

**Państwowy Powiatowy
Inspektor Sanitarny
w Skierniewicach**

***Powiatowa Stacja
Sanitarno-Epidemiologiczna
w Skierniewicach***

96-100 Skierniewice, ul. Piłsudskiego 33

www.gov.pl/web/psse-skierniewice; e-mail: psse.skierniewice@sanepid.gov.pl

**OCENA STANU SANITARNEGO
I SYTUACJI EPIDEMIOLOGICZNEJ
MIASTA SKIERNIEWICE
I POWIATU SKIERNIEWICKIEGO
ZA ROK 2023**

Skierniewice, marzec 2024

Spis treści

I. Wstęp	3
II. Sytuacja epidemiologiczna chorób zakaźnych	6
III. Stan sanitarny podmiotów leczniczych	17
IV. Warunki higieny środowiska	25
V. Higiena żywności i żywienia.....	38
VI. Stan sanitarny środowiska pracy.....	58
VII. Higiena dzieci i młodzieży	65
VIII. Zapobiegawczy nadzór sanitarny	69
IX. Oświata zdrowotna i promocja zdrowia.....	78
X. Działalność pionu oddziału laboratoryjnego.....	92

I. WSTĘP

Państwowa Inspekcja Sanitarna na mocy ustawy z dnia 14 marca 1985r. (Dz. U. z 2023 r. poz. 338 z późn. zm.) jest powołana do realizacji zadań z zakresu zdrowia publicznego, w szczególności poprzez sprawowanie nadzoru nad warunkami:

- 1) higieny środowiska,
- 2) higieny pracy w zakładach pracy,
- 3) higieny radiacyjnej,
- 4) higieny procesów nauczania i wychowania,
- 5) higieny wypoczynku i rekreacji,
- 6) zdrowotnymi żywności, żywienia i produktów kosmetycznych,
- 7) higieniczno-sanitarnymi, jakie powinien spełniać personel medyczny, sprzęt oraz pomieszczenia, w których są udzielane świadczenia zdrowotne, w celu ochrony zdrowia ludzkiego przed niekorzystnym wpływem szkodliwości i uciążliwości środowiskowych, zapobiegania powstawaniu chorób, w tym chorób zakaźnych i zawodowych.

Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Skierniewicach realizuje zadania przy pomocy podległej mu Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Skierniewicach, czyli jednostki budżetowej będącej podmiotem leczniczym finansowanym z budżetu państwa (art. 15 w/w ustawy z dnia 14 marca 1985r. o Państwowej Inspekcji Sanitarnej). Zakres terytorialny działania PPIS w Skierniewicach obejmuje miasto Skierniewice oraz powiat skierniewicki.

Wdrożony Zarządzeniem Nr 2/2014 z dnia 17 marca 2014 r. Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego w Łodzi oraz Zarządzeniem Nr 8/2014 z dnia 4 kwietnia 2014 r. Dyrektora Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Skierniewicach system zarządzania w działalności kontrolnej PIS woj. łódzkiego, zgodnie z PN-EN ISO/IEC 17020:2012 „Ocena zgodności - Wymagania dotyczące działania różnych rodzajów jednostek przeprowadzających inspekcję”, zapewnia jednolity sposób wykonywania czynności kontrolnych przez pracowników Państwowej Inspekcji Sanitarnej województwa łódzkiego.

System zarządzania wsparty jest procedurami i instrukcjami kontrolnymi przekazanymi do stosowania przez Głównego Inspektora Sanitarnego, jednolitymi na obszarze całego kraju. Oprócz prowadzenia przez powiatowego inspektora sanitarnego działalności kontrolnej, w PSSE w Skierniewicach prowadzone są badania i analizy laboratoryjne. Oddział Laboratoryjny posiada akredytację Polskiego Centrum Akredytacji Nr AB 540. Laboratorium wykonuje badania próbek pobranych w ramach czynności kontrolnych z obszaru żywności i żywienia, wody, kosmetyków, środowiska pracy i zamieszkania oraz wykonuje analizy materiału biologicznego pobranego od

ludzi. Laboratorium działa w ramach zintegrowanej bazy laboratoryjnej Inspekcji Sanitarnej Województwa Łódzkiego i poza próbkami z obszaru działania PPIS w Skierniewicach wykonuje oznaczenia na rzecz innych inspektorów sanitarnych i pozostałych zleceniodawców zewnętrznych. Posiadanie akredytacji jest potwierdzeniem wdrożenia systemu zarządzania oraz kompetencji technicznych laboratorium.

Zestawienie prowadzonej w 2023 r. działalności kontrolno-represyjnej.

Pion / rodzaj działalności	Liczba przeprowadzonych kontroli	Liczba decyzji administracyjnych		Liczba nałożonych mandatów karnych	Liczba postanowień	Liczba opinii
		merytorycznych	płatniczych			
Nadzór Epidemiologiczny	1799 (ilość wywiadów 1594)	15	2	--	26	--
Higiena Środowiska (komunalna)	483	108	22	--	9	143
Higiena Żywności, Żywienia i P.U.	651	119	68	37	3	--
Higiena Pracy	238	10	3	--	26	--
Higiena Dzieci i Młodzieży	148	8	3	--	--	--
Zapobiegawczy Nadzór Sanitarny	18	--	27	--	42	104
Oświata Zdrowotna	47	--	--	--	--	--
RAZEM	3 384	260	125	37	106	247

Zestawienie prowadzonej w 2023 r. działalności w zakresie poboru próbek i wykonywania badań (w tym badań na rzecz innych powiatowych stacji sanitarno-epidemiologicznych).

Pion / rodzaj działalności	liczba pobranych próbek	Liczba wykonanych badań	Liczba wykonanych oznaczeń		
			chemicznych	fizycznych	mikrobiologicznych
Epidemiologia	471	3171	--	--	6350
Higiena Środowiska (komunalna)	258	2072	3989	4416	2988
Higiena Żywności, Żywienia i PU	271	3305	512	1262	4761
Higiena Pracy	273	35	--	97	--
Higiena Dzieci i Młodzieży	--	136	--	136	--
Zapobiegawczy Nadzór Sanitarny	--	--	--	--	--
RAZEM	1273	8719	4501	5911	14099

II. SYTUACJA EPIDEMIOLOGICZNA CHOROÓB ZAKAŻNYCH

Ocena sytuacji epidemiologicznej miasta Skierniewice i powiatu skierniewickiego dokonywana była na podstawie analizy chorób zakaźnych oraz danych z nadzoru epidemiologicznego prowadzonego przez pracowników Sekcji Nadzoru Epidemiologicznego. Zakres działania w ramach zapobiegania i zwalczania chorób zakaźnych polegał na prowadzeniu dochodzeń epidemiologicznych, w celu ustalenia źródła zakażenia, oraz podejmowaniu działań przeciwepidemicznych mających za zadanie przerwanie dróg szerzenia się zakażenia. Rejestracja zgłoszonych zachorowań na choroby zakaźne odbywała się w oparciu o aktualne definicje przypadków chorób zakaźnych na potrzeby nadzoru epidemiologicznego opracowane przez Narodowy Instytut Zdrowia Publicznego - Państwowy Zakład Higieny w Warszawie.

Na nadzorowanym terenie ogółem w roku 2023 r. zarejestrowano 2908 zachorowań na choroby zakaźne, zakażenia i zatrucia, w związku z czym 256 osób było hospitalizowanych. Przeprowadzono 1594 wywiady epidemiologiczne.

Ocena sytuacji epidemiologicznej na terenie miasta Skierniewice i powiatu skierniewickiego zachorowań wywołanych przez wirusa SARS-CoV-2

Sytuacja epidemiologiczna na terenie miasta Skierniewice i powiatu skierniewickiego w zakresie zakażeń SARS-CoV-2, podobnie jak na terenie województwa łódzkiego, oceniana była jako stabilna, znaczący wzrost zachorowań odnotowano w I i IV kwartale 2023 r.

Dane liczbowe na temat zakażeń dostępne są na stronie:

- www.gov.pl/web/koronawirus/wykaz-zarazen-koronawirusem-sars-cov-2

Ocena sytuacji epidemiologicznej na terenie miasta Skierniewice i powiatu skierniewickiego zachorowań wywołanych przez inne czynniki chorobotwórcze podlegające obowiązkowej rejestracji

Wirusowe zapalenie wątroby

Zachorowalność na wirusowe zapalenia wątroby w mieście Skierniewice i powiecie skierniewickim od szeregu lat nie stanowi znaczącego problemu epidemiologicznego. W 2023 r. zarejestrowano przypadki zachorowań na WZW wśród mieszkańców miasta:

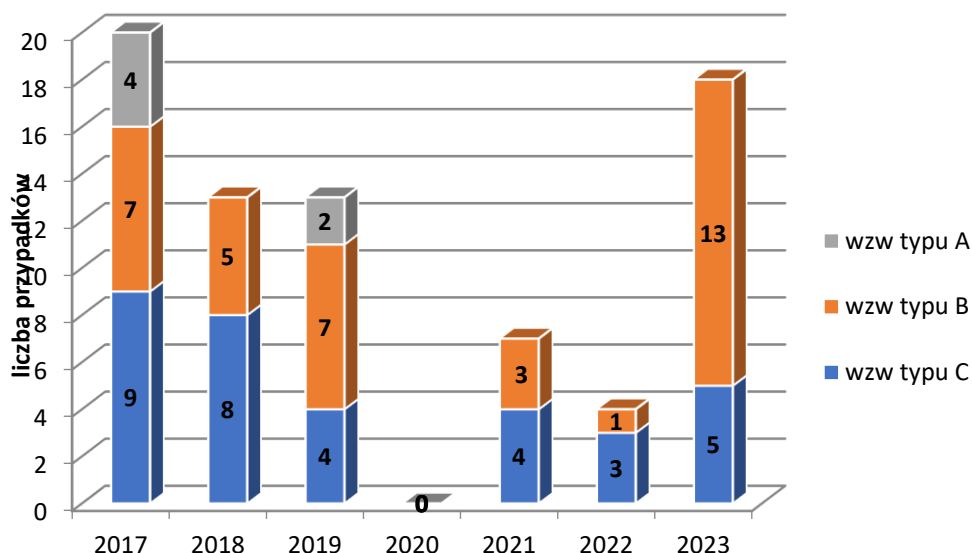
- 3 zachorowania na WZW typu C
- 10 zachorowania na WZW typu B

Wśród mieszkańców powiatu:

- 2 zachorowania na WZW typu C
- 3 zachorowania na WZW typu B

W następstwie wykonywanych badań kontrolnych wykryto:

- 6 nosicieli p/ciał anty-HCV.

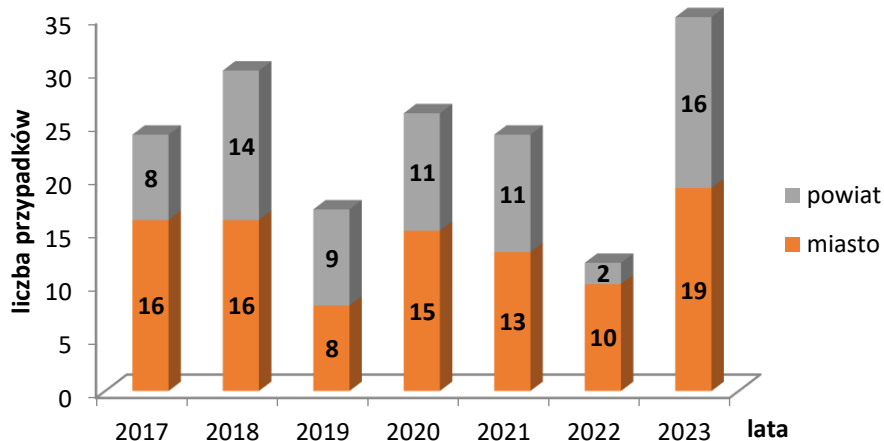

Ryc. Liczba zachorowań na wirusowe zapalenie wątroby w latach 2017-2023.

Zatrucia pokarmowe i nieżyty żołądkowo-jelitowe wywołane przez bakterie i wirusy

Liczba zatruc pokarmowych w 2023 r. na terenie miasta Skierniewice i powiatu skierniewickiego była wyższa niż w roku poprzednim - zatruciom uległo 37 osób, spośród których 28 wymagało krótkotrwałego leczenia szpitalnego. Powodem wysokiego odsetka hospitalizowanych był duży udział dzieci wśród chorujących. Przyczyną większości zachorowań były bakterie z rodzaju *Salmonella spp.*

Odnotowano dwa zatrucia zbiorowe na terenie powiatu i jedno na terenie miasta. Na terenie powiatu wystąpiło rodzinne zatrucie pokarmowe, gdzie zachorowało 4 dzieci z których 3 wymagało hospitalizacji. W wyniku dochodzenia epidemiologicznego nie ustalono źródła zakażenia. Czynnikiem etiologicznym zakażenia była pał. *Salmonella* Enteritidis. Na terenie miasta odnotowano jedno zatrucie zbiorowe w placówce oświatowej. Dochodzeniem epidemiologicznym objęto łącznie 69 osób (35 dzieci oraz 34 dorosłych). Badania laboratoryjne potwierdziły zachorowanie u 2 osób oraz nosicielstwo u 4 osób. Czynnikiem etiologicznym wskazanego ogniska była pał. *Salmonella* Enteritidis.

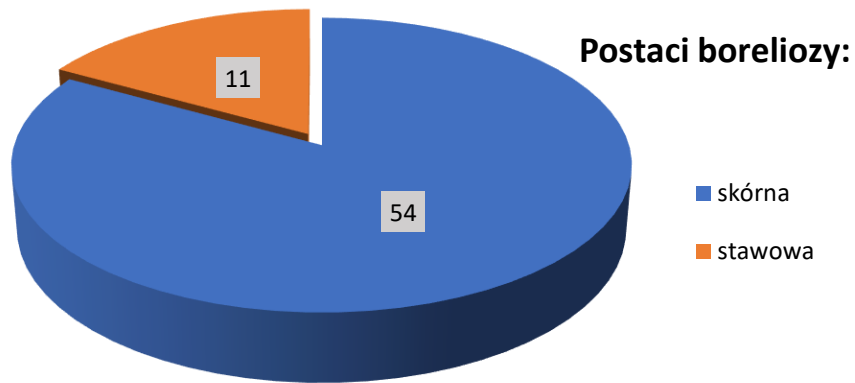
Ryc. Liczba zatruc pokarmowych wywołanych przez bakterie z rodz. *Salmonella spp.* dla miasta Skierniewice i powiatu skierniewickiego latach 2017-2023.

Ponadto badania laboratoryjne wykonywane w Oddziale Laboratoryjnym PSSE w Skierniewicach wykryły 30 nosicieli bakterii z rodz. *Salmonella spp.*, Ponowne badania kontrolne u 21 osób nie potwierdziły obecności bakterii chorobotwórczych.

W 2023 r. zakażenia jelitowe wywołane przez rotawirusy wykazywały tendencję spadkową (z 33 w 2022 r. do 5 przypadków). Zachorowania te charakteryzowały się objawami żołądkowo-jelitowymi i dotyczyły głównie dzieci do 4 roku życia. Wszystkie przypadki zachorowań na rotawirusy wymagały hospitalizacji.

Borelioza

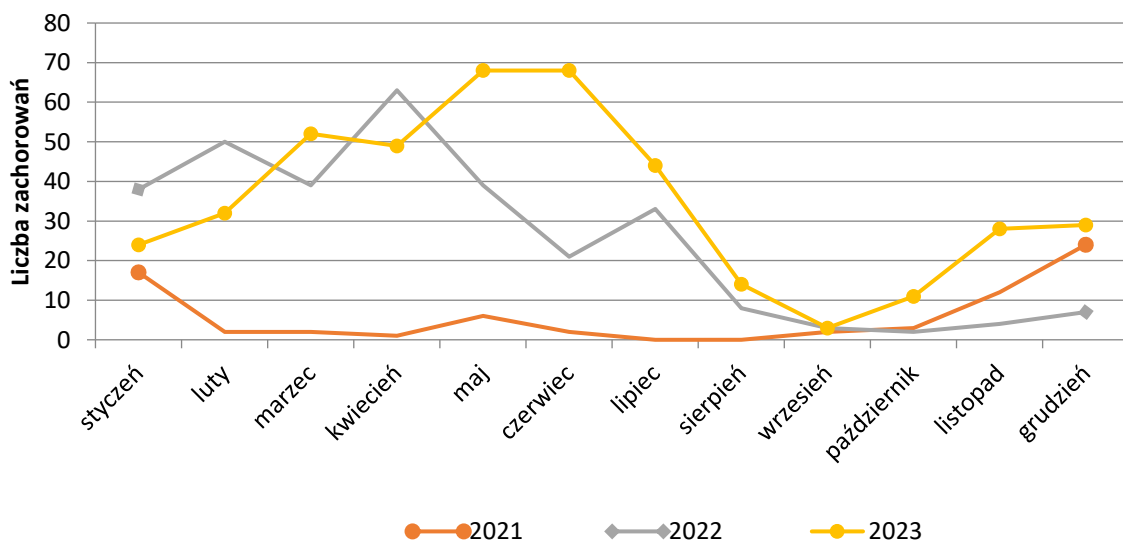
Istotnym problemem epidemiologicznym na terenie miasta Skierniewice i powiatu skierniewickiego nadal stanowią zachorowania na boreliozę. W porównaniu do roku ubiegłego odnotowano wzrost zachorowań - liczba przypadków w 2022 r. – 46, a w 2023 r. – 67. Zdecydowana większość zakażeń dotyczyła osób dorosłych. Lekarze zgłaszali zachorowania na boreliozę na podstawie objawów skórnych (głównie występowania rumienia o średnicy powyżej 5 cm) oraz w oparciu o wyniki badań serologicznych.

Ryc. Postacie boreliozy w 2023 roku.

Choroby wieku dziecięcego

W 2023 r. nastąpił znaczny wzrost zachorowań na ospę wietrzną (z 307 w roku 2022 do 422 przypadków). Odnotowano 1 przypadek zachorowania na świnkę u dziecka mieszkańca powiatu oraz jeden przypadek zachorowania na różyczkę u nastolatki (18 lat) zamieszkałej w mieście. Korzystna sytuacja epidemiologiczna w zakresie zachorowań na odrę, świnkę i różyczkę spowodowana jest wprowadzeniem obowiązkowych dwukrotnych szczepień przeciwko tym chorobom.

Ryc. Liczba zachorowań na ospę wietrzną w latach 2021-2023.

W ubiegłym roku sprawozdawczym odnotowano wzrost liczby zachorowań na płonicę z 17 w 2022 r. do 83 w 2023 r.

Ponadto w 2023 r. na terenie miasta i powiatu skierniewickiego odnotowano 1 przypadek zachorowania na krztuśca (1 przypadek z miasta Skierniewice).

Na terenie miasta i powiatu nie występują przypadki najcięższych chorób wieku dziecięcego (tj. polio, odra, błonica i tężec noworodków), co niewątpliwie związane jest z prowadzonymi od szeregu lat obowiązkowymi szczepieniami ochronnymi u dzieci i noworodków. Większość chorób wieku dziecięcego, przeciwko którym od lat prowadzone są szczepienia ochronne nie występuje na terenie miasta Skierniewice i powiatu skierniewickiego.

Inne choroby zakaźne stanowiące problem epidemiologiczny

- Choroby ośrodkowego układu nerwowego

W 2023 r. na terenie powiatu zgłoszono 1 przypadek bakteryjnego zapalenia opon mózgowych u mężczyzny w wieku 60 lat oraz 1 przypadek wirusowego zapalenia mózgu u mężczyzny mieszkańca miasta Skierniewice w wieku 54 lat.

- Zakażenia wirusem HIV

Na nadzorowanym terenie zarejestrowano 2 przypadki zakażeń wirusem HIV z czego 1 osoba wymagała hospitalizacji.

*- Choroba wywołana przez *Streptococcus pneumoniae**

W 2023 r. odnotowano 5 przypadków zachorowań wywołanych przez *Streptococcus pneumoniae* łącznie na terenie miasta Skierniewice i powiatu skierniewickiego. Z czego u czworga pacjentów rozpoznano posocznicę i wymagali hospitalizacji.

- Gruźlica

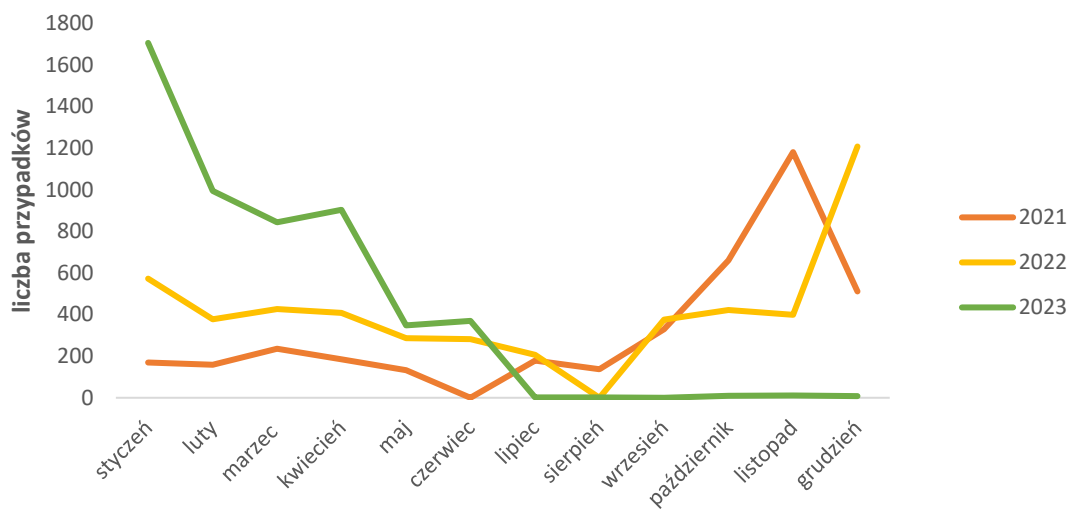
Od kilku lat zachorowania na gruźlicę utrzymują się na stałym poziomie. W 2023 r. zarejestrowano łącznie 5 nowych wykrytych zachorowań na gruźlicę (postać prątkująca) – u dwóch kobiet i jednego mężczyzny. Podczas prowadzonych dochodzeń epidemiologicznych osoby wskazane z najbliższego

otoczenia chorych (wspólne zamieszkanie, miejsce pracy) zostały objęte nadzorem i skierowane do lekarza POZ celem dalszej diagnostyki.

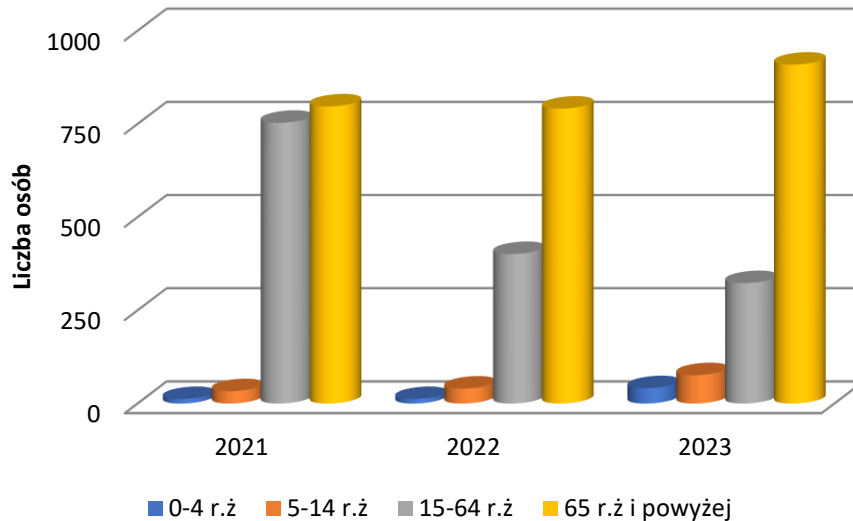
- Grypa i zakażenia grypopodobne

W 2023 r. zarejestrowano 5 194 przypadki podejrzeń grypy i zakażeń grypopodobnych. Do czerwca 2023 r. obowiązek składania przez placówki medyczne do Państwowej Inspekcji Sanitarnej sprawozdań MZ-55 "Tygodniowy, dzienny meldunek o zachorowaniach i podejrzaniach zakażeń na grypę" został zaprzestany. Obecnie raportowanie zakażeń na grypę zgłaszane jest do Państwowej Inspekcji Sanitarnej na podstawie dodatniego wyniku testu antygenowego w kierunku wirusów grypy na zgłoszeniu ZLK-1

Ryc. Liczba zachorowań na grypę i infekcje grypopodobne w sezonie epidemicznym w latach 2021-2023.

W 2023 roku wykonano łącznie 1 349 szczepień p/grypie. Najliczniej szczepiącą się grupą są seniorzy w wieku 65 i więcej lat, korzystający ze szczepień dofinansowywanych przez samorządy terytorialne. Wzrost osób zaszczepionych w grupie wiekowej 15-64, również związany jest z prowadzonym dofinansowaniem, ponieważ skorzystać mogą z niego osoby które ukończyły 60 rok życia. Ponadto sytuacja epidemiczna, mogła spowodować znaczny wzrost szczepień p/grypie szczególnie w grupie wiekowej 15-64 lata.

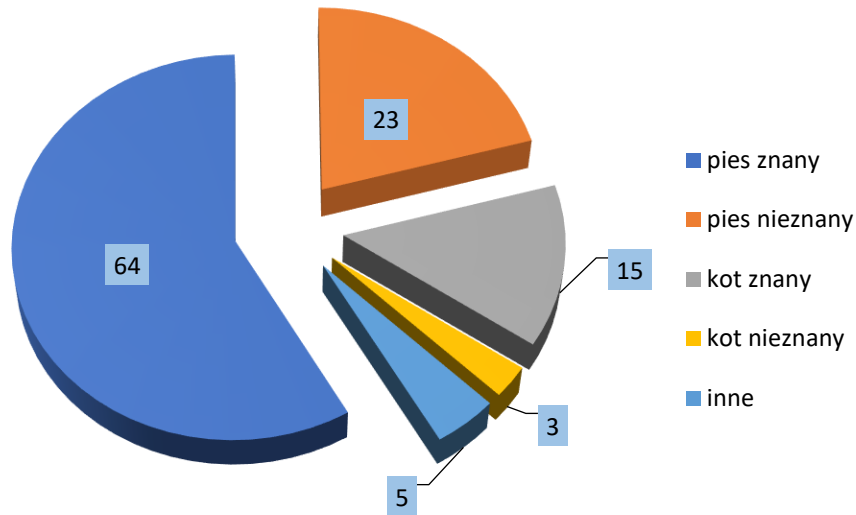
Ryc. Liczba osób zaszczepionych p/grypie w latach 2021 - 2023 w różnych grupach wiekowych.

Zgodnie z wytycznymi Głównego Inspektora Sanitarnego podejmowano działania, sprowadzające się do bieżącego monitorowania zachorowalności na grypę i infekcje grypopodobne, a w trakcie prowadzenia systemu SENTINEL - wybrane placówki podstawowej opieki zdrowotnej zaopatrzone w materiały do pobierania próbek do badań laboratoryjnych w kierunku grypy. W okresie zagrożenia chorobami grypopodobnymi lub grypą rozpowszechniano również informacje o podejmowaniu działań profilaktycznych.

Pokąsania przez zwierzęta

W roku sprawozdawczym zgłoszono 110 (54 w mieście i 56 w powiecie) przypadków pokąsań ludzi przez zwierzęta „podejrzane o wściekliznę”. Sprawcami narażenia były: psy, koty, wiewiórka, kuna, koń oraz królik. Wszystkie narażone osoby poinformowano o konieczności zgłoszenia się do punktu konsultacyjnego szczepień p/wściekliznie. Podstawą podjęcia szczepień u 13 osób był kontakt głównie z nieznanymi zwierzętami (psami, kotami) w przypadku 1 osoby kontakt z wiewiórką. W zakresie pokąsań przez zwierzęta współpracowano ściśle z Powiatowymi Lekarzami Weterynarii.

Ryc. Liczba pokąsań przez zwierzęta w 2023 r.

Realizacja Programu Szczepień Ochronnych

Szczepienia ochronne w Polsce realizowane są w oparciu o obowiązujący Program Szczepień Ochronnych, w ramach którego, prowadzona jest dystrybucja preparatów szczepionkowych do 16 POZ oraz 3 oddziałów w WSZ Skierniewice znajdujących się na terenie miasta Skierniewice i powiatu skierniewickiego wykonujących obowiązkowe szczepienia ochronne u dzieci i młodzieży. Podczas rutynowych kontroli przeprowadzonych w punktach szczepień nie stwierdzono nieprawidłowości w zakresie transportu i przestrzegania terminów ważności szczepionek. Prowadzony jest systematycznie monitoring temperatury w lodówkach.

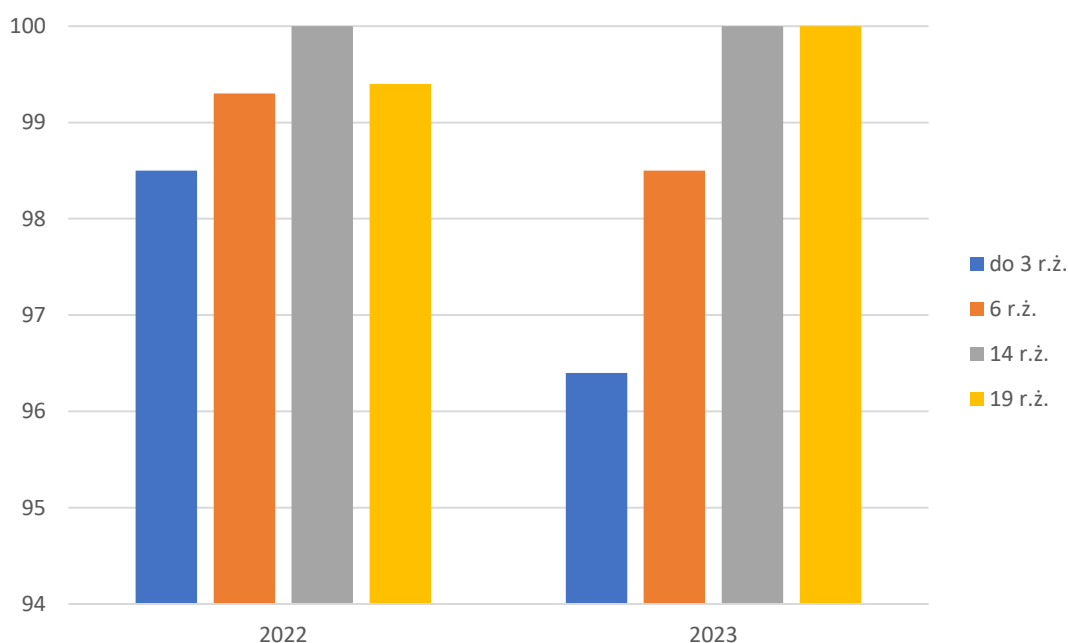

W 2023 r. we wszystkich punktach szczepień przeprowadzono tematyczne kontrole dotyczące postępowania z preparatami szczepionkowymi, w szczególności pod kątem monitorowania ważności preparatów szczepionkowych i postępowania ze szczepionkami, którym upłynął termin ważności. Zwracano uwagę czy podmiot posiada opracowane i wdrożone procedury niezbędne w zakresie postępowania ze szczepionkami.

Wyszczepialność w zakresie szczepień obowiązkowych objętych Programem Szczepień Ochronnych w zależności od rodzaju szczepionki, wahała się od 85,2% do niemal 100%.

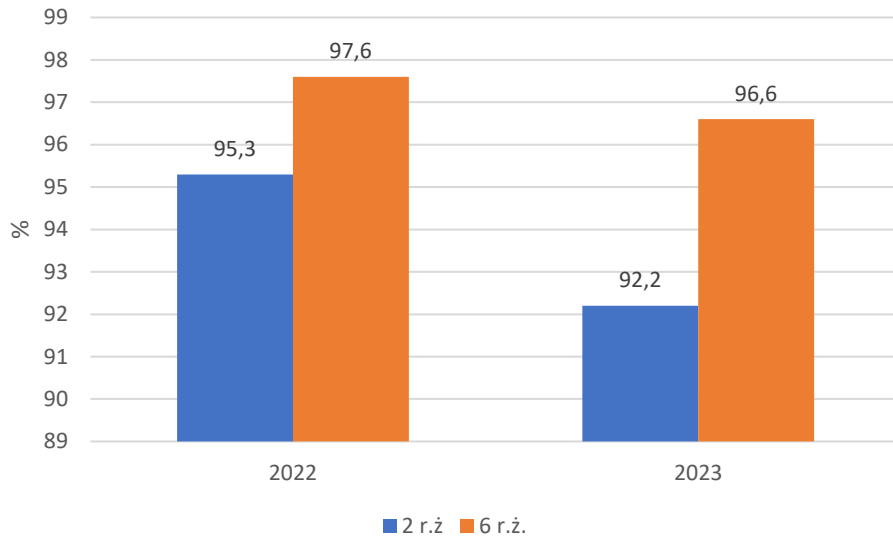
U znacznej części nieszczepionych dzieci odroczenie szczepienia uwarunkowane było wskazaniami lekarskimi (ze względu na zły stan zdrowia dziecka). Natomiast niewielki odsetek dzieci nieszczepionych wynikał z decyzji rodziców - świadomie uchylających się od obowiązku podjęcia szczepień - motywujących swoje działania odrębnością kulturową, religijną lub etniczną oraz przekonaniem o szkodliwym oddziaływaniu szczepionek na organizm ich dziecka. Niestety, od kilku lat, obserwuje się rosnący trend w odniesieniu do liczby osób uchylających się od szczepień, utrzymujący się zarówno w województwie łódzkim jak i w Polsce.

Odporność poszczepienna ma istotne korzyści indywidualne, ale także znaczenie populacyjne ze względu na tzw. odporność zbiorowiskową polegającą na mniejszym ryzyku zachorowań wśród osób, które nie mogły być zaszczepione z powodu licznych przeciwwskazań zdrowotnych. Realne zagrożenie dla odporności zbiorowiskowej, stanowią osoby uchylające się od obowiązku szczepień, stąd konieczność edukowania społeczeństwa w zakresie korzyści zdrowotnych wynikających ze szczepień.

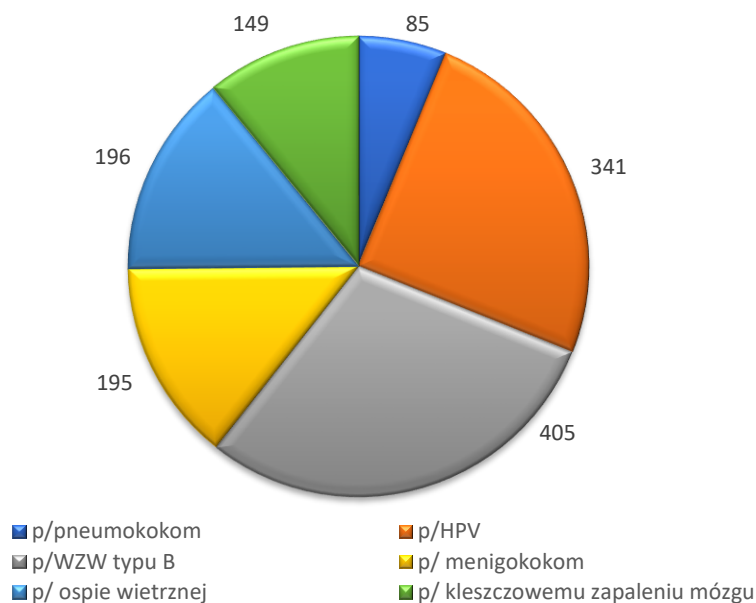
(wyjaśnienie dot. stanu zaszczepienia do 3 r. ż. szczepionkami przeciwko błonicy, tężcowi, krztuścowi i poliomyelitis; 6 r. ż. i 14 r. ż. szczepionkami przeciwko błonicy, tężcowi, krztuścowi; 19 r.ż. szczepionkami przeciwko błonicy, tężcowi)

Ryc. *Odsetek dzieci zaszczepionych przeciwko błonicy, tężcowi, krztuścowi i poliomyelitis w latach 2022-2023 w poszczególnych grupach wiekowych (%).*

Ryc. Odsetek dzieci uodpornionych przeciwko odrze, śwince i różyczce w 2 i 6 roku życia w latach 2022 - 2023 (%).

Szeroko rozumiana profilaktyka chorób zakaźnych osiągnięta jest między innymi poprzez wykonywanie zalecanych szczepień ochronnych. Powszechność korzystania z takiej prewencji ograniczana jest wysokimi kosztami zakupu szczepionek nierefundowanych (poza PSO).

Ryc. Szczepienia zalecane w populacji ogólnej wykonane na terenie miasta Skierniewice i powiatu skierniewickiego w 2023 roku (l. osób).

W 2023 r. zostało poddanych szczepieniom zalecanym p/HPV 341 osób, z czego 274 z nich stanowiły kobiety, zaś pozostałe 67 osób to mężczyźni. Odnosząc się do szczepień zalecanych p/wzw typu B znaczną większość stanowiły osoby powyżej 30 r.ż. (393 osoby), zaś pomiędzy 20-29 r.ż. było to zaledwie 11 osób.

Od 1 czerwca 2023 r. został wprowadzony bezpłatny program szczepień ochronnych przeciw HPV, który jest skierowany do dziewcząt i chłopców **po ukończeniu 11 roku życia do ukończenia 14 roku życia**. Szczepienia przeciw HPV w ramach programu podawane są w dwóch dawkach. Odstęp między tymi dawkami w programie wynosi od 6 do 12 miesięcy.

HPV (Human Papilloma Virus) to nazwa ludzkiego wirusa brodawczaka. HPV odpowiada za zachorowania na raka szyjki macicy, a także inne choroby nowotworowe.

Niepożądany odczyn poszczepienny (NOP) to niepożądany objaw chorobowy pozostający w związku czasowym z wykonanym szczepieniem. Za powiązanie czasowe uznaje się zaburzenia stanu zdrowia, które wystąpiły w okresie 4 tygodni po podaniu szczepionki z wyjątkiem odczynów po szczepieniu BCG. Od 1995 roku prowadzony jest system ścisłego monitorowania NOP. Na potrzeby prowadzonego nadzoru epidemiologicznego wprowadzono kryteria rozpoznawania niepożądanych odczynów poszczepiennych, które obejmują trzy rodzaje: ciężkie, poważne, łagodne.

W 2023 roku na terenie miasta Skierniewice zgłoszono 1 przypadek NOP łagodny po szczepieniu.

III. STAN SANITARNY PODMIOTÓW LECZNICZYCH

Działalność kontrolno-represyjna

W **2023 roku** harmonogram kontroli obejmował **107** obiektów służby zdrowia, tj. Wojewódzki Szpital Zespolony im. Stanisława Rybickiego w Skierniewicach z **21** oddziałami klinicznymi (**16** diagnostycznych i **5** pomocniczych) oraz **106** zakładów leczenia otwartego. Kontrole rozpoczęto zgodnie z harmonogramem zaplanowanym na rok 2023. Znacząca większość kontroli dotyczyła stanu sanitarno-technicznego obiektów, utrzymania czystości pomieszczeń i wyposażenia, postępowania z bielizną, postępowania z odpadami medycznymi, procesów dezynfekcji i sterylizacji. Przeprowadzono również kontrole w zakresie wykonawstwa szczepień ochronnych, zgłaszalności przypadków chorób zakaźnych oraz nadzoru nad osobami ze styczności z chorymi na wirusowe zapalenie wątroby typu B i typu C.

Stan techniczny i funkcjonalność pomieszczeń

Wojewódzki Szpital Zespolony im. Stanisława Rybickiego w Skierniewicach

Większość oddziałów oceniono jako dostatecznie zorganizowane pod względem epidemiologicznym. Posiadają one minimalną ilość gabinetów zabiegowych, zespołów sanitarnych (odrębnych dla pacjentów i personelu), brudowników i pomieszczeń pomocniczych.

Od wielu lat trudności pojawiające się w spełnianiu wymagań jakim powinny odpowiadać pomieszczenia i urządzenia podmiotu wykonującego działalność leczniczą wynikają z kilku przyczyn m.in. ze znacznego stopnia wyeksploatowania budynków, niekorzystnych rozwiązań architektonicznych (np. krzyżujące się ciągi komunikacyjne) oraz niewystarczającej bazy lokalowej (niezupełnie dostosowanej do potrzeb szpitala).

Podobnie jak w poprzednich latach, w trakcie prowadzenia kontroli brane pod uwagę były następujące elementy: stan techniczny pomieszczeń i urządzeń, bieżąca czystość oraz stosowanie procedur higieniczno-sanitarnych. W wyniku przeprowadzonych czynności kontrolnych oraz stwierdzenia nieprawidłowości lub braku poprawy stanu sanitarnego wydano **17 decyzji administracyjnych**, z czego 13 przedłużających, 2 nakazujące i 2 finansowe, tj.:

Decyzja Nr 1/2023 przedłużająca: wydana na Poradnię Rehabilitacji Leczniczej, Poradnię Ortopedyczno-Urazową, Oddział Ortopedyczno-Urazowy oraz Zespół Poradni Specjalistycznych. Okres wykonania prac związanych z nieprawidłowościami wyznaczono do 30.06.2023 r.

Decyzja Nr 2/2023 przedłużająca: wydana na Oddział Noworodków oraz Blok porodowy. Okres wykonania prac związanych z nieprawidłowościami wyznaczono do 30.06.2023 r.

Decyzja Nr 3/2023 przedłużająca: wydana na Poradnię Laryngologiczną, Zespół Poradni Specjalistycznych oraz Oddział Okulistyczny. Okres wykonania prac związanych z nieprawidłowościami wyznaczono do 30.06.2023 r.

Decyzja Nr 4/2023 przedłużająca: wydana na Oddział Chorób Wewnętrznych II i Geriatrii. Okres wykonania prac związanych z nieprawidłowościami wyznaczono do 30.06.2023 r.

Decyzja Nr 5/2023 przedłużająca: wydana na Zespół Poradni Specjalistycznych (ul. Wita Stwosza). Okres wykonania prac związanych z nieprawidłowościami wyznaczono do 30.06.2023 r.

Decyzja Nr 6/2023 przedłużająca: wydana na Oddział OITiA. Okres wykonania prac związanych z nieprawidłowościami wyznaczono do 30.06.2023 r.

Decyzja Nr 7/2023 nakazująca wraz z decyzją finansową: wydana na Oddział Chorób Wewnętrznych II i Geriatrii. Okres wykonania prac związanych z nieprawidłowościami wyznaczono do 30.06.2023 r.

Decyzja Nr 8/2023 nakazująca wraz z decyzją finansową: wydana na szpitalne ciągi komunikacyjne (korytarze i klatki schodowe). Okres wykonania prac związanych z nieprawidłowościami wyznaczono do 31.12.2023 r.

Decyzja Nr 9/2023 przedłużająca: wydana na Szpitalny Oddział Ratunkowy. Okres wykonania prac związanych z nieprawidłowościami wyznaczono do 31.12.2024 r.

Decyzja Nr 10/2023 przedłużająca: wydana na Poradnię Rehabilitacji Leczniczej, Poradnię Ortopedyczno-Urazową i Oddział Ortopedyczno-Urazowy. Okres wykonania prac związanych z nieprawidłowościami wyznaczono do 30.06.2024 r.

Decyzja Nr 11/2023 przedłużająca: wydana na Oddział Noworodków. Okres wykonania prac związanych z nieprawidłowościami wyznaczono do 31.12.2023 r.

Decyzja Nr 12/2023 przedłużająca: wydana na Poradnię Laryngologiczną i Zespół Poradni Specjalistycznych (ul. Rybickiego). Okres wykonania prac związanych z nieprawidłowościami wyznaczono do 30.06.2024 r.

Decyzja Nr 13/2023 przedłużająca: wydana na Zespół Poradni Specjalistycznych (ul. Wita Stwosza). Okres wykonania prac związanych z nieprawidłowościami wyznaczono do 31.12.2024 r.

Decyzja Nr 14/2023 przedłużająca: wydana na Oddział OITiA. Okres wykonania prac związanych z nieprawidłowościami wyznaczono do 31.12.2023 r.

Decyzja Nr 15/2023 przedłużająca: wydana na Oddział Chorób Wewnętrznych II i Geriatrii. Okres wykonania prac związanych z nieprawidłowościami wyznaczono do 30.06.2024 r.

Dużym sukcesem szpitala w 2023 r. było oddanie do użytku nowo wyremontowanego Bloku Porodowego, zgodnie z planem inwestycyjnym p.n. „Przebudowa części Oddziału Ginekologiczno-Położniczego w zakresie istniejącego Bloku Porodowego z salą cięć Wojewódzkiego Szpitala Zespolonego im. Stanisława Rybickiego w Skierniewicach wraz z zakupem sprzętu i aparatury medycznej”. Modernizacja oddziału wraz z Blokiem Porodowym realizowana była kompleksowa i polegała na montażu kolumny anestezyjologicznej i lampy operacyjnej, pracach przy instalacji elektrycznej, sanitarnej, wodno-kanalizacyjnej oraz instalacji gazów medycznych i wentylacji. Zakupiono nowy sprzęt medyczny oraz niezbędne wyposażenie.

Do najlepiej zorganizowanych i nowoczesnie wyposażonych oddziałów należą obecnie: Oddział Nefrologiczny ze Stacją Dializ, Oddział Kardiologiczny, Oddział Chirurgiczny oraz Blok Porodowy. W strukturach Wojewódzkiego Szpitala Zespolonego funkcjonuje lądowisko dla Lotniczego Pogotowia Ratunkowego, które znacznie poprawiło dostęp pacjentów do opieki medycznej.

Utrzymywaniem bieżącej czystości i porządku oraz przygotowywaniem roztworów dezynfekcyjnych w oddziałach szpitalnych zajmują się pracownicy z firmy zewnętrznej. Szpital zaopatrzony jest w wystarczającą ilość mopów oraz drobnego sprzętu do mycia i prac porządkowych, który jest oznakowany i przydzielony do poszczególnych oddziałów. Na podstawie przeprowadzonych kontroli stan sanitarno-porządkowy pomieszczeń szpitalnych oceniono jako dostateczny.

Pranie bielizny szpitalnej wykonuje firma zewnętrzna – zapewniająca jednocześnie transport (odbior i przywóz) bielizny brudnej i czystej. Na terenie szpitala wykonuje się tylko

wstępną dezynfekcję bielizny zakaźnej, segregację i przygotowanie do transportu. Wypraną bieliznę przechowuje się w części czystej magazynu z zachowaniem całkowitego rozdziału bielizny czystej od bielizny brudnej.

Postępowanie z odpadami nie uległo istotnym zmianom w porównaniu do ubiegłych lat. Odpady medyczne w szpitalu nadal segregowane są w miejscu ich powstawania i składane do pojemników jednorazowego użytku lub worków foliowych o wcześniej ustalonych kolorach. Odpady medyczne z poszczególnych oddziałów są systematycznie (przynajmniej raz na dobę) przekazywane do pomieszczenia magazynowego. Pomieszczenie to znajduje się w budynku gospodarczym, posiada osobne, zamykane wejście, zmywalne powierzchnie ścian i podłóg oraz wyposażone jest w klimatyzator. Zapewniono również urządzenie chłodnicze do przechowywania odpadów o kodzie 18 01 02 (części ciała, organy). Odpady medyczne zakaźne odbiera Spółka ECO-ABC z Bełchatowa.

Profilaktyka zakażeń szpitalnych realizowana jest w szpitalu zgodnie z przepisami ustawy z dnia 5 grudnia 2008 r. *o zapobieganiu oraz zwalczaniu zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi*. Powołany w szpitalu Zespół i Komitet Kontroli Zakażeń Szpitalnych realizuje program nadzorowania i zapobiegania zakażeniom szpitalnym w wyczerpującym zakresie. Ustalane są zasady rejestracji czynników alarmowych, antybiotykoterapii i profilaktyki antybiotykowej. Prowadzony był również bieżący nadzór epidemiologiczny.

Sterylizacja narzędzi, bielizny operacyjnej i innych przedmiotów medycznych odbywa się metodą parową i plazmową w Centralnej Sterylizatorni WSZ posiadającej dwa autoklawy próżniowe przelotowe i jeden sterylizator niskotemperaturowy (plazma). Przygotowywanie sprzętu do sterylizacji (dezynfekcja narzędzi, mycie, suszenie, pakietowanie) wykonywane jest w poszczególnych oddziałach. Z bloku operacyjnego narzędzia po wstępnej dezynfekcji przywożone są w zamkniętych kuwetach do Centralnej Sterylizatorni, gdzie przeprowadzany jest dalszy ciąg dezynfekcji, pakietowania i sterylizacji. Systematycznie kontrolowano skuteczność procesów sterylizacji, a rejestry wykonywanych procesów sterylizacji i testów chemicznych prowadzone były na bieżąco.

Prosektorium wchodzące w skład Zakładu Patomorfologii WSZ w Skierniewicach zapewnia 12 miejsc do przechowywania zwłok. Stan sanitarno-techniczny pomieszczeń nie uległ zmianie, a bieżący stan czystości nie budził zastrzeżeń.

Z uwagi na trwający do połowy 2023 r. stan zagrożenia epidemicznego Wojewódzki Szpital Zespolony im. St. Rybickiego w Skierniewicach realizował świadczenia opieki zdrowotnej w związku z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19 poprzez zapewnienie łóżek dla pacjentów z podejrzeniem lub potwierdzonym zakażeniem wirusem

SARS-CoV-2, w tym łóżka z kardiomonitorem oraz możliwością prowadzenia tlenoterapii i wentylacji mechanicznej. Ilość łóżek dla pacjentów była zależna od ogólnej sytuacji epidemiologicznej na terenie województwa.

Bloki żywienia w szpitalach

W 2023 r. zewidencjonowano 1 blok żywieniowy Wojewódzkiego Szpitala Zespolonego w Skierniewicach, tj. kuchnię działającą w formie cateringowej jako Punkt Wydawania Posiłków przy Wojewódzkim Szpitalu Zespolonym w Skierniewicach prowadzony przez firmę cateringową GREK RTC Sp. z o.o. z siedzibą główną ul. Piątkowska 83R, 95-100 Zgierz.

W bloku żywieniowym w 2023 r. przeprowadzono ogółem 1 kontrolę sanitarną kompleksową. Zakład zakwalifikowano na podstawie arkusza oceny zakładu do kategorii o średnim ryzyku.

W Punkcie Wydawania Posiłków prowadzona jest działalność w zakresie żywienia zbiorowego, w tym porcjowanie i wydawanie posiłków na naczyniach wielokrotnego użytku dostarczanych w przez firmę cateringową codziennie o wyznaczonych godzinach własnymi środkami transportu przystosowanymi do prawidłowego oraz bezpiecznego przewozu posiłków i żywności. Posiłki są porcjowane i serwowane na naczyniach wielokrotnego użytku na miejscu w Punkcie Wydawania Posiłków WSZ w Skierniewicach przez personel firmy cateringowej. Wszystkie zatrudnione osoby posiadają orzeczenia lekarskie dla celów sanitarno-epidemiologicznych. Punkt Wydawania Posiłków składa się z tzw. głównej rozdzielni posiłków oraz kuchenek oddziałowych zlokalizowanych przy oddziałach szpitalnych. W Punkcie Wydawania Posiłków są wdrożone i utrzymywane procedury systemu HACCP. W 2023 r. karania mandatowego nie stosowano.

Osoby dorosłe hospitalizowane w WSZ (dieta podstawowa) otrzymują 3 posiłki śniadanie, obiad (zupa, II danie, napój), kolację, dzieci 5 posiłków. Zapotrzebowanie na żywienie jest codziennie weryfikowane i przekazywane firmie cateringowej. Jadłospisy dekadowe na dany okres przekazywane są przez firmę cateringową Wojewódzkiemu Szpitalowi Wojewódzkiemu z 5 dniowym wyprzedzeniem celem weryfikacji i naniesieniem ewentualnych uwag. Jadłospisy zawierają informację dla pacjentów o składzie produktów oraz substancjach lub produktach powodujących nietolerancje lub alergie określone w rozporządzeniu Parlamentu Europejskiego i Rady UE 1169/2011. Przed podaniem posiłków dla pacjentów w oddziałach szpitalnych potrawy są sprawdzane pod względem organoleptycznym przez dietetyka WSZ.

Podczas czynności kontrolnych prowadzonych w ramach kontroli kompleksowej w roku sprawozdawczym dokonano oceny 1 jadłospisu diety podstawowej. W wyniku analizy

zalecono uwzględnić podaż warzyw i/lub owoców do kolacji, wprowadzić 3 razy w dekadzie oraz zwiększyć podaż ryb (minimum 3 x w dekadzie). W związku z powyższym wydano stosowne zalecenia w bieżącym planowaniu diety podstawowej dla hospitalizowanych pacjentów. Firma GREK RTC Sp. z o.o., ul. Piątkowska 83R, 95-100 Zgierz pismem poinformowała, iż zastosowała się do realizacji zaleceń. Od 01.12.2023 r. w szpitalu rozpoczęto realizację programu pilotażowego w zakresie edukacji żywieniowej oraz poprawy jakości żywienia w szpitalach- „Dobry posiłek w szpitalu” w myśl Rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 25 września 2023 r.(Dz.U Z 2023 r. poz.2021).

Kuchnia niemowlęca

W roku 2023 r. sprawozdawczym kuchnia mleczna nie była kontrolowana. Kuchnia na wniosek strony została wykreślona z rejestru.

Zakłady lecznictwa otwartego

W harmonogramie kontroli na 2023 r. ujętych było **41** niepublicznych i **11** publicznych zakładów opieki zdrowotnej, **51** gabinetów prywatnych o charakterze zabiegowym, **1** gabinet medyczny w zakładzie pracy chronionej oraz **2** właścicieli karettek pogotowia ratunkowego.

Łącznie przeprowadzono w nich **160** kontroli. Stan sanitarny tej grupy obiektów oceniono jako dobry. W miarę posiadanych środków finansowych dokonywane były remonty, modernizacje obiektów oraz zakup nowego wyposażenia. Stan sanitarny poradni przyszpitalnych omówiono powyżej. W ramach przeprowadzonych kontroli zostało wydanych **50 zaleceń** na placówki (POZ oraz gabinety prywatne), które najczęściej dotyczyły: braku odpowiednich procedur epidemiologicznych, braku przeprowadzenia w obiekcie kontroli wewnętrznej potwierdzonej raportem z tej kontroli bądź przeprowadzenie kontroli wewnętrznej z niewłaściwą częstotliwością, braku oznaczenia identyfikującego na workach/pojemnikach na odpady medyczne, przechowywania odpadów medycznych powyżej 72h poza urządzeniem chłodniczym, braku przeglądów technicznych autoklawów parowych oraz klimatyzatorów, braku uwidocznienia instrukcji do mycia rąk przy stanowiskach do higieny rąk, braku właściwego opisanie preparatów do dezynfekcji rąk oraz do dezynfekcji powierzchni (brak nazwy preparatu i daty jego ważności), braku uwidocznienia informacji o zakazie palenia wyrobów tytoniowych i palenia papierosów elektronicznych na terenie całego obiektu leczniczego, braku właściwego przechowywania odzieży służbowej i prywatnej personelu,

braku właściwego oznakowania wszystkimi niezbędnymi informacjami wianienki do wstępnej dezynfekcji narzędzi przeznaczonych do sterylizacji, braku termometru w urządzeniu chłodniczym do przechowywania odpadów medycznych, braku opisu pakietów sterylizacyjnych datą wykonania sterylizacji i/lub datą ważności, braku papieru toaletowego i ręczników papierowych w pomieszczeniach higieniczno-sanitarnych, braku bieżącej ciepłej wody w obiekcie, stosowanie środków dezynfekcyjnych po upływie dat ważności. Kierownicy placówek medycznych byli zobowiązani do usunięcia nieprawidłowości.

Wszystkie zakłady świadczące usługi medyczne zaopatrzone są w wodę dobrej jakości bakteriologicznej i fizykochemicznej z wodociągów sieciowych zaopatrzenia zbiorowego. Znaczna większość podmiotów leczniczych korzysta z ciepłej wody i ogrzewania z sieci ciepłowni miejskiej, a część ma własne lub wspólne kotłownie z innymi użytkownikami budynku. Na terenach wiejskich zdarzają się przypadki korzystania z podgrzewaczy elektrycznych. Ścieki odprowadzane są do zbiorników bezodpływowych lub do kanalizacji sieciowej, w mieście tylko do kanalizacji miejskiej.

Odpady medyczne zbierane są w sposób bezpieczny dla personelu i środowiska w typowych pojemnikach plastikowych, a następnie przechowywane w urządzeniach chłodniczych do czasu ich wywiezienia. Prowadzona jest dokumentacja ilości i rodzaju oddawanych odpadów. Odpady komunalne gromadzone są w kontenerach/pojemnikach i wywożone przez uprawnione firmy. Nie stwierdzono przypadków mieszania odpadów komunalnych z odpadami niebezpiecznymi.

Aktualnie w wielu podmiotach lecznictwa otwartego, stosowany jest wyłącznie sprzęt jednorazowy fabrycznie pakowany. Tam, gdzie używane są narzędzia wielokrotnego użytku sterylizację wykonuje się w sterylizatorach parowych. Podmioty, które nie posiadają własnych autoklawów korzystają z usług Centralnej Sterylizatorni Wojewódzkiego Szpitala Zespołonego w Skierniewicach. Transportem materiału do i ze sterylizacji zajmują się zlecniodawcy po dokładnym zabezpieczeniu pakietów przed wtórnym zanieczyszczeniem.

Skuteczność procesów sterylizacji we wszystkich nadzorowanych placówkach kontrolowano systematycznie. Rejestry wykonywanych procesów i testów chemicznych prowadzone były na bieżąco.

Stan sanitarno-porządkowy obiektów oceniono jako dobry. Utrzymaniem czystości zajmowali się etatowi pracownicy. Wszystkie placówki wyposażone były w drobny sprzęt do mycia i prac porządkowych. Bieżąca czystość i stan sanitarny nie budziły zastrzeżeń.

Dezynfekcja i komory dezynfekcyjne

W trakcie przeprowadzonych kontroli stwierdzono prawidłowy dobór środków dezynfekcyjnych, o szerokim spektrum działania, odpowiednio przechowywanych i stosowanych. Opracowane i wdrożone są procedury dezynfekcji (narzędzi i materiałów oraz powierzchni). Procesy dezynfekcji prowadzone są środkami dopuszczonymi do stosowania w placówkach opieki zdrowotnej. Przeznaczenie roztworów, środków chemicznych oraz dobór stężeń do poszczególnych rodzajów dezynfekcji jest prawidłowy. Placówki posiadają instrukcje dotyczące przygotowywania i posługiwania się środkami dezynfekcyjnymi. Stosuje się rotację środków dezynfekcyjnych, zwracając uwagę na skuteczność działania oraz bezpieczeństwo pacjentów i personelu medycznego.

W Wojewódzkim Szpitalu Zespolonym im. Stanisława Rybickiego znajdująca się komora dezynfekcyjna w 2023 r. uległa kasacji.

IV. WARUNKI HIGIENY ŚRODOWISKA

Główne statutowe zadania wykonywane przez Sekcję Nadzoru Higieny Środowiska PSSE w Skierniewicach stanowiły kontynuację problematyki z lat wcześniejszych. Dziedzinami o potencjalnie największym, możliwym, negatywnym wpływie na zdrowie, dotyczącymi znacznych populacji ludzi była jakość wody do spożycia w zaopatrzeniu zbiorowym, jakość wody w basenie kąpielowym i kąpielisku, sanitarno-techniczne świadczenia usług zdrowotnych (w tym postępowanie z odpadami medycznymi) oraz warunki świadczenia usług fryzjerskich, kosmetycznych i tatuażu. Kontynuowano kontrole obiektów użyteczności publicznej związanych ze sportem, kulturą, wypoczynkiem i transportem osobowym. Ważną i trudną dziedziną było rozpatrywanie interwencji od mieszkańców dotyczących zdrowotnych aspektów pobytu w lokalach mieszkalnych i uciążliwości środowiskowych.

Jednym z zadań Sekcji był udział pracowników w Projekcie „Wzmocnienie nadzoru sanitarno-epidemiologicznego Polski” Oś Priorytetowa VII. Wsparcie REACT-EU dla obszaru zdrowia – Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój 2014-2020, na podstawie porozumienia nr POWR.07.01.00-00-0008/22, realizowanego przez Główny Inspektorat Sanitarny. Jednym z zadań w tym projekcie było udzielanie porad i instruktaży dla obywateli Ukrainy.

Zaopatrzenie w wodę do spożycia.

Mając na względzie bezpieczeństwo zdrowotne wody i bezpieczeństwo zdrowotne mieszkańców powiatu skierniewickiego prowadzony był zwiększony nadzór nad producentami wody w celu zapewnienia jakości wody odpowiadającej wymaganiom rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 7 grudnia 2017 r. w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi.

W części wodociągów występowały przekroczenia parametrów mikrobiologicznych. Przedsiębiorstwo wodociągowo-kanalizacyjne bądź poszczególne gminy zarządzające tymi wodociągami podejmowały natychmiastowe działania naprawcze, celem uzyskania właściwej jakości wody do spożycia dostarczanej odbiorcom. Wiązało się to ze znacznym wzrostem wykonywania badań zarówno w kontroli wewnętrznej jak i urzędowej, a sytuacja ta skutkowałą wydawaniem decyzji o braku przydatności wody do spożycia bądź warunkową przydatnością wody. Obecna sytuacja wymaga podejmowania przez producentów wody szerokich działań,

które pozwolą zidentyfikować przyczynę powstawania i utrzymywania się tych zanieczyszczeń.

Największy wodociąg komunalny na nadzorowanym terenie, z ujęciem i stacją uzdatniania w Skierniewicach, produkował przez cały rok wodę dobrej jakości. Nie występowały ograniczenia w dostawie wody dla odbiorców pomimo bardzo szerokiego zakresu prac modernizacyjnych, jakie wykonane zostały w 2023 roku. Zgłaszano dwie interwencje na niewłaściwą jakość wody pochodzącą z sieci tego wodociągu. Po pobraniu prób wody do badań laboratoryjnych okazało się, że interwencje te były niezasadne.

Na obszarach wiejskich, poza fragmentem objętym siecią wodociągu skierniewickiego, funkcjonowało dostarczając odbiorcom domowym 29 mniejszych komunalnych wodociągów zaopatrzenia zbiorowego oraz 7 innych wodociągów zaopatrujących obiekty użyteczności publicznej lub zakłady branży żywnościowej.

Na ogólną liczbę ok. 45 tys. mieszkańców miasta i ok. 38 tys. mieszkańców powiatu ziemskiego z wodociągów sieciowych korzysta, według posiadanych danych ok. 98 % z nich. Można przyjąć, że cały nadzorowany teren, poza kilkoma niewielkimi miejscowościami lub częściami miejscowości jest zwodociągowany.

Woda ze wszystkich wodociągów zbiorowego zaopatrzenia była regularnie poddawana badaniom jakości, równoległe przez inspekcję sanitarną jak i podmioty eksploatujące te urządzenia. Wykonano badania wszystkich wymaganych parametrów z częstotliwością określoną wcześniej w zaopiniowanych harmonogramach badań. W sytuacjach wskazujących na obecność naturalnych lub obcych zanieczyszczeń, pobierano dodatkowe próbki.

W 2023 r. zostały unieruchomione 4 wodociągi zaopatrzenia zbiorowego z uwagi na zanieczyszczenie mikrobiologiczne (bakterie grupy Coli lub enterokoki) tj. wodociąg: Michałowice, Godzianów, Drzewce i Humin. Podjęte działania naprawcze polegające między innymi na płukaniu i dezynfekcji studni oraz sieci wodociągowej przyniosły oczekiwany efekt. Na koniec roku 2023 tylko jeden z tych wodociągów (Humin) podawał odbiorcom wodę o warunkowej przydatności do spożycia z uwagi na zanieczyszczenie mikrobiologiczne.

Wydano **16** decyzji o warunkowej przydatności wody do spożycia głównie z powodu przekroczenia parametrów mikrobiologicznych, sporadycznie i/lub fizykochemicznych (wodociągi: Godzianów, Słupia, Kwasowiec, Wylezin Stary, Wola Makowska, Lipce Reymontowskie, Maków, Humin, Mszadla, Drzewce.), **7** decyzji przedłużających warunkową przydatność wody do spożycia (wodociągi: Kwasowiec, Słupia i Godzianów).

W pozostałych wodociągach zanieczyszczenia występowały przeważnie w pojedynczych próbkach i w szybkim czasie uzyskiwano poprawę. Dotyczyło to wskaźników mikrobiologicznych (ogólna liczba bakterii i/lub bakterie grupy coli), barwy, mętności, manganu i żelaza.

Decyzji na stan sanitarno-techniczny urządzeń wodociągowych nie wydawano. W stosunku do 5 wodociągów wydano zalecenia (Bolimów, Lipce Reymontowskie, Wola Drzewiecka, Mszadla i Białynin) dotyczące m. in. odnowienia powłok malarskich elewacji zewnętrznych, przewodów i urządzeń technologicznych oraz pokryw studni. W wodociągu Bolimów zalecenie wykonano, w pozostałych wodociągach trwają prace remontowe.

Zmodernizowane zostały stacje uzdatniania wody wodociągu Trzecianna, Płyćwia, Lnisno, Wysokienice i Józefatów.

Rozpoczęto prace modernizacyjne wodociągu Kolonia Starorawska.

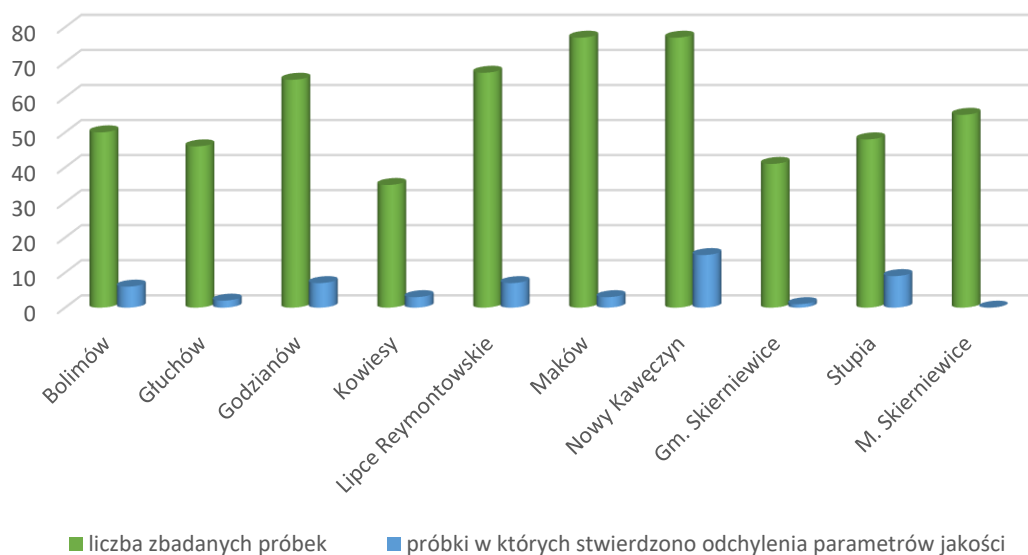
Na stacji uzdatniania wody wodociągu Maków, Dąbrowice, Słomków, Winna Góra, Słupia, Trzecianna zainstalowane zostały dodatkowo lampy UV do dezynfekcji wody.

Poza wodociągami komunalnymi wykonywano badania wody w ramach kontroli wewnętrznej w 7 wodociągach lokalnych zaopatrujących obiekty użyteczności publicznej i zakłady branży żywnościowej. W jednym wodociągu Okręgowej Spółdzielni Mleczarskiej w Skierniewicach, z uwagi na wystąpienie zanieczyszczenia mikrobiologicznego – bakterie grupy coli i *Escherichia coli* wydano w dniu 9 sierpnia 2023 r. decyzję o braku przydatności wody do spożycia. Podjęto działania naprawcze, przedstawiono wyniki badań, w których nie stwierdzono przekroczeń. W miesiącu grudniu 2023 r. z uwagi na ponowne wystąpienie zanieczyszczenia mikrobiologicznego tj. ogólnej liczby mikroorganizmów wydana została decyzja stwierdzająca warunkową przydatność wody. Producent wody podjął czynności naprawcze.

W pozostałych wodociągach lokalnych woda spełniała wymagania dla wody przeznaczonej do spożycia.

Dwa wodociągi Instytutu Ogrodnictwa przy ul. Konstytucji 3 Maja 6 w Skierniewicach oraz Biura Ochrony Rządu w Raduczu nie były eksploatowane przez cały rok - brak dla nich ocen jakości wody.

W dniu 28 lutego 2023 r. w siedzibie Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Skierniewicach zorganizowano naradę szkoleniową z przedstawicielami gmin i przedsiębiorstwami wodno-kanalizacyjnymi dot. mikrobiologicznego bezpieczeństwa wody do spożycia przez ludzi na terenie powiatu skierniewickiego. W spotkaniu uczestniczyło 21 osób.

Basen kąpielowy i kąpielisko.

Pod nadzorem PSSE w Skierniewicach znajduje się jeden obiekt – Pływalnia „NAWA” w Skierniewicach.

W 2023 r. w wodzie udostępnianej kąpiącym się na pływalni „NAWA” w Skierniewicach nie występowały przekroczenia parametrów mikrobiologicznych. Jedynie w miejscach wprowadzenia wody do niecki dużej i niecki małej w kontrolach urzędowych prób wody pobranych do badania w dniu 8 maja i 6 listopada 2023 r. stwierdzono przekroczenie stężenia chloru związanego oraz w kontrolach wewnętrznych przekroczenie parametru mętności. Podjęte przez zarządzającego pływalnią działania naprawcze przyniosły oczekiwany efekt.

W badaniach ciepłej wody wykonanych w ramach kontroli urzędowej prób pobranych w dniu 12 kwietnia 2023 r. z natrysków damskiego i męskiego przebieralni w budynku pływalni nie stwierdzono obecności bakterii rodzaju *Legionella spp.* Celem utrzymania dobrego stanu (ograniczenia stopnia zasiedlania sieci wody ciepłej przez bakterie rodzaju *Legionella spp.*) zalecono okresowe przeprowadzanie dezynfekcji termicznych sieci przez podgrzanie wody do temperatury powyżej 70°C.

W badaniu wody ciepłej w natrysku męskim, próby wody pobranej do badania w dniu 1 czerwca 2023 r. w ramach kontroli wewnętrznej stwierdzono nieznaczne przekroczenie bakterii rodzaju *Legionella spp.* Podjęte natychmiastowe działania naprawcze i przeprowadzone badanie kontrolne nie potwierdziło zanieczyszczenia.

Na pływalni kontroli pionu HŚ podlegają także pomieszczenia odnowy biologicznej udostępniane klientom, w szczególności: solarium, sauna, gabinet masażu i siłownię wraz z zapleczem. Stan sanitarno-techniczny i porządkowy tych pomieszczeń nie budzi zastrzeżeń.

Wniesione zostały dwie interwencje na niewłaściwą jakość wody w nieckach basenowych, przeprowadzone kontrole nie potwierdziły zasadności wniesionych interwencji.

Zarządzający pływalnią nie odnotowywał w ciągu całego roku 2023 incydentów skutkujących wyłączeniem z użytkowania zanieczyszczonych niecek basenowych.

Sezon kąpielowy nad Zalewem Zadębie zgodnie z Uchwałą Rady Miasta Skierniewice trwał od 23 czerwca do 31 sierpnia 2023 r.

Organizator kąpieliska opracował harmonogram poboru prób w ramach kontroli wewnętrznej, który został zatwierdzony przez PPIS, wykonano komplet badań w kontroli wewnętrznej. Nie stwierdzono przekroczenia badanych parametrów wody w kontroli urzędowej przed otwarciem sezonu. Jednak już w pierwszym badaniu wykonanym w kontroli urzędowej, próby wody pobranej do badania w dniu 26 czerwca 2023 r. stwierdzono wystąpienie zanieczyszczenia mikrobiologicznego - bakterie *Escherichia coli*. Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Skierniewicach stwierdził brak przydatności wody do kąpielii w kąpielisku, oraz nakazał wprowadzić tymczasowy zakaz kąpielii do czasu uzyskania pozytywnej oceny jakości wody w kąpielisku, ustalić przyczynę wystąpienia zanieczyszczenia i podjąć natychmiastowe działania naprawcze, decyzja z dnia 27 czerwca 2023 r. W dniu 27 czerwca 2023 r. organizator kąpieliska pobrał dodatkową próbę wody do badań, uzyskane wyniki nie wykazały nieprawidłowości.

Bieżące oceny jakości wody w kąpielisku wydawane były za każdym razem po otrzymaniu sprawozdań z badań jakości wody zarówno w kontroli urzędowej jak i wewnętrznej. Przekazywano je na bieżąco organizatorowi, władzom samorządowym i umieszczano w ogólnopolskim Serwisie Kąpieliskowym.

Organizator kąpieliska każdego dnia dokonywał obserwacji jakości wody. Bieżące kontrole sanitarne nie wykazały nieprawidłowości. Od osób kąpiących się nie wpływały żadne interwencje dotyczące niewłaściwej jakości wody w kąpielisku. Obecna infrastruktura przyczynia się do poprawy jakości wypoczynku osób kąpiących się.

W omawianym roku brak było zgłoszeń organizacji innych (poza Skierniewicami) kąpielisk i miejsc przeznaczonych do kąpeli. Zdarzały się przypadki kąpeli w zwyczajowych miejscach, np. w rzece Rawce lub w zbiorniku Zadębie, które podejmowane były na odpowiedzialność kąpiących się.

Warunki udzielania świadczeń zdrowotnych i postępowanie z odpadami medycznymi.

Kontrole prowadzone w zakładach świadczących usługi lecznicze polegają na ocenie prawidłowości postępowania z bielizną, odpadami, zaopatrzenia w wodę, stanu prosektorium, stanu technicznego pomieszczeń lecznictwa ambulatoryjnego oraz otoczenia budynków.

Skierniewicki szpital nie prowadzi pralni – usługa zlecana jest firmie zewnętrznej. Na terenie szpitala wykonuje się tylko wstępną dezynfekcję bielizny zakaźnej, segregację i przygotowanie do transportu. Wypraną bieliznę przechowuje się w części czystej magazynu z zachowaniem całkowitego rozdziału bielizny czystej od bielizny brudnej. Przewóz bielizny wykonuje usługodawca. Warunki zbierania i segregacji odzieży brudnej, a następnie magazynowania i wydawania bielizny czystej ocenia się pozytywnie. Pralnia ta pierze także akcesoria dla komórki sprzątającej pomieszczenia szpitala. Zaleceń dotyczących stanu sanitarno-technicznego tych pomieszczeń nie wydawano.

Odpady medyczne niebezpieczne wytwarzane przez szpital przechowywane są we właściwych warunkach, chociaż dla odpadów o właściwościach zakaźnych nie jest to chłodnia, a pomieszczenie chłodzone urządzeniem klimatyzacyjnym. Odbierane są 3 razy w tygodniu - z zachowaniem maksymalnego czasu przechowywania dla temperatury do 18 °C. Odpady w rodzaju „resztki ciała i organy...” przechowywane są w lodówce. Odpady medyczne zakaźne z przychodni i gabinetów lekarskich tymczasowo magazynowane są w zaadoptowanych lodówkach i przekazywane do utylizacji. Na terenie miasta i powiatu nie zlokalizowano zakładów, które prowadzą działalność w zakresie magazynowania lub utylizacji medycznych odpadów niebezpiecznych.

W 2023 r kontynuowano badania jakości wody ciepłej na oddziałach łóżkowych w kierunku bakterii rodz. *Legionella spp.* wywołującej zakażenia o objawach typu zapalenia płuc. Badania wykonane w ramach kontroli wewnętrznej w miesiącu styczniu 2023 r. potwierdziły obecność bakterii rodzaju *Legionella spp* w dwóch oddziałach szpitalnych. W przypadku jednego z oddziałów wartość skażenia oceniono jako wysoką, co skutkowało wydaniem w dniu 26 stycznia 2023 r. decyzji nakazującej wyłączenie z eksploatacji prysznic na Oddziale Wewnętrznym II. Przeprowadzone działania naprawcze przyniosły oczekiwany efekt.

W pobranych próbkach w ramach kontroli urzędowej w miesiącu marcu 2023 r. nie stwierdzono przekroczenia badanego parametru. Celem utrzymania dobrego stanu (ograniczania stopnia zasiedlania sieci wody ciepłej przez bakterie rodzaju *Legionella spp.*) zalecono cyklicznie dokonywać przegrzania instalacji wodą o temp. powyżej 50 °C .

Kolejne badania prób wody ciepłej pobranych do badania w dniu 12 grudnia 2023 r. w ramach kontroli wewnętrznej z węzła cieplnego oraz 5 oddziałów szpitalnych potwierdziły aż w 4 punktach obecność bakterii rodzaju *Legionella spp.*. Wdrożone zostały działania naprawcze, celem doprowadzenia jakości wody do wymogów rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 7 grudnia 2017 r. w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi.

Stan sanitarno-higieniczny pomieszczeń szpitala oraz przychodni i poradni ambulatoryjnych oceniany został pozytywnie. Wydane zostały i nadal obowiązują decyzje dotyczące stanu sanitarno-technicznego części pomieszczeń szpitala i przychodni wydane przez sekcję nadzoru epidemiologicznego. Zakończone zostały prace termomodernizacyjne wszystkich budynków, w których znajdują się przychodnie i poradnie ambulatoryjne (ocieplenie budynków, wymiana okien, częściowa wymiana instalacji ciepłej). Kontrola sanitarna przeprowadzona w tych pomieszczeniach w miesiącu grudniu 2023 r. wykazała, że znaczna część pomieszczeń znajdujących się przy ul. Rybickiego wymaga odnowienia ścian i sufitów z uwagi na zagrzybienie lub zabrudzenie. Dotyczy to również pomieszczeń Poradni znajdujących się przy ul. Wita Stwosza, które zostały zalane w związku z powstałymi usterkami po zakończeniu prac termomodernizacyjnych tego budynku. Firma wykonująca usługę ma dokonać naprawy dachu i doprowadzić zagrzybione pomieszczenia do właściwego stanu higieniczno-sanitarnego. Wydane zostało zalecenie dotyczące doprowadzenia do właściwego stanu sanitarno-technicznego sufitu w pomieszczeniach Poradni Kardiologicznej znajdującej się przy ul. Sobieskiego. W dniu prowadzenia czynności kontrolnych trwały prace remontowe części pomieszczeń Rehabilitacji Leczniczej.

W roku 2023 r. w stosunku do tej grupy obiektów w pionie HŚ decyzji nie wydawano, obowiązuje 1 decyzja, dotycząca awaryjnego źródła wody.

Odpady niebezpieczne poza przychodniami szpitalnymi przechowywane są w przenośnych, wydzielonych urządzeniach chłodniczych, odbierane przez uprawnione firmy. Pranie brudnej bielizny przychodni przyszpitalnych jest wykonywane poza terenem powiatu. W pozostałych obiektach fartuchy prane są najczęściej we własnym zakresie, pozostała bielizna jest jednorazowa.

Usługi hotelarskie.

Nadal na nadzorowanym terenie tylko jeden obiekt jest skategoryzowany. Warunki w kompleksach pokojowych i przyległych lub samodzielnych węzłach higieniczno-sanitarnych kontrolowanych obiektów ocenia się pozytywnie - przy uwzględnieniu znacznych różnic w standardach oferowanych usług. Pranie bielizny hotelarskiej odbywa się najczęściej na terenie obiektów w wydzielonych pomieszczeniach (pralnia, suszarnia, magazyn bielizny czystej). W jednym obiekcie usługi takie wykonuje firma zewnętrzna.

W stosunku do jednego obiektu wydano zalecenia dotyczące stanu sanitarno-technicznego, które zostały wykonane.

Osoby korzystające z usług nie zgłaszały interwencji.

Stan czystości bieżącej oferowanych usług dobry, bez uwag.

Toalety publiczne

Prowadzono bieżący nadzór nad czterema publicznymi toaletami (wszystkie w Skierniewicach) oraz dwoma MOP-ami przy autostradzie A2. We wszystkich toaletach jest bieżąca woda, podłączone są do sieci kanalizacyjnej. Podczas kontroli stwierdzano zadowalający stan czystości bieżącej. Trzy toalety miejskie to pojedyncze samoobsługowe kabiny. Sprzyja to aktom wandalizmu, co z kolei powoduje, iż okresowo nie są czynne. Kompleks pomieszczeń sanitarno-higienicznych funkcjonuje również przy kąpielisku Zadębie. Ogólnodostępne toalety są ponadto w obiektach użyteczności publicznej (dworzec PKP, markety, urzędy). Ich stan, podczas kontroli oceniany był pozytywnie. We wszystkich obiektach podjęto odpowiednie działania mające na celu zwiększenie częstotliwości dezynfekcji wyposażenia, zapewnienia dostatecznej ilości środków do dezynfekcji i higieny.

Wydano 1 zalecenie dotyczące niezwłocznego uzupełnienia środków higieny osobistej, oraz uporządkowania terenu wokół budynku. Zalecenie wykonano.

Pozostałe obiekty użyteczności publicznej oraz transport.

Zakłady fryzjerskie, kosmetyczne i odnowy biologicznej

Ogólna liczba obiektów pod nadzorem: 190, wykonano 145 kontroli. Przybyło 21 obiektów.

Warunki wykonywania tego rodzaju usług ocenia się pozytywnie. We wszystkich nadzorowanych zakładach stosuje się środki dezynfekcyjne do narzędzi, powierzchni, a także do rąk. W kosmetyce prowadzi się również sterylizację narzędzi. Systematycznie zwiększa się

liczba zakładów kosmetycznych z własnymi urządzeniami do sterylizacji. O ile jest to możliwe stosowane są narzędzia jednorazowe. Pranie brudnej bielizny (fartuchy, pelerynki, ręczniki) z reguły wykonują właściciele zakładów we własnym zakresie. Powszechnie używane są ręczniki jednorazowego użytku. Postępowanie z odpadami niebezpiecznymi (pochodzącymi

z usług kosmetycznych i tatuażu) jest analogiczne jak w służbie zdrowia. Największe potencjalne zagrożenie zdrowotne związane jest z wykonywaniem tatuaży, makijażem permanentnym oraz innymi zabiegami powodującymi przerwanie ciągłości tkanek.

W zakładach wykonujących zabiegi naruszające ciągłość tkanek wdrożone są procedury zabezpieczenia przeciwepidemicznego. Nie wpłynęły żadne informacje o potwierdzonych przypadkach zachorowań z przyczyn leżących po stronie zakładów fryzjerskich czy kosmetycznych.

W stosunku do 2 zakładów (studio tatuażu i zakład fryzjerski) wydano decyzje zarządzające, obowiązek wynikający z przedmiotowych decyzji został wykonany.

W roku sprawozdawczym w tej grupie obiektów wydano 11 zaleceń, w 9 przypadkach dotyczyły przeprowadzenia badania skuteczności procesu sterylizacji, w 1 przypadku opracowania procedur postępowania przy wykonywaniu zabiegów powodujących naruszenie ciągłości tkanek oraz również w 1 przypadku podpisania stosownej umowy na odbiór odpadów niebezpiecznych. Wszystkie wydane zalecenia zostały wykonane.

Stan czystości bieżącej stwierdzany podczas kontroli we wszystkich obiektach był dobry. Nie stosowano karania mandatowego. Z roku na rok jakość świadczonych usług w tych zakładach jest coraz lepsza.

Klienci zakładów nie zgłaszali interwencji na niewłaściwą jakość oferowanych usług.

W dniu 20 listopada 2023 r. w Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Skierniewicach zorganizowane zostało szkolenie pn. „Zapobieganie zakażeniom w salonach fryzjerskich i gabinetach beauty”, w spotkaniu uczestniczyło 65 osób, głównie właściciele i pracownicy zakładów kosmetycznych, fryzjerskich i tatuażu z nadzorowanego terenu.

Obiekty kulturalno-widowiskowe i sportowe – W stosunku do tej grupy obiektów w 2023 r. nie wydawano żadnych decyzji ani zaleceń. Stan sanitarno-porządkowy stwierdzany podczas kontroli oceniano pozytywnie. Obiekty tej grupy zapewniają, pod względem sanitarnym, właściwe warunki oferowanych usług. Zmodernizowany obiekt Centrum Kultury i Sztuki w Skierniewicach posiada wiele pracowni (teatralna, wokalna, ceramiczna, plastyczna), studio nagrań, sale taneczne, kominkową, konferencyjną, koncertową co przyczyniło się do szerokiego wachlarza oferowanych zajęć, jak również różnorodności wydarzeń kulturalnych dla szerokiej grupy odbiorców.

Transport osobowy, indywidualny i zbiorowy.

Prowadzono kontrole środków transportu osobowego podmiotów mających swoje bazy i punkty obsługi na terenie działania PPIS w Skierniewicach oraz związanych z transportem dworców, przystanków i stacji paliw. Jednostki elektryczne przewoźników kolejowych na terenie Skierniewic są sprzątane i tylko w niewielkim stopniu myte (toalety, poręcze) na torach postojowych. Nie wydawano zaleceń do tej grupy obiektów.

W ramach *Akcji posesja* przy współdziałaniu Straży Miejskiej w Skierniewicach dokonano przeglądu miejsc o istotnym znaczeniu sanitarno-porządkowym dla mieszkańców miasta (place zabaw, siłownie plenerowe, ulice, skwery, parkingi, okolice miejsc użyteczności publicznej, przystanki autobusowe, teren osiedli mieszkaniowych w zabudowie jednorodzinnej, obrzeża miasta oraz miejsca, co do których istniały podejrzenia, iż mogą być w niezadowalającym stanie czystości).

Ponadto w połączeniu z planowanymi kontrolami różnych obiektów na terenie powiatu skierniewickiego dokonano przeglądu stanu sanitarno-porządkowego na terenie 6 gmin (Kowiesy, Nowy Kawęczyn, Głuchów, Bolimów, Słupia i Lipce Reymontowskie). Kontrolami objęte zostały centra miejscowości, okolice szkół, urzędów i innych obiektów użyteczności publicznej, a także stan poboczy dróg gminnych, powiatowych i wojewódzkich oraz przystanków komunikacji samochodowej przy nich usytuowanych.

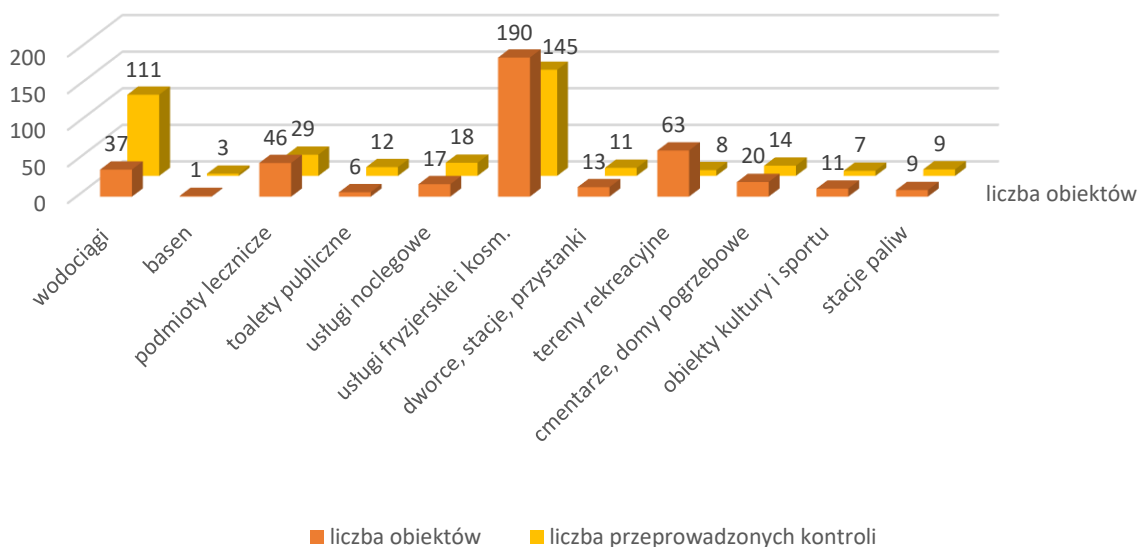
Kontrole przeprowadzone na terenach poszczególnych gmin jak i na terenie miast Skierniewice i Bolimów nie wykazały nieprawidłowości w zakresie stanu sanitarno-porządkowego. Na kontrolowanym obszarze nie zlokalizowano dzikich wysypisk śmieci.

Należy stwierdzić, że stan sanitarno-porządkowy na nadzorowanym terenie z roku na rok jest coraz lepszy.

Oprócz w/w dziedzin kontrolowano także szereg innych miejsc będących potencjalnymi obiektami ryzyka dla zdrowia publicznego jak: dom pomocy społecznej, place zabaw, cmentarze, domy przedpogrzebowe i samochody do przewozu zwłok.

Uchybień nie odnotowano.

Natężenie kontroli w obiektach użyteczności publicznej

Interwencje od mieszkańców.

Ogółem wpłynęło 31 interwencji/wniosków (pisemnie, drogą elektroniczną, telefonicznie) o podjęcie czynności związanych, zdaniem autorów, z zakresem działania pionu HS.

Wg kompetencji przekazano 3 interwencje, otrzymano do wiadomości 1 interwencję. Kontrole lub oględziny w terenie prowadzono w toku postępowania pozostałych spraw. Protokoły z kontroli lub notatki sporządzono w przypadku 25 interwencji. Interwencji zasadnych było 13, niezasadnych 12. Ogółem przeprowadzono 38 kontroli. Największa ilość spraw dotyczyła niewłaściwego stanu higieniczno-sanitarnego lokali mieszkalnych w zamieszkaniu zbiorowym, posesji, uciążliwości zapachowych, uciążliwości powodowanej przez ptaki, insekty i gryzonie, jakości wody do spożycia, jakości wody do kąpieli, postępowania ze ściekami i odpadami komunalnymi.

Ponadto prowadzono postępowanie administracyjne i egzekucyjne dotyczące 4 interwencji wniesionych w roku 2021 i 2022.

Wydano 2 decyzje nakazujące właścicielom mieszkań usunięcie naruszenia wymagań higienicznych i zdrowotnych, wydano 2 decyzje umarzające postępowanie.

W toku prowadzonych działań wydano: 2 upomnienia, 2 tytuły wykonawcze oraz 9 postanowień.

Nadzór nad ekshumacjami oraz przewozem zwłok i szczątków.

Ogółem wydano: 60 decyzji zezwalających na ekshumacje, 1 decyzję na wywóz zwłok za granicę oraz 2 opinie dot. warunków sprowadzenia zwłok lub szczątków z za granicy (wszystkie pozytywne).

Przeprowadzono 29 kontroli postępowania przy ekshumacjach, sprawdzono warunki wykonania 51 decyzji zezwalających na ekshumację.

Ekshumacje i przewozy wykonywano zgodnie z warunkami zezwoleń. Nie kontrolowano przebiegu części ekshumacji w sytuacji niskiego poziomu zagrożenia epidemicznego – szczątki kilkudziesięcioletnie, po okresie mineralizacji lub przeniesienia szczątków na niewielkie odległości w obrębie tego samego cmentarza.

Wnioski:

W zakresie obiektów Sekcji Nadzoru Higieny Środowiska do najważniejszych zadań poprawy infrastruktury można zaliczyć:

1. Utrzymanie pomieszczeń przychodni specjalistycznych szpitala w dobrym stanie sanitarno-technicznym oraz zapewnienie awaryjnego źródła wody dla tego obiektu.
2. Odpowiednie wyposażenie punktów obsługi środków transportu osobowego drogowego i kolejowego (np. automatyczne myjnie czynne przez cały rok).
3. Mając na uwadze utrzymujące się zanieczyszczenia bakteriologiczne wody w niektórych wodociągach zaopatrzenia zbiorowego należy wzmocnić nadzór nad procesem technologicznym uzdatniania wody w tych wodociągach i właściwym zabezpieczeniem ujęć wody. Znaczna część Stacji Uzdatniania Wody na nadzorowanym terenie wymaga gruntownej modernizacji.
4. Należy kontynuować dotychczasowe działania we wszystkich grupach podmiotów, tak aby mieszkańcy miasta i powiatu czuli się bezpiecznie korzystając z oferowanych usług, czy też przestrzeni publicznych

V. HIGIENA ŻYWNOŚCI I ŻYWIENIA

Celem nadrzędnym higieny żywności i żywienia jest zapobieganie chorobom zakaźnym i nie zakaźnym, wynikającym ze spożywania żywności o nieodpowiedniej jakości. Główne działania ukierunkowano na zapewnienie bezpieczeństwa w zakresie produkowanej żywności, żywienia oraz materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością. W 2023 roku do podstawowych działań należało wykonywanie czynności związanych z realizacją zadań powierzonych Państwowemu Powiatowemu Inspektorowi Sanitarnemu w Skierniewicach w szczególności:

- ocena warunków sanitarno-higienicznych i technicznych zakładów produkcji, dystrybucji, sprzedaży, transportu środków spożywczych oraz materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością,
- ocena jakości zdrowotnej produkowanej i wprowadzanej do obrotu żywności, materiałów do kontaktu z żywnością, w tym poprzez ocenę wizualną w trakcie kontroli sanitarnych i kontroli laboratoryjnych próbek pobieranych w ramach urzędowej kontroli i monitoringu oraz w ramach rozpatrywanych interwencji konsumentów,
- ocena importowanych i eksportowanych środków spożywczych pochodzących spoza UE i wysyłanych poza UE w ramach granicznej kontroli sanitarnej, w tym poprzez przeprowadzanie wstępnej oceny organoleptycznej i/lub laboratoryjnej próbek żywności pobieranych w ramach urzędowej kontroli żywności na wnioski przedsiębiorców i dopuszczanie ich do obrotu,
- monitorowanie wycofanej z obrotu żywności, oraz materiałów i wyrobów do kontaktu z żywnością w ramach RASFF - systemu wczesnego ostrzegania o pojawiających się produktach niebezpiecznych na rynku,
- rejestracja i zatwierdzanie nowo otwartych zakładów branży żywnościowej, w tym dotyczących produkcji pierwotnej,
- realizacja przedsięwzięć zaplanowanych corocznie w planie zasadniczych zadań w oparciu o wytyczne GIS na rok 2023.
- pełnienie dyżurów telefonicznych celem udzielania informacji petentom.

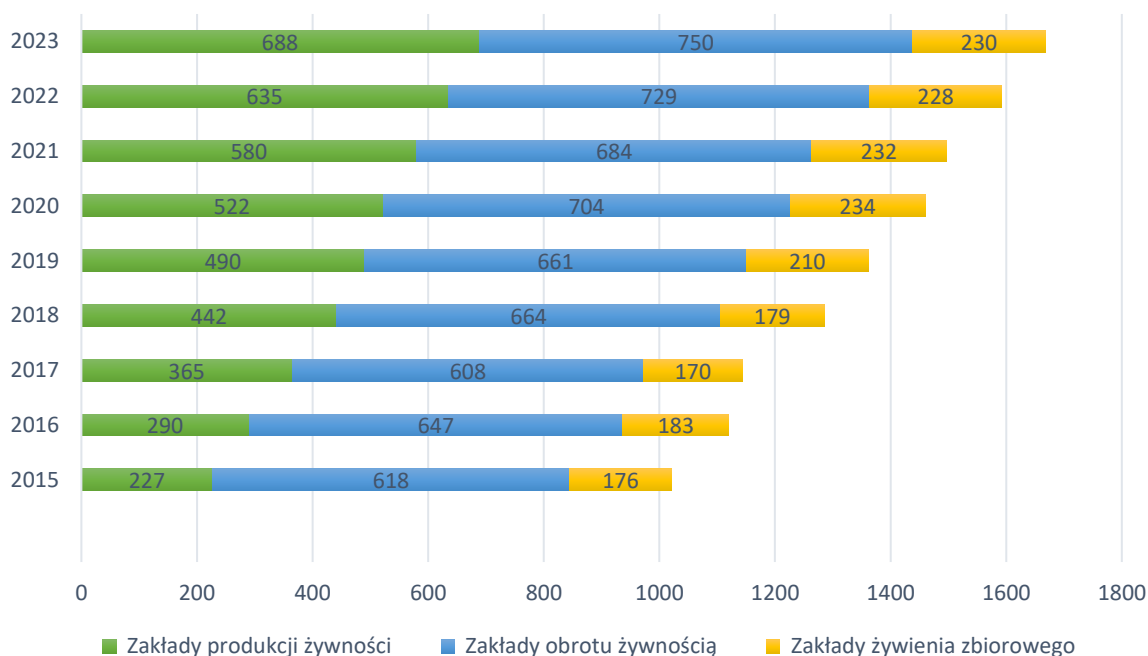
Stan sanitarny w obszarze żywności i żywienia

Sytuacja w obszarze bezpieczeństwa produkowanej i wprowadzanej do obrotu żywności na terenie miasta Skierniewice i powiatu skierniewickiego jest zadawalająca. W roku sprawozdawczym przeprowadzono ogółem **651 kontroli**, w tym:

- **630 kontroli** w zakładach sektora spożywczego (w tym 95 kontroli interwencyjnych)
- **5 kontroli** w zakładach nie objętych nadzorem PPIS w Skierniewicach,
- **16 w ramach granicznej kontroli** (14 – import, 2 – eksport),

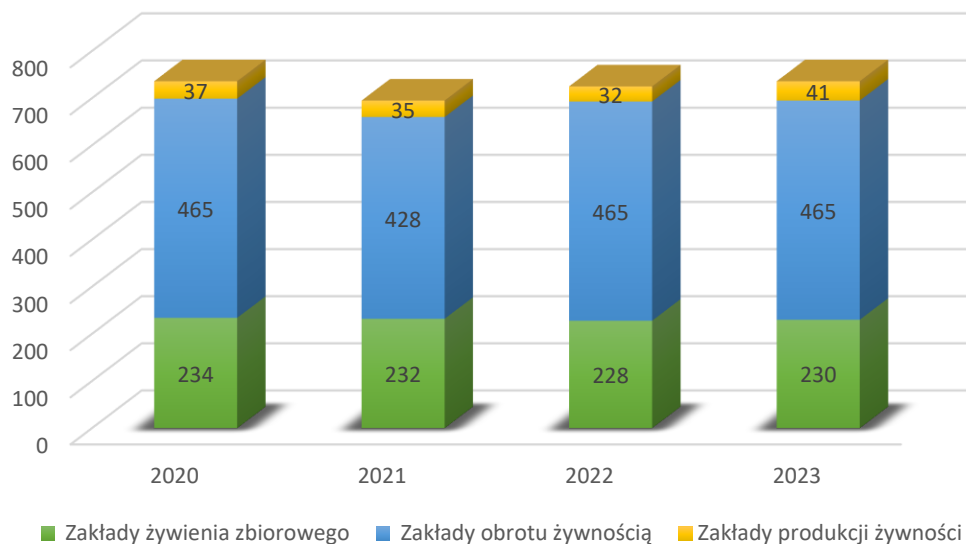
W trakcie kontroli sanitarnych w zakładach branży żywnościowej zwracano uwagę na obowiązek opracowania i wdrożonych procedur GHP (dobrej praktyki higienicznej) i GMP (dobrej praktyki produkcyjnej) oraz systemu HACCP zapewniających bezpieczeństwo produkowanej i wprowadzanej do obrotu żywności, w tym wyznaczenia krytycznych punktów kontroli (CCP). Stosowanie procedur, podejmowanie działań w ramach systemu oraz warunki sanitarno – techniczne i higieniczne, które muszą być spełniane zapewniają bezpieczeństwo zdrowotne produkowanej i wprowadzanej do obrotu żywności.

Na poprawę stanu technicznego wydano 11 decyzji zarządzających usunięcie nieprawidłowości. Wydane decyzje administracyjne stale przyczyniają się do poprawy infrastruktury i funkcjonalności zakładów branży żywnościowej, w tym warunków sanitarno-technicznych i higienicznych pomieszczeń oraz wyposażenia.

Ryc. 1 - Liczba zakładów branży żywnościowej w podziale na zakłady produkcji żywności, obrotu żywnością oraz żywienia zbiorowego z obowiązującymi zasadami GHP/GMP w latach 2015-2023

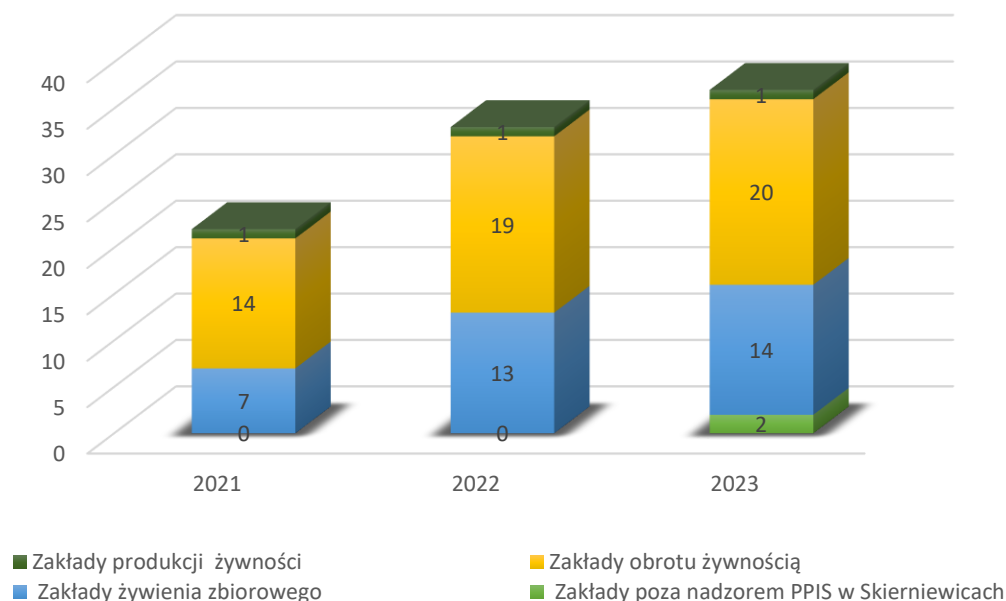
Aktualnie system HACCP w pełni wdrożono i jest on przestrzegany w 736 z zakładach (w 2022r. - 726 zakładów) tj.: zakłady produkcji żywności (41), zakłady obrotu żywnością (465), zakłady żywienia zbiorowego (230).

Ryc. 2 - Liczba zakładów branży żywnościowej w podziale na zakłady produkcji żywności, obrotu żywnością oraz żywienia zbiorowego z funkcjonującym systemem HACCP w latach 2020-2023.

W przypadku stwierdzenia zaniedbań sanitarno-higienicznych na właścicieli obiektów nakładano mandaty karne. Ogółem nałożono **37 mandatów karnych na łączną sumę 8850 zł.** w następujących rodzajach zakładów:

- zakłady produkcji żywności: ciastkarnie (**1**),
- zakłady obrotu żywnością (**20**) tj: sklepy spożywcze (14), kioski (2), obiekty ruchome i tymczasowe (3), inne obiekty obrotu (1),
- zakłady żywienia zbiorowego (**14**) tj: typu otwartego (11), zakłady żywienia zbiorowego typu zamkniętego (1), zakłady usług cateringowych (2),
- obiekty spoza nadzoru PPIS w Skierniewicach (**2**).

Ryc. 3 - Liczba wystawionych mandatów karnych za stwierdzone nieprawidłowości w zakładach branży żywnościowej w podziale na zakłady produkcji żywności, obrotu żywnością oraz żywienia zbiorowego w latach 2021-2023

Wystosowano 7 wniosków o nałożenie kar pieniężnych przez ŁPWIS w Łodzi, ze względu na prowadzenie działalności bez złożenia wniosku o zatwierdzenie i wpis do rejestru zakładów, prowadzenia działalności w zakresie niezgodnym z decyzją o zatwierdzeniu, wprowadzanie do obrotu środków spożywczych bez oznakowania.

Wystosowane wnioski dotyczyły:

- magazyn hurtowy (1)
- obiekty ruchome i tymczasowe (3)
- wnioski kioski na targowisku (2)
- inne zakłady i obiekty obrotu żywnością (1).

Ogółem wydano 32 decyzje administracyjne nakazujące tj: 11 decyzji zarządzających usunięcie nieprawidłowości sanitarno – technicznych, 5 decyzji przedłużających wykonanie obowiązków nałożonych decyzją PPIS w Skierniewicach, 7 decyzji warunkowego zatwierdzenia zakładu, 3 decyzje uchylające, 4 decyzje umarzające, 1 decyzja wycofania wyrobu, utworzono 1 powiadomienie w ramach systemu RASFF wydając w związku z tym 1 decyzję wycofania wyrobu i zakaz wprowadzania na rynek.

Decyzje dotyczyły następujących kategorii zakładów:

- zakłady produkcji żywności (4),
- zakłady obrotu żywnością (17),
- zakłady żywienia zbiorowego (11).

Utworzone powiadomienie w ramach systemu RASFF dotyczyło zepsutych (ściemniałych, o nieprzyjemnym zapachu, zjełczałych) orzechów laskowych. Po pobraniu do badań i otrzymaniu wyników wydano 1 decyzję nakazującą firmie (magazyn hurtowy) wycofanie z obrotu kwestionowanego produktu oraz zaprzestanie wprowadzania go do obrotu. Od niniejszej decyzji firma złożyła odwołanie do Łódzkiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego za pośrednictwem Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Skierniewicach zaskarżając decyzję w całości. ŁPWIS w Łodzi podtrzymał w całości decyzję PPIS w Skierniewicach.

W związku z powiadomieniem informacyjnym w celu podjęcia działań zgłoszonym przez SCP Łotwy, dot. stwierdzenia obecności gryzoni (martwej myszy) w produkcie mrożonym PPIS w Skierniewicach wydał producentowi (przetwórnia owocowo – warzywna) 1 decyzję nakazującą wycofanie z obrotu niebezpiecznego dla zdrowia ludzi produktu. Od niniejszej decyzji firma złożyła odwołanie do Łódzkiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego za pośrednictwem Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Skierniewicach zaskarżając decyzję w całości. ŁPWIS w Łodzi podtrzymał w całości decyzję PPIS w Skierniewicach.

W 2023 r. w trosce o zdrowie konsumenta **zbadano laboratoryjnie i oceniono** ogółem **271 próbek żywności oraz materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością, z czego 4 zdyskwalifikowano** (w 2022 r. zbadano 273 próbek, 10 próbek zdyskwalifikowano).

Na przestrzeni kilku lat próbki żywnościowe są sporadycznie kwestionowane.

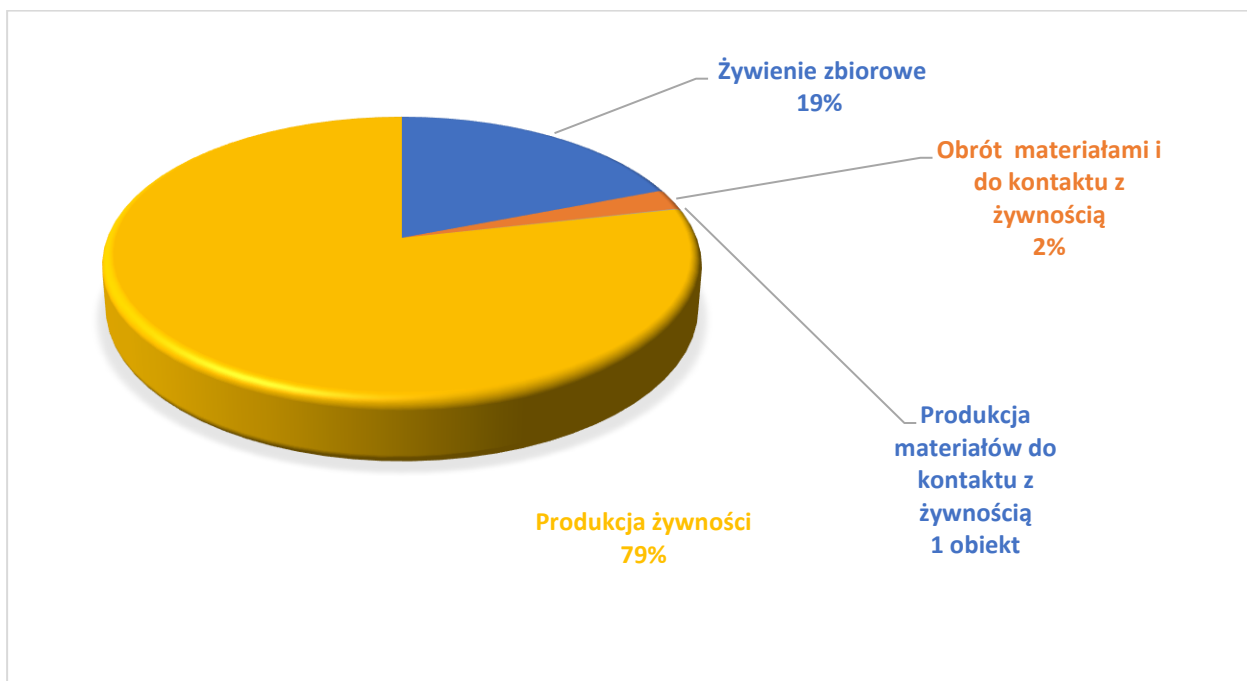
W 2023 r. **zakwestionowano 4 próbki środków spożywczych** z uwagi na:

- stwierdzone niewłaściwe cechy organoleptyczne w produkcie kości wieprzowe marki „Kraina Mięś”.
- Nieprawidłowe oznakowanie żywność specjalnego przeznaczenia medycznego, produkcie Intesta Tempo,
- Nieprawidłowe oznakowanie tj. stwierdzono obecność niedeklarowanych jonów glutaminianowych i siarczanowych Suplement diety - CREATINE 1250 MEGA CAPS w kapsułkach,
- Stwierdzono obecność zapleśnienia i zgnilizny w orzechy laskowe (utworzone powiadomienie w ramach systemu RASFF)

Nadzór nad zakładami branży żywnościowej

Ogółem nadzorem objęto **1952** (w 2022 r. 1918 obiektów) zakłady żywnościowe, w tym obiekty produkcji i obrotu materiałami i wyrobami do kontaktu z żywnością tj.:

- produkcji żywności 943 (2022 r. 932 obiektów), w tym producenci pierwotni, rolniczy handel detaliczny, dostawcy bezpośredni 902 (2022 r. 896 obiektów)
- obrotu żywnością 750 (w 2022 r. 729 obiektów),
- żywienia zbiorowego 230 (w 2022 r. 232), w tym zamkniętego 103 (w 2022 r. 104 obiektów),
- produkcji materiałów i wyrobów do kontaktu z żywnością 1 (w 2022 r. 1 obiekt),
- obiekty obrotu materiałami i wyrobami do kontaktu z żywnością 28 (w 2022 r. 24 obiekty),

Ryc. 4 - Struktura % zakładów nadzorowanych na terenie działania PPIS w Skierniewicach w 2023 r.

Zakłady produkcji żywności (943)

Źródło: <https://poradnikhandlowca.com.pl/artykuly/produkcja>

1. wytwórnie lodów (7)
2. piekarnie (8),
3. ciastkarnie (8),
4. przetwórnie owocowo-warzywne (4),
5. młyny i inne wytwórnie żywności (2),
6. gospodarstwa rolne z produkcją pierwotną pochodzenia roślinnego, rolniczy handel detaliczny, dostawy bezpośrednie (902),
7. producenci żywności w warunkach domowych (9),
8. inne wytwórnie żywności (2),
9. wytwórnie suplementów diety (1).

W roku sprawozdawczym skontrolowano 81 zakładów produkcji żywności, przeprowadzono 105 kontroli sanitarnych, w tym 13 kontroli interwencyjnych. Podczas 68 kontroli kompleksowych zwracano szczególną uwagę na jakość surowców stosowanych do produkcji, identyfikację dostawców i odbiorców, prawidłowość procesów technologicznych, oznakowanie wyrobu gotowego, sprawność maszyn i urządzeń szczególnie chłodniczych oraz przestrzeganie zasad GHP/GMP i stan utrzymywania procedur systemu HACCP, który rozszerzono o zasady bezpieczeństwa przeciwepidemicznego. System HACCP funkcjonuje w 41 obiektach produkcji żywności. W zakładach produkcji pierwotnej (uprawa warzyw, zbóż, owoców i pieczarek) obowiązują zasady dobrej praktyki higienicznej i produkcyjnej w ramach dobrej praktyki rolniczej (GAP).

Ogółem w zakładach produkcji żywności przeprowadzono 13 kontroli interwencyjnych, w tym:

- 1 kontrola w piekarni w związku ze zgłoszeniem konsumenta dot. niewłaściwej jakości zdrowotnej pieczywa. Interwencję uznano za niezasadną. Nie stosowano karania mandatowego. Nie pobierano próbek do badań laboratoryjnych.
- 3 kontrole interwencyjne w ciastkarniach. Pierwsza dotyczyła obecności szkodnika prusaka w ciastku. Przeprowadzona kontrola nie wykazała obecności szkodników/insektów oraz ich śladów. Interwencję uznano za niezasadną. Nie stosowano karania mandatowego. Nie pobierano próbek do badań laboratoryjnych. Pozostałe 2 kontrole interwencyjne były przeprowadzone w ramach systemu RASFF.
- 2 kontrole w przetwórnii owocowo - warzywnej, które przeprowadzono w związku z powiadomieniem alarmowym w ramach systemu RASFF,
- 7 kontroli interwencyjnych w produkcji pierwotnej dot. przekroczenia NDP pozostałości pestycydu.

Wydano decyzje administracyjne w piekarniach (2), w winnych wytwórniach żywności (1) nakazujące poprawę stanu sanitarno-technicznego pomieszczeń oraz w przetwórnii owocowo - warzywnej (1) decyzję wycofania wyrobu z rynku.

Ogółem pobrano do badań laboratoryjnych 49 próbek żywnościowych, żadnej próbki nie zakwestionowano.

Zakłady obrotu żywnością (750)

- sklepy spożywcze, w tym markety (282),
- kioski spożywcze (29),
- apteki i sklepy zielarskie (37)
- magazyny hurtowe (34),
- obiekty ruchome i tymczasowe (64),
- środki transportu (228) ,
- inne obiekty obrotu żywnością (76).

W roku sprawozdawczym skontrolowano 213 zakładów obrotu żywnością, przeprowadzono 347 kontroli sanitarnych, w tym 68 kontroli interwencyjnych, 116 zakłady oceniono na podstawie arkuszy oceny zakładu. Corocznie wzrasta liczba zmodernizowanych sklepów, przez co uzyskuje się poprawę ich funkcjonalności, stanu technicznego pomieszczeń

i wyposażenia oraz higienę sprzedaży żywności. Odnotowuje się stale zwiększającą liczbę nowoczesnych urządzeń chłodniczych z automatyczną regulacją, co poprawia warunki przechowywania środków spożywczych łatwo psujących się i umożliwia ich właściwą segregację. Corocznie zwiększa się również liczba sklepów wyposażonych w klimatyzację mającą bezpośredni wpływ na poprawę warunków technicznych lokali, co w konsekwencji prowadzi do poprawy warunków sprzedaży środków spożywczych oraz komfortowego robienia zakupów. Podczas kontroli sanitarnych zwracano uwagę na stan techniczny i higieniczny zakładów, w tym daty minimalnej trwałości/ terminy przydatności do spożycia produktów nietrwałych mikrobiologicznie. Podczas czynności kontrolnych sprawdzano legalność i identyfikowalność wprowadzanej do obrotu żywności pochodzenia zwierzęcego, w tym mięsa z dzików w związku z występowaniem przypadków ASF (afrykański pomór świń) na terenie kraju. Weryfikowano również wartości temperatur w urządzeniach chłodniczych przy użyciu wzorcowanych termometrów oraz sprawdzano przestrzeganie zasad bezpieczeństwa przeciwepidemicznego. Sporadycznie udzielano instruktażu oraz pouczano przedsiębiorców odnośnie przestrzegania obostrzeń, nakazów i zakazów obowiązujących w sektorze handlu.

We wszystkich skontrolowanych obiektach obrotu żywnością są opracowane i wdrożone zasady GHP oraz sporządzane zapisy z ich przestrzegania. Wśród ocenionych zakładów wg arkusza oceny stanu sanitarnego tylko 55 zakładów został zakwalifikowanych do kategorii o wysokim ryzyku. Do badań laboratoryjnych pobrano 189 próbek żywności, 4 próbki zakwestionowano.

W 2023 roku, podczas działalności kontrolno-represyjnej w zakładach obrotu żywnością wydano ogółem 17 decyzji administracyjnych. W tym 1 w ramach systemu RASFF, dot. zakazu wprowadzania do obrotu i nakazu wycofania kwestionowanego środka spożywczego.

Za stwierdzone nieprawidłowości higieniczne nałożono 20 mandatów na łączną kwotę 4 550 zł w sklepach spożywczych z uwagi na:

- niewłaściwe warunki przechowywania środków spożywczych w tym łatwo ulegających zepsuciu,
- brak segregacji w urządzeniach chłodniczych,
- niezachowany stan sanitarny w pomieszczeniach sklepu,
- oferowanie do sprzedaży środków spożywczych po terminie przydatności i do spożycia i/lub dacie minimalnej trwałości,
- brak identyfikowalności,
- niewłaściwą higienę personelu oraz nieprzestrzeganie procedur systemu HACCP.

Wszystkie uchybienia natury sanitarno-higienicznej zostały przez przedsiębiorców usunięte w terminie niezwłocznym, co potwierdziły przeprowadzone kontrole sprawdzające.

Wniosków do sądu nie kierowano.

Zakłady żywienia zbiorowego:

1. otwartego (120):

restauracje, bary, pizzerie, punkty małej gastronomii, kebaby.

2. zamkniętego (103):

szpital, DPS, bufety, żłobki, stołówki przedszkolne, stołówki szkolne, stołówki pracownicze, obozy letnie i zimowe

3. usługi cateringowe (7)

Wśród **230 nadzorowanych obiektów** skontrolowano **126** zakładów żywienia zbiorowego otwartego i zamkniętego. Ogółem wykonano 169 kontroli, 15 kontroli interwencyjnych, 91 obiektów oceniono na podstawie arkusza oceny zakładu. Podczas kontroli szczególną uwagę zwracano na:

- jakość zdrowotną oraz pochodzenie surowców używanych do produkcji,
- warunki przechowywania surowców, półproduktów i gotowych potraw,
- prawidłowość procesów technologicznych na poszczególnych etapach produkcji,
- przestrzeganie zasad GHP/GMP, w szczególności instrukcji mycia i dezynfekcji powierzchni sykających się z żywnością, sprzętu, naczyń stołowych, higieny personelu z uwzględnieniem wytycznych GIS w związku z epidemią
- sposób gromadzenia i usuwania odpadów pokonsumpcyjnych i poprodukcyjnych,
- prawidłowość dokumentowania czynności opisanych w GHP/GMP i systemie HACCP,
- sposób informowania konsumentów na temat zawartych w żywności substancjach alergennych lub produktach powodujących alergię lub reakcje nietolerancji,
- przestrzeganie zakazu palenia tytoniu w miejscach publicznych,
- system traceability, w tym identyfikowalność mięsa w kontekście ASF,
- warunki sanitarne dostarczania żywności do konsumentów w ramach realizacji zamówień „na wynos”.

W skontrolowanych zakładach żywienia zbiorowego dla klientów były dostępne informacje o substancjach lub produktach powodujących alergię lub reakcje nietolerancji, prowadzono właściwą dezynfekcję naczyń wielokrotnego użytku oraz dokumentację umożliwiającą identyfikację dostawców żywności. Naczynia jednorazowego użytku były

prawidłowo oznakowane i przechowywane. Oceniano jadłospisy oraz sprawdzano przestrzeganie wymagań zawartych w Rozporządzeniu Ministra Zdrowia z dnia 26 lipca 2016 r. w sprawie grup środków spożywczych przeznaczonych do sprzedaży dzieciom i młodzieży w jednostkach systemu oświaty oraz wymagań, jakie muszą spełniać środki spożywcze stosowane w ramach żywienia zbiorowego dzieci i młodzieży.

Ogółem nałożono w zakładach żywienia zbiorowego 14 mandatów karnych na łączną sumę 3350 zł. Karanie mandatowe stosowano z uwagi na niezachowany stan sanitarno-higieniczny pomieszczeń, urządzeń, sprzętu, brak segregacji w urządzeniach chłodniczych, niezachowany stan sanitarno-higieniczny środka transportu, niewłaściwa higiena personelu, nie utrzymywanie procedur systemu HACCP. Kontrole sprawdzające wykazały, że w/w nieprawidłowości zostały usunięte. Do badań laboratoryjnych w ramach urzędowej kontroli żywności pobrano 23 próbki (żywność i wymazy sanitarne), których nie kwestionowano.

Zatrucie pokarmowe

Źródło: <https://www.gov.pl/web/psse-wabrzezno/tatem-uwazaj-na-zatrucia-pokarmowe>

W związku z otrzymaniem informacji z Sekcji Epidemiologii w/m dot. wystąpienia ogniska choroby zakaźnej przenoszonej drogą pokarmową wywołanej przez bakterie *Salmonella enteritidis* w Przedszkolu nr 4 w Skierniewicach przeprowadzono kontrolę interwencyjną. W trakcie kontroli nie stwierdzono w stołówce przedszkola niezachowanego stanu sanitarnego, przestrzegane były zasady dobrej praktyki, w szczególności w zakresie higieny i stanu zdrowia personelu, prowadzonych procesów mycia i dezynfekcji pomieszczeń, urządzeń, sprzętu, naczyń wielokrotnego użytku, powierzchni roboczych, jaj, zaopatrzenia w wodę, zabezpieczenia zakładu przed szkodnikami. Stan sanitarno-techniczny pomieszczeń, urządzeń, sprzętu w tym naświetlacza do dezynfekcji jaj, naczyń wielokrotnego użytku, powierzchni roboczych oraz innego wyposażenia był zachowany. W zakładzie utrzymywane były procedury systemu HACCP, punkty krytyczne były monitorowane. Procesy technologiczne produkcji potraw prowadzone były zgodnie z opracowanymi procedurami, w tym zakresie przechowywania

surowców, obróbki wstępnej, obróbki termicznej, temperatury i czasu wydawania sporządzonych potraw.

W ramach działań związanych z wystąpieniem ww. ogniskiem choroby zakaźnej pobrano do badań laboratoryjnych 5 próbek pokarmowych potraw oraz 12 próbek wymazów sanitarnych w kierunku obecności *Salmonella*. Pobrane wymazy obejmowały ręce pracowników, nóż, do krojenia warzyw na surówkę, deskę do krojenia warzyw, blat roboczy- produkcja surówki, miskę blaszaną, talerz deserowy płaski, krajalnicę. Pobrane próbki nie były kwestionowane. Nie potwierdzono aby nośnikiem bakterii były pokarmy przygotowywane w przedszkolu.

Graniczna Kontrola Sanitarna (import i eksport)

W ramach kontroli granicznej w 2023 roku dokonano oceny ogółem 26 partii zaimportowanych środków spożywczych, nie oceniano partii materiałów i wyrobów do kontaktu z żywnością.

Przeprowadzono ogółem **14 kontroli importowanych** środków spożywczych dla zgłoszonych wnioskami do oceny partii zaimportowanych środków spożywczych pochodzących z krajów trzecich (USA, Tajlandia, Chin, Turcji, Indonezji, Filipin). Łącznie dokonano oceny 26 partii importowanych środków spożywczych.

W ramach importu wydano ogółem **14 świadectw** spełnienia wymagań zdrowotnych przez środki spożywcze. Nie wydawano świadectw nie spełniania wymagań zdrowotnych przez środki spożywcze/ materiały i wyroby do kontaktu z żywnością.

Pobrano do badań laboratoryjnych w ramach granicznej kontroli sanitarnej 4 próbki środków spożywczych, których nie zakwestionowano.

W roku sprawozdawczym 2023 przeprowadzano **2 graniczne eksportowe** kontrole sanitarne w zakresie oceny eksportowanych produktów żywnościowych – 2 partie produktów w związku z czym wydano 2 Świadectwa Zdrowia *Health Certificate* dla eksportowanych środków spożywczych.

W 2023 r. związku z dokonywaniem granicznej kontroli sanitarnej wystawiono ogółem 11 decyzji finansowych – (10 decyzji w związku z importem oraz 1 decyzję finansową w związku z exportem).

Interwencje Konsumentów

W 2023 r. zarejestrowano **46 interwencji**. Rozpatrzono wszystkie interwencje, w ramach których przeprowadzono ogółem 47 kontroli sanitarnych w obiektach będących pod nadzorem PPIS w Skierniewicach.

W ramach zgłoszonych interwencji:

- 2 sprawy przekazano do właściwego terytorialnie Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego;
- 1 sprawę przekazano do właściwego terytorialnie Powiatowego Inspektoratu Weterynarii;
- 1 sprawę przekazano do właściwego terytorialnie Urzędu Skarbowego.

Składane interwencje najczęściej wpływały od konsumentów anonimowo lub imiennie. Na wszystkie zgłoszenia imienne udzielono odpowiedzi.

Na podstawie przeprowadzonych kontroli sanitarnych stwierdzono, że:

- 15 interwencji było zasadnych (co stanowi 32 % ogółu przyjętych interwencji),
- 28 interwencji było niezasadnych (co stanowi 61 % ogółu przyjętych interwencji)

Interwencje klientów dotyczyły m.in.:

- niewłaściwej jakości zdrowotnej żywności (niewłaściwe przechowywanie środków spożywczych łatwopsujących, obecność zanieczyszczeń biologicznych i fizycznych w żywności, zmienione cechy organoleptyczne),
- nieprawidłowego stanu sanitarno-higienicznego urządzeń, sprzętu mającego kontakt z żywnością,
- nieprawidłowego stanu sanitarno-technicznego i higienicznego pomieszczeń,
- nieprawidłowości w zakresie żywienia dzieci,
- nieprzestrzegania zasad systemu HACCP,
- wprowadzania do obrotu środków spożywczych „przeterminowanych”,
- niewłaściwej higieny personelu,
- obecności szkodników i ich pozostałości w obiekcie,
- prowadzenia działalności bez złożenia do PPIS wniosku o zatwierdzenie i wpis do rejestru zakładów,
- braku higieny przy produkcji potraw, niewłaściwa jakość wydawanych potraw, niewłaściwe przechowywanie potraw,
- brak orzeczeń lekarskich do celów sanitarno-epidemiologicznych.

Składane interwencje dotyczyły następujących grup obiektów:

- sklepy spożywcze – 20 kontroli w 20 obiektach,
- piekarnie – 1 kontrola w 1 obiekcie;
- ciastkarnie – 1 kontrola w 1 obiekcie;
- gospodarstwa rolne nie będące w rejestrze -produkcja zwierzęca – 1 kontrola w 1 obiekcie;
- żywienie zbiorowe zamknięte – 3 kontrole w stołówkach w przedszkolach w 2 obiektach,
- żywienie zbiorowe otwarte – 11 kontroli w 11 obiektach, w tym 8 kontroli w restauracjach, 2 kontrole w zakładach małej gastronomii (2 obiektów) i 1 kontrola w gospodarstwie agroturystycznym,
- ruchome punkty sprzedaży – 1 kontrola w 1 obiekcie,
- tymczasowe punkty sprzedaży – 5 kontroli w 5 obiektach,
- magazyny hurtowe – 2 kontrole w 2 obiektach;
- środki transportu – 1 kontrola w 1 obiekcie;
- inne obrotu – 1 kontrola w 1 obiekcie.

W ramach przeprowadzonych kontroli interwencyjnych nałożono 20 mandatów karnych na łączną sumę **5 200,00 zł** z uwagi na:

- nieprzestrzeganie podstawowych zasad higieny sprzedaży środków spożywczych,
- wprowadzania do obrotu środków spożywczych przeterminowanych,
- nieprawidłowe warunki przechowywania środków spożywczych (brak segregacji w urządzeniu chłodniczym, żywność narażona na zanieczyszczenie, żywność łatwopsująca przechowywana poza urządzeniem chłodniczym),
- niezachowany stan sanitarno-higieniczny w obiekcie,
- nie utrzymywane procedury i nie przestrzegany system HACCP,
- niewłaściwą higienę personelu,
- nieprzestrzeganie w przedszkolu wymagań rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 26 lipca 2016 r. w sprawie grupy środków spożywczych przeznaczonych do sprzedaży dzieciom i młodzieży w jednostkach systemu oświaty oraz wymagań, jakie muszą spełnić środki spożywcze stosowane w ramach żywienia zbiorowego dzieci i młodzieży w tych jednostkach,
- brak monitoringu temperatur w urządzeniach chłodniczych.

W roku 2023 w ramach rozpatrywanych interwencji pobrano do badań laboratoryjnych 10 próbek środków spożywczych, tj.:

- kwestionowane:

- 1 próbka środka spożywczego pn. „Kości wieprzowe” pobrana w kierunku oceny organoleptycznej;
- 1 próbka środka spożywczego pn. „orzechy laskowe” pobrana w kierunku obecności zanieczyszczeń biologicznych, w tym szkodników i ich pozostałości, zapleśnienie;

- niekwestionowane:

- 1 próbka środka spożywczego pn. „Salami klasyczne” pobrana w kierunku oceny organoleptycznej;
- 1 próbka środka spożywczego pn. „Salami ostródzkie” pobrana w kierunku oceny organoleptycznej;
- 1 próbka środka spożywczego pn. „Len złoty” pobrana w kierunku obecności Salmonella spp.;
- 1 próbka środka spożywczego pn. „Sok wieloowocowo-warzywny” pobrana w kierunku oceny organoleptycznej;
- 1 próbka suplementu diety pn. „Omega 3 + Witamina E” pobrana w kierunku zawartości kwasów omega-3 i witaminy E
- 1 próbka suplementu diety pn. „Omega 3 + Witamina E” pobrana w kierunku obecności niedeklarowanych aktywnych farmakologicznie substancji;
- 1 próbka środka spożywczego pn. „SONKO ryż sushi 200 g” pobrana w kierunku oceny organoleptycznej obecności zanieczyszczeń biologicznych, w tym szkodników i ich pozostałości.
- 1 próbka środka spożywczego pn. „Rarytas warszawski” pobrana w kierunku oceny organoleptycznej.

Poboru próbek środków spożywczych do badań laboratoryjnych dokonano w:

- Sklepach spożywczych
- Magazynach hurtowych

W wyniku przeprowadzonych interwencji odnotowano poprawę stanu sanitarnego w obiektach będących pod nadzorem PPIS w Skierniewicach, co skutkowało polepszeniem bezpieczeństwa zdrowotnego wprowadzanej do obrotu żywności.

RASFF

W ramach funkcjonowania systemu RASFF w roku sprawozdawczym 2023 zarejestrowano ogółem 36 powiadomień dotyczących:

- środków spożywczych – 21,
- suplementów diety i środków spożywczych specjalnego przeznaczenia – 14,
- materiałów i wyrobów do kontaktu z żywnością – 1.

W ramach systemu RASFF odnotowano:

- 6 powiadomień alarmowych,
- 22 powiadomień informacyjnych w celu podjęcia działań,
- 6 powiadomień informacyjnych w celu zwrócenia uwagi,
- 1 powiadomienie o niezgodności,
- 1 powiadomienie z Inspekcji Weterynaryjnej.

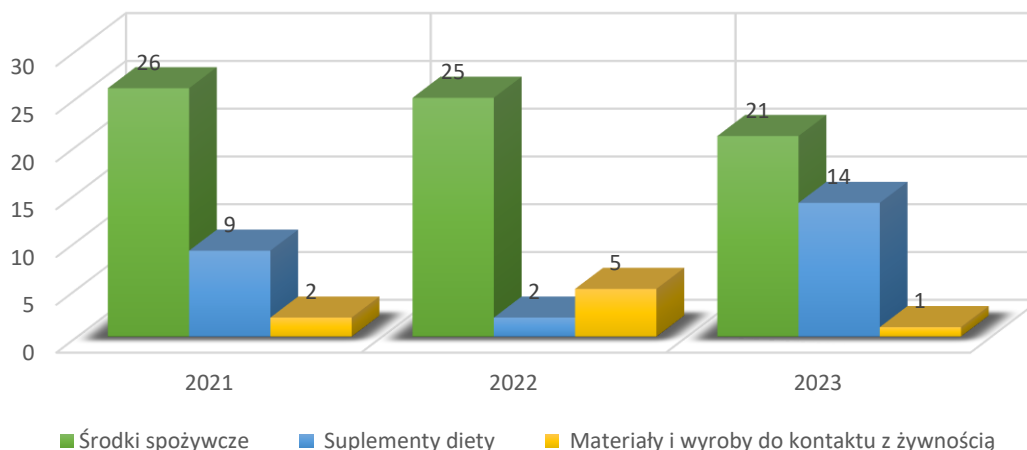
Przeprowadzono ogółem 46 kontroli interwencyjnych w obiektach wskazanych na otrzymanych listach dystrybucyjnych.

Kontrole interwencyjne w ramach systemu RASFF przeprowadzone były w grupach obiektów tj.:

- sklepy spożywcze (w tym markety),
- zakłady żywienia zbiorowego,
- hurtownie,
- producenci pierwotni (gospodarstwa rolne),
- apteki,

oraz u 1 osoby prywatnej wskazanej na liście dystrybucyjnej.

W roku sprawozdawczym 2023 utworzono 1 powiadomienie w ramach sieci RASFF, które dotyczyło zepsutych (ściemniałych, o nieprzyjemnym zapachu, zjełczałych) orzechów laskowych. Po pobraniu do badań i otrzymaniu wyników wydano 1 decyzję nakazującą firmie (magazyn hurtowy) wycofanie z obrotu kwestionowanego produktu oraz zaprzestanie wprowadzania go do obrotu. Od niniejszej decyzji firma złożyła odwołanie do Łódzkiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego za pośrednictwem Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Skierniewicach zaskarżając decyzję w całości. ŁPWIS w Łodzi podtrzymał w całości decyzję PPIS w Skierniewicach.

Ryc. 6 - Liczba zarejestrowanych powiadomień w ramach systemu RASFF z podziałem na środki spożywcze, suplementy diety oraz materiały i wyroby do kontaktu z żywnością w latach 2021-2023

Inne działania

1. Współpraca z PIORiN (Inspekcją Ochrony Roślin i Nasiennictwa)

W związku z „Planem działania” na 2023 r. dot. produkcji pierwotnej żywności pochodzenia roślinnego, który został zrealizowany w całości w ramach zawartego porozumienia z dnia 22.12.2020 r. w sprawie współdziałania Państwowej Inspekcji Sanitarnej, Państwowej Inspekcji Ochrony Roślin i Nasiennictwa oraz Inspekcji Ochrony Środowiska w zakresie zapewnienia bezpieczeństwa produkcji pierwotnej żywności pochodzenia roślinnego – przeprowadzono łącznie 2 wspólne kontrole z pracownikami Państwowej Inspekcji Ochrony Roślin i Nasiennictwa w gospodarstwach rolnych w tym prowadzących produkcję pierwotną owoców miękkich. Podczas kontroli pobrano do badań laboratoryjnych próbkę agrestu w kierunku pozostałości pestycydów, zanieczyszczeń biologicznych w tym szkodników i ich pozostałości, zapleśnienia oraz oceny organoleptycznej. Druga wspólna kontrola odbyła się u producenta pierwotnego prowadzącego produkcję nasion do kiełkowania. Z Inspekcją Ochrony Środowiska została przeprowadzona 1 wspólna kontrola w gospodarstwie rolnym prowadzącym produkcję pierwotną owoców miękkich tj. borówki amerykańskiej, która została pobrana do badań w kierunku pozostałości pestycydów. Przebadane laboratoryjnie próbki środków spożywczych nie były kwestionowane. Poza „Planem działania” przeprowadzono 7 kontroli interwencyjnych wspólnie z przedstawicielami Wojewódzkiego Inspektora Ochrony Roślin i Nasiennictwa w Skierniewicach dot. przekroczenia NDP pozostałości pestycydu – bifentryny.

2. Współpraca z Inspekcją Weterynaryjną

W roku sprawozdawczym zgodnie z harmonogramem na 2023 r. przeprowadzono ogółem 2 wspólne kontrole sanitarne, które uwzględniały:

- przestrzeganie wymagań sanitarnych,
- stan techniczny pomieszczeń,
- warunki przechowywania,
- wytwarzanie materiałów paszowych (produkcja uboczna)
- dokumentację z zakresu dostaw i GHP, w tym badania właścicielskie.

Nieprawidłowości nie stwierdzono. W zakładach tych są opracowane i stosuje się GHP/GMP oraz wdrożone są zasady systemu HACCP. W zakładach produkcji żywności prześledzono procesy produkcyjne oraz drogę wytwarzania materiału paszowego – ubocznego produktu pochodzenia roślinnego procesu technologicznego. W systemie zarządzania uwzględniającym system HACCP został uwzględniony obszar produkcji pasz.

Uzgodniono listy zakładów znajdujących się pod wspólnym nadzorem zgodnie z zawartym porozumieniem z dnia 16.11.2018 r. pomiędzy Łódzkim Państwowym Wojewódzkim Inspektorem Sanitarnym i Łódzkim Wojewódzkim Lekarzem Weterynarii o współdziałaniu i współpracy organów Państwowej Inspekcji Sanitarnej oraz organów Inspekcji Weterynaryjnej. Listy zakładów zostały zatwierdzone przez Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Skierniewicach oraz Powiatowego Lekarza Weterynarii w Skierniewicach.

W ramach kontroli dot. wzmożonego nadzoru nad sprzedażą mięsa wieprzowego, a także dziczyzny i produktami z nich otrzymywanymi, aktywnie uczestniczono w nadzorze nad sprzedażą dziczyzny w związku z występowaniem w Polsce kolejnych przypadków afrykańskiego pomoru świń (ASF). Skontrolowano legalność i źródła pochodzenia mięsa i jego przetworów oraz identyfikowalność i możliwości śledzenia produktów wprowadzanych do obrotu w okresie od 02.01.2022 r. do 31.12.2022 r. Ogółem przeprowadzono **64 kontrole** sanitarne (nie przeprowadzano kontroli z przedstawicielami Inspekcji Weterynaryjnej z uwagi na wprowadzenie stanu epidemii w Polsce). Kontrolami objęto zgodnie z zaleceniami GIS stoiska i kioski na targowiskach (7 kontroli), zakłady żywienia zbiorowego (19 kontroli), sklepy spożywcze/ markety (38 kontroli). W trakcie kontroli weryfikowano źródła pochodzenia i legalność sprzedaży mięsa i jego przetworów oraz sposób zagospodarowania odpadów.

W wyniku przeprowadzonych kontroli w dwóch obiektach usytuowanych na Placu Dąbrowskiego w Skierniewicach stwierdzono nieprawidłowości sanitarno–higieniczne tj. oferowanie do sprzedaży środków spożywczych narażonych na zanieczyszczenia zewnętrzne

typu kurz oraz zanieczyszczenia ze strony klientów, niezachowana higiena osobista personelu, brak dokumentu potwierdzającego identyfikację dostawcy wprowadzanych do obrotu środków spożywczych, nieprawidłowe przechowywanie żywności tj. w temperaturach niezgodnych z deklaracją producenta, umieszczoną na opakowaniach środków spożywczych lub dokumentacji towarzyszącej oferowanej do sprzedaży żywności. Nałożono dwa mandaty karne na łączną kwotę 500 zł. Ponadto podczas przeprowadzonej kontroli w kiosku stwierdzono brak oznakowania wprowadzanej do obrotu żywności. Na skutek stwierdzonych nieprawidłowości wszczęto procedury administracyjne.

3. Wspólne kontrole ze Strażą Miejską i funkcjonariuszami KMP

W roku sprawozdawczym 2023 r. przeprowadzano wspólnie z funkcjonariuszami Komendy Miejskiej Policji 3 kontrole sanitarne związane ze zgłoszoną skargą dotyczącą nieprawidłowego nadzoru nad obiektami zlokalizowanymi na terenie targowiska miejskiego w Skierniewicach, w których wprowadzane są do obrotu środki spożywcze nietrwałe mikrobiologicznie.

4. Wzmóżony nadzór nad targowiskową sprzedażą grzybów rosnących w warunkach naturalnych oraz dokonywanie ocen jakości zdrowotnej grzybów świeżych i wydawanie atestów

Źródło: [https://www.google.com/url?sa=i&url=https%3A%2F%2F24kurier.pl%2Fakcje-kuriera%2Fnadlesnictwo-kliniska%2Fidziemy-na-grzyby%](https://www.google.com/url?sa=i&url=https%3A%2F%2F24kurier.pl%2Fakcje-kuriera%2Fnadlesnictwo-kliniska%2Fidziemy-na-grzyby%2F)

W 2023 r. w sezonie grzybowym działania grzyboznawcy/klasyfikatora PSSE w Skierniewicach polegały na wykonywaniu kontroli sanitarnych w punktach sprzedaży grzybów, w placówkach handlowych z punktami sprzedaży grzybów, na targowisku miejskim w Skierniewicach, w zakładach wykorzystujących grzyby do produkcji, w przetwórstwie i żywieniu zbiorowym. Podczas przeprowadzanych kontroli przekazywane były informacje

podmiotom dot. konieczności posiadania atestów na wprowadzane do produkcji/obrotu grzyby wydane przez uprawnionych klasyfikatorów /grzyboznawców do każdej partii.

W siedzibie PSSE w Skierniewicach w godzinach urzędowania tj. 7.30- 15.05 można było skonsultować się z grzyboznawcą i/lub klasyfikatorem grzybów w celu określenia przynależności gatunkowej grzybów świeżych dzikorosnących przynoszonych przez petentów. Osoby zbierające grzyby w celu ich sprzedaży mogły uzyskać informacje dotyczące identyfikacji zebranego gatunku grzybów oraz uzyskać bezpłatnie atesty na grzyby świeże i suszone dopuszczone do obrotu zgodnie z obowiązującym prawem na podstawie oceny jakościowej każdej partii/gatunku przyniesionych grzybów.

Zamieszczono na stronie internetowej PSSE Skierniewice i na profilu PSSE na Facebooku materiały edukacyjne kampanii „Bezpieczne wakacje” zawierające m.in. wskazówki dotyczące bezpiecznego grzybobrania.

Dokonywano oceny grzybów świeżych dzikorosnących w dni targowe na targowisku miejskim w Skierniewicach w czasie trwania sezonu grzybobrania tj. od września do listopada,

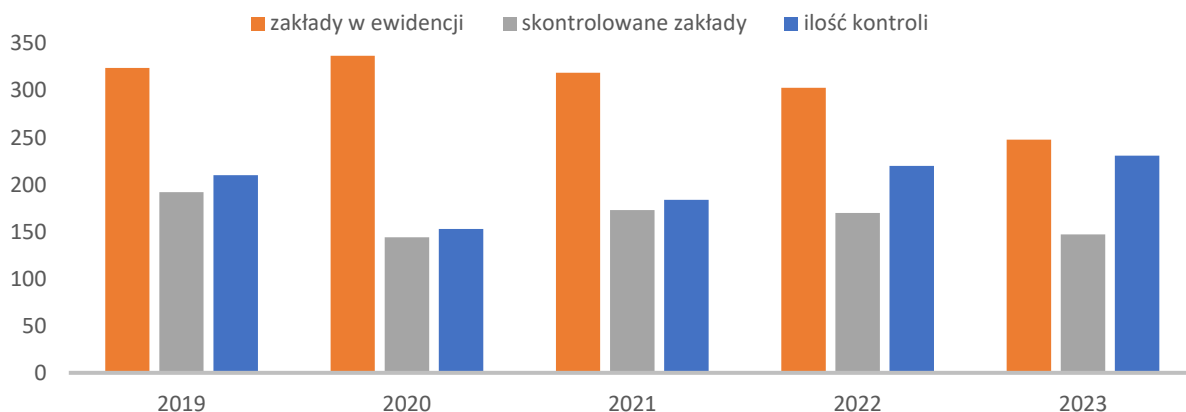
Ogłaszano komunikaty na targowisku dot. handlu grzybami i możliwości dokonania bezpłatnej oceny jakości zdrowotnej grzybów dzikorosnących i uzyskania niezbędnego atestu dopuszczającego do obrotu partię ocenionych grzybów świeżych rosnących w warunkach naturalnych.

Dystrybuowano ulotki informacyjne dotyczące grzybów trujących oraz jadalnych, a także profilaktyki zatruc grzybami podczas stoisk oświatowych organizowanych przez PSSE w Skierniewicach.

W roku 2023 r. wydano 12 atestów dotyczących dopuszczenia do obrotu grzybów świeżych z gatunku koźlarz babka, pieprznik jadalny.

VI. STAN SANITARNY ŚRODOWISKA PRACY

Sekcja Nadzoru Higieny Pracy, zgodnie z ustawą o PIS, nadzoruje warunki higieniczno-sanitarne w zakładach pracy. Zakłady pracy kontrolowane były z różną częstotliwością, w zależności od ilości zatrudnianych pracowników i stopnia narażenia pracowników na czynniki szkodliwe i uciążliwe oraz w oparciu o kwalifikację do poszczególnych grup ryzyka.

Ryc. Ilość zakładów w ewidencji i prowadzonych w nich kontroli.

W 2023 roku w ewidencji pionu Higieny Pracy znajdowało się 248 zakładów pracy. W 147 skontrolowanych zakładach zatrudnionych było ogółem 8923 pracowników.

Analogicznie jak w ubiegłych latach, najliczniejszą grupę spośród obiektów nadzorowanych (175) stanowiły zakłady zatrudniające do 9 pracowników, a najmniejszą zakłady zatrudniające ponad 250 pracowników (9).

Nadzór bieżący

Podczas prowadzonych kontroli środowiska pracy, zgodnie z zadaniami statutowymi zwracano uwagę na higieniczne warunki pracy oraz stopień narażenia pracowników na działanie czynników szkodliwych (substancje i mieszaniny niebezpieczne, czynniki rakotwórcze, czynniki biologiczne, hałas, zapylenie, mikroklimat gorący i zimny) oraz uciążliwych (np. oświetlenie, mikroklimat umiarkowany). Poziom narażenia określano na podstawie oceny ryzyka zawodowego sporządzonego przez właścicieli zakładów przy współudziale pracowników oraz na podstawie wyników badań i pomiarów wykonywanych w środowisku pracy przez akredytowane laboratoria.

Dodatkowo w ramach bieżącego nadzoru sanitarnego przeprowadzono kontrole w 2 szkołach na terenie powiatu skierniewickiego dotyczące narażenia na radon, podczas których dokonano analizy pomiarów stężenia radioaktywnego gazu - nie stwierdzono ponadnormatywnych przekroczeń szkodliwego gazu.

W toku wykonywania czynności kontrolnych stwierdzono, że w 15 obiektach nadzorowanych wystąpiło przekroczenie wartości normatywnych:

- w 15 zakładach 452 pracowników było narażonych na ponadnormatywne natężenie dźwięku. Ich procesy technologiczne nie pozwalają na obniżenie hałasu, w związku z tym pracownicy zabezpieczeni są indywidualnymi ochronnikami słuchu. Wszystkie zakłady realizują zamierzenia ujęte w opracowanych w programach naprawczych (unowocześnienie parku maszynowego, wygłuszenia hal i pomieszczeń, ekrany dźwiękochłonne).

ROK	liczba pracowników narażonych na czynniki rakotwórcze		
	ogółem	kobiet	mężczyzn
2016	273	70	203
2017	346	133	213
2018	326	125	201
2019	330	131	199
2020 *	30	24	6
2021	362	160	202
2022	456	180	276
2023	442	198	244

* Ze względu na panującą pandemię SARS-Cov2 ograniczono liczbę kontroli sanitarnych.

Stan higieniczno-sanitarny w zakładach pracy można określić jako dobry. Występujące uchybienia i związana z tym konieczność wydania nakazów ich usunięcia (przedstawione poniżej) wskazują obszary, w których wymagane było podjęcie odpowiednich działań.

Nakazy /obowiązki ujęte w decyzjach, wydane w 2023 r. przez PPIS w Skierniewicach:

- 2 nakazy - dot. konieczności przeprowadzenia u pracodawców przez uprawnione laboratoria pomiarów czynników szkodliwych w środowisku pracy;
- 2 nakazy - dot. poinformowania pracowników o aktualnym stopniu istniejących zagrożeń;
- 1 nakaz dot. wycofania z obrotu produktów kosmetycznych zawierających w swoim składzie zakazaną substancję - Butylphenyl Methylpropional;
- 1 nakaz - dot. poinformowania PPIS w Skierniewicach o obowiązku przedłożenia odpowiedniego dokumentu o wycofaniu wymienionych produktów kosmetycznych zawierających w swoim składzie zakazaną substancję.

Ogółem Sekcja Nadzoru Higieny Pracy w 2023 r. wydała 6 nakazów w 3 merytorycznych decyzjach administracyjnych.

Poprawa warunków pracy

Zalecenia wydane w 2023 r. przez PPIS w Skierniewicach:

- 2 zalecenia - dot. dostarczenia do PPIS w Skierniewicach programu działań organizacyjno-technicznych;
- 3 zalecenia - dot. dostarczenia do PPIS w Skierniewicach pomiarów czynników szkodliwych środowiska pracy;
- 4 zalecenia - dot. przedstawienia PPIS w Skierniewicach do wglądu kart charakterystyk substancji i ich mieszanin zgodnie z Rozporządzeniem (UE) 2020/878;
- 1 zalecenie - dot. umożliwienia PPIS w Skierniewicach wglądu do oceny ryzyka zawodowego;
- 1 zalecenie - dot. dostarczenia do PPIS w Skierniewicach do wglądu rejestru chorób zawodowych.

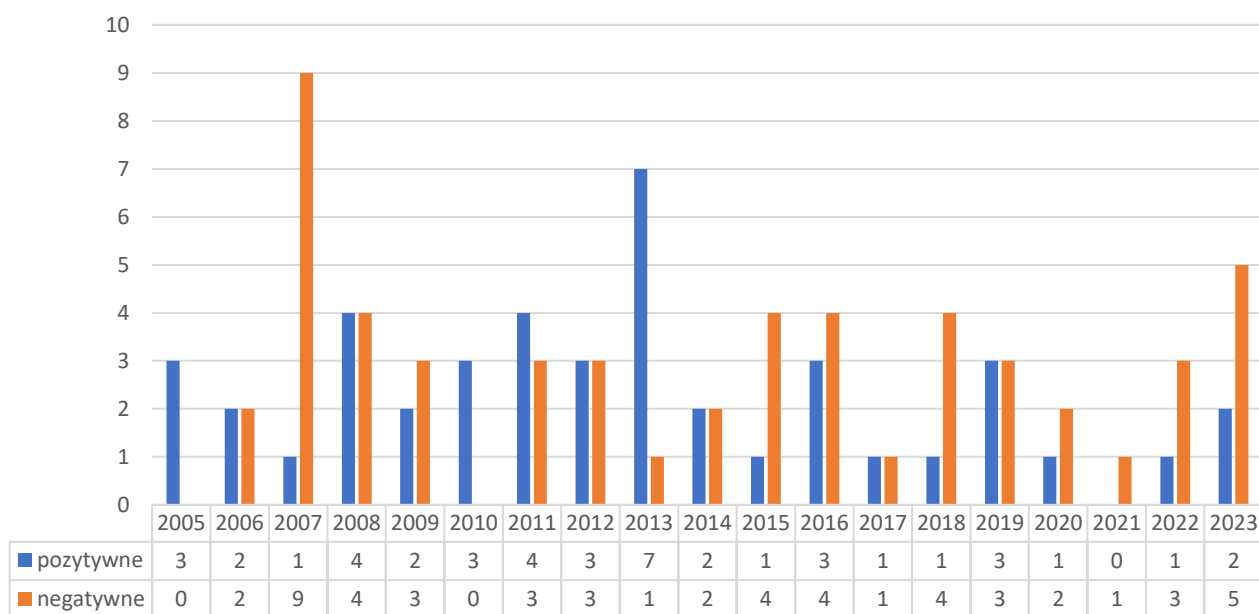
Wykonanie wszystkich wymienionych zaleceń świadczy o poprawie warunków pracy oraz dowodzi, że stan sanitarno-higieniczny w zakładach pracy można określić jako dobry.

Postępowanie w sprawie chorób zawodowych

W 2023 r. wszczęto 4 postępowania administracyjne w sprawie chorób zawodowych. Skutkiem powyższego opracowano 9 kart oceny narażenia zawodowego w związku z podejrzeniem choroby zawodowej. Dwie dodatkowe karty zostały opracowane na wniosek innych stacji sanitarno-epidemiologicznych. W toku prowadzonych czynności sporządzono

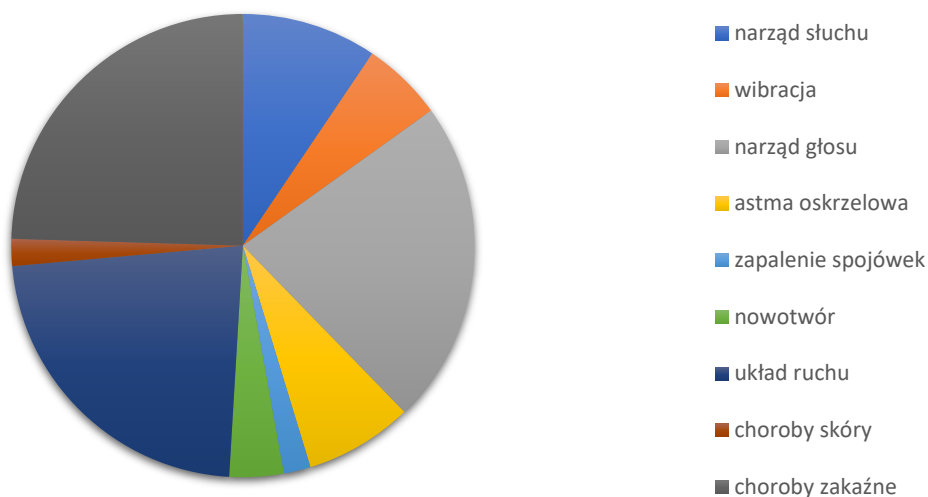
również 2 protokoły z postępowania przeprowadzonego w związku z podejrzeniem choroby zawodowej.

PPIS w Skierniewicach w 2023 roku wydał 2 decyzje stwierdzające chorobę zawodową - dot. astmy oskrzelowej i przewlekłej choroby obwodowego układu nerwowego wywołanej sposobem wykonywania pracy: zespół cieśni w obrębie nadgarstka oraz 5 decyzji braku podstaw do jej rozpoznania - dot. 1 - przewlekłe choroby narządu głosu spowodowane nadmiernym wysiłkiem głosowym, trwającym co najmniej 15 lat: niedowład mięśni wewnętrznych krtani z wrzcionowatą niedomykalnością fonacyjną głosi i trwałą dysfonią, 2 - choroby zakaźne lub pasożytnicze albo ich następstwa: borelioza, 1- zespół wibracyjny: postać naczyniowo-nerwowa, 1 - przewlekłe choroby układu ruchu wywołane sposobem wykonywania pracy: przewlekłe zapalenie ścięgna i jego pochewki.

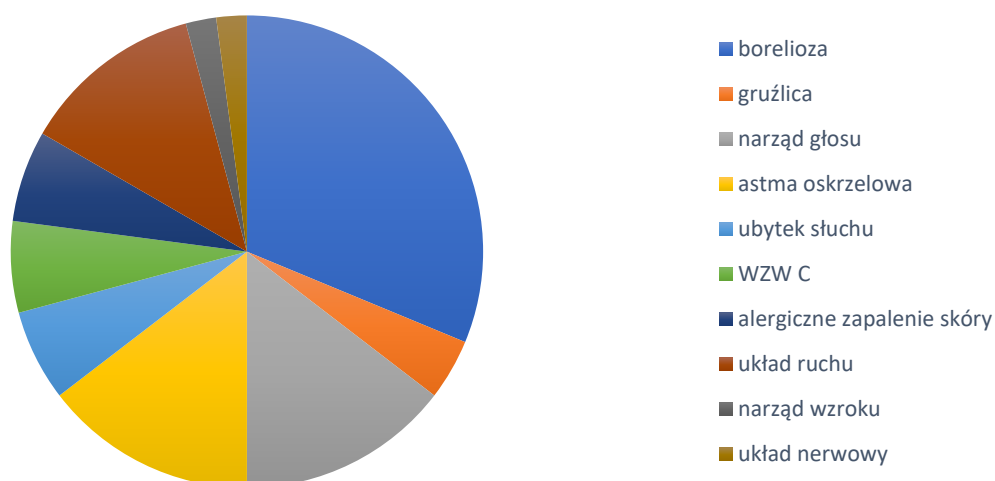

Ryc. Decyzje dotyczące chorób zawodowych w latach 2005-2023.

Rozkład chorób zawodowych rozpatrywanych w latach 2004 - 2023 według wykazu ujętego w rozporządzeniu przedstawiono na poniższych diagramach:

Rys. Choroby zawodowe - decyzje negatywne w latach 2004 – 2023

Ryc. Choroby zawodowe - decyzje pozytywne w latach 2004 - 2023.

Kontrole tematyczne dot. azbestu

Kontynuując nadzór wynikający z ustawy z dnia 19 czerwca 1997 r. o zakazie stosowania wyrobów zawierających azbest PPIS w Skierniewicach otrzymał w 2023 r. 11 zgłoszeń o zamiarze przeprowadzenia prac polegających na zabezpieczeniu lub usunięciu wyrobów zawierających azbest z obiektów znajdujących się na terenie miasta oraz powiatu. Większość firm, które zajmowały się demontażem, zabezpieczaniem i transportem azbestu nie miało swoich siedzib na terenie nadzorowanym. Pracownicy Sekcji Nadzoru Higieny Pracy dokonali 2 kontroli, podczas których nie wykryto nieprawidłowości.

Kontrole tematyczne dot. produktów kosmetycznych

W ramach nadzoru wynikającego z art. 14 ustawy z dnia 4 października 2018r. o produktach kosmetycznych pracownicy Sekcji Nadzoru Higieny Pracy dokonali 21 kontroli tematycznych, podczas których wykryto 1 nieprawidłowość w postaci substancji zakazanej w składzie produktu. Dodatkowo przeprowadzono 2 kontrole urzędowe zakończone 4 ocenami zgodności oznakowania jednostkowego produktu kosmetycznego z wymaganiami zawartymi w obowiązujących przepisach prawnych, podczas których nie stwierdzono uchybień. Dokonano również poboru 4 próbek do badań pod kątem mikrobiologii i substancji chemicznych, które po przeprowadzonej analizie laboratoryjnej oceniono pozytywnie.

Kontrole tematyczne dot. produktów biobójczych

W 2023 r. Pracownicy Sekcji Nadzoru Higieny Pracy podczas przeprowadzonych kontroli tematycznych na podstawie art. 39 ust.1 pkt 1 ustawy o produktach biobójczych przeprowadzili 36 kontroli związanych z wprowadzaniem do obrotu produktów biobójczych. Dotyczyły one głównie wprowadzania do obrotu produktów biobójczych należących do grupy produktowej 18 (insektycydy) oraz 19 (repelenty). Podczas dokonanych kontroli nie stwierdzono żadnych uchybień.

Inne kontrole ustawowe

Sekcja Nadzoru Higieny Pracy realizuje zadania wpisane w ustawę o PIS dot. substancji chemicznych i ich mieszanin, środków ochrony roślin, detergentów, prekursorów narkotykowych kategorii 2 i 3, nikotyny oraz środków zastępczych i nowych substancji psychoaktywnych.

- W ramach unijnego programu REF-11 mającego na celu sprawdzenie stopnia przestrzegania wymogów art. 67 rozporządzenia REACH ze szczególnym uwzględnieniem niektórych ograniczeń stosowania substancji zawartych w załączniku XVII. PPIS w Skierniewicach analizował występowanie tychże na terenie podległym. Nie stwierdzono istnienia podmiotów (producentów, importerów, dalszych użytkowników), które podlegają tym regulacjom prawnym.
- Podczas kontroli w zakładach prowadzących obrót chemikaliami i ich stosowanie, stwierdzono 4 uchybienia dot. niewłaściwego formatu kart charakterystyki substancji i ich mieszanin, zgodnie z rozporządzeniem (UE) 878/2020. Zalecenia dotyczące ich uaktualnienia zostały wykonane w terminie. Zweryfikowany asortyment produktów podczas kontroli był właściwie oznakowany.

- W związku z realizacją zadań wynikających z ustawy o ochronie zdrowia przed następstwami używania tytoniu i wyrobów tytoniowych ustalono, iż wszystkie skontrolowane obiekty miały odpowiednie oznaczenia o zakazie palenia (znak „zakazu” z symbolami papierosów tradycyjnego oraz elektronicznego).
- W ramach bieżącego nadzoru prowadzony jest monitoring w trybie dziennym przypadków zatruc wymagających hospitalizacji oraz zgonów spowodowanych zażyciem „dopalaczy”. Zgodnie z ustawą o przeciwdziałaniu narkomanii jednostki służby zdrowia zobowiązane są do przesyłania takich informacji. W 2023 r. na terenie powiatu oraz miasta zostało zgłoszonych 7 przypadków środkami zastępczymi.

Promocja zdrowia

Główne tematy promocyjne w obszarze realizowanym w 2023 r. przez higienę pracy dotyczyły:

1. Akcji antydopalaczowej - podczas przeprowadzanych kontroli sanitarnych przekazywano pracodawcom ulotki pt. „Dopalaczom mówimy stop, wybieramy zdrowie”, „Biorąc - nie jesteś sobą”, „Dopalacze to śmierć” dotyczące ochrony zdrowia przed zażywaniem dopalaczy.
2. Akcji antynikotynowej - podczas kontroli sprawdzano warunki sanitarno-higieniczne i techniczne miejsc wydzielonych do palenia wyrobów tytoniowych oraz papierosów elektronicznych w zakładach pracy. We wszystkich zakładach pracy obowiązuje zakaz palenia wyrobów z tytoniu oraz papierosów elektronicznych (dotyczy ich pomieszczeń). W dużych przedsiębiorstwach zorganizowane są palarnie zgodnie z ustawą z dnia 9 listopada 1995 r. o ochronie zdrowia przed następstwami używania tytoniu i wyrobów tytoniowych.

Ponadto w zakładach pracy:

1. Przekazywano informacje, których adresatami byli pracodawcy, w zakresie:
 - praw i obowiązków dot. higieny i epidemiologii w zakładach pracy w świetle zmian w przepisach prawnych regulujących ten obszar działania;
 - celowości wykonywania pomiarów środowiska pracy, interpretacji wyników pomiarów wykonanych na stanowiskach pracy oraz praktycznego ich wykorzystania.
2. Informowano o narażeniu na radon - podczas przeprowadzanych kontroli przekazywano ulotki (opracowanie własne) i informacje dotyczące zagrożeń wynikających z narażenia na radon w budynkach przeznaczonych na pobyt ludzi w miejscach pracy.

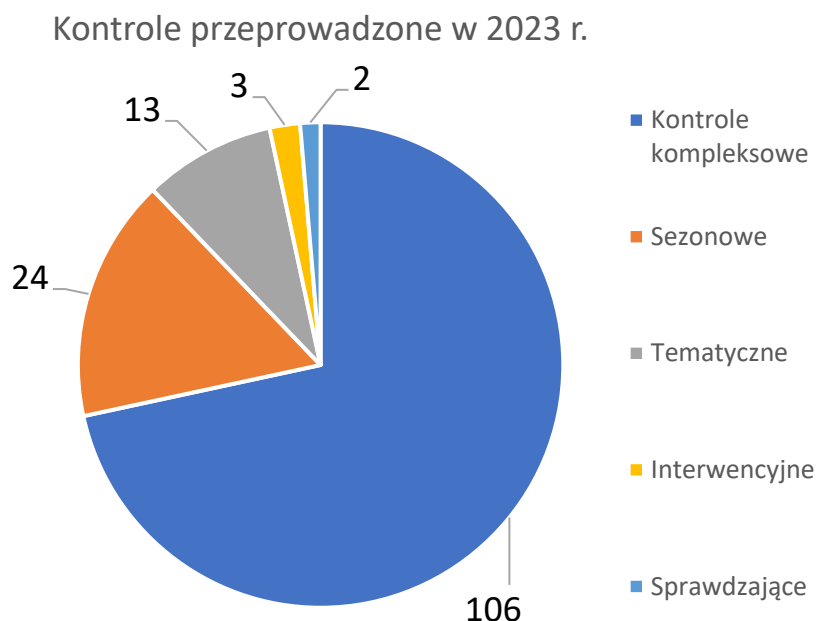
VII. HIGIENA DZIECI I MŁODZIEŻY

W 2023 r. objęto nadzorem bieżącym i zapobiegawczym 166 placówek, w tym 123 to placówki stałe, a 43 sezonowe.

Działalność kontrolno-represyjna

Jako sekcja wiodąca przeprowadzono 148 kontroli, w tym 24 w obiektach sezonowych.

- 106 - liczba kontroli kompleksowych;
- 24 – liczba kontroli w placówkach sezonowych;
- 13 - liczba kontroli tematycznych;
- 3 - liczba kontroli interwencyjnych;
- 2 - liczba kontroli sprawdzających wykonanie decyzji/zaleceń;

Ryc. Liczba przeprowadzonych kontroli.

Uczestniczono w 1 odbiorze sanitarno-technicznym wspólnie z Zapobiegawczym Nadzorem Sanitarnym. Karania mandatowego nie stosowano.

Wydano:

- **8 decyzji merytorycznych** (3 decyzje zarządzające, 5 decyzji zmieniających termin);
- **3 decyzje finansowe.**

Rozpatrzono 3 interwencje, jedną dotyczącą nieodśnieżania terenu wokół Szkoły Podstawowej w Trzciannie, dwie kolejne dotyczyły bytowania pluskwy domowej w Bursie Koedukacyjnej w Skierniewicach oraz Placówce Opiekuńczo- Wychowawczej „Dom” w Skierniewicach.

Stan sanitarno-higieniczny i techniczny obiektów

Nie stwierdzono placówek oświatowo-wychowawczych działających w budynkach nieprzystosowanych.

Nie stwierdzono placówek w złym stanie higieniczno-sanitarnym lub wymagających kapitalnego remontu.

Obecnie na terenie nadzorowanym przez Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Skierniewicach niezadawalający stan techniczny (związany z pracami stanowiącymi bieżącą konserwację pomieszczeń) dotyczy 4 placówek: **Szkoła Podstawowa Nr 1** w Skierniewicach, ul. Kilińskiego 9, **ZSzZ Nr 2** w Skierniewicach, **Szkoła Podstawowa Nr 7** w Skierniewicach, ul. Kolbego 30, **Szkoła Podstawowa Nr 4** w Skierniewicach, ul. Jasna 30. W **ZSzZ Nr 1** w Skierniewicach została wykonana decyzja z lat ubiegłych.

W związku z powyższym, wydano 5 decyzji zmieniających termin wykonania. W roku 2023 wydano 3 nowe decyzje w następujących placówkach: **Szkole Podstawowej Nr 4** w Skierniewicach, ul. Jana 30, **Bursie Koedukacyjnej** w Skierniewicach, ul. Nowobielańska 100, **Placówce Opiekuńczo – Wychowawczej „Dom”** w Skierniewicach, ul. Sobieskiego 2B.

Obecnie na terenie nadzorowanym przez Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Skierniewicach niezadawalający stan techniczny dotyczy 5 placówek:

- 3 placówki w zakresie pomieszczeń (związany z pracami stanowiącymi bieżącą konserwację): **Szkoła Podstawowa Nr 1** w Skierniewicach, ul. Kilińskiego 9, **Szkoła Podstawowa Nr 4** w Skierniewicach, ul. Jasna 30, **ZSzZ Nr 2** w Skierniewicach, ul. Pomologiczna 15;
- 1 w zakresie terenów rekreacyjnych/boisk (zły stan nawierzchni boiska) **Szkoła Podstawowa Nr 7** w Skierniewicach, ul. Św. M. Kolbego 30.

Dzieci i młodzież na terenie miasta Skierniewice i powiatu skierniewickiego w placówkach oświatowo-wychowawczych mają dostęp do ciepłej wody i korzystają z ustępów zlokalizowanych wewnątrz budynków szkolnych. Wszystkim też zapewniono środki do utrzymania higieny osobistej: papier toaletowy, mydło w płynie oraz ręczniki papierowe do rąk.

Wszystkie placówki oświatowo-wychowawcze posiadają kanalizację i zaopatrują się w wodę z wodociągów sieciowych.

Ponadnormatywną liczbą uczniów na urządzenia sanitarne stwierdzono w 3 Zespołach Szkół, w 1 Liceum Ogólnokształcącym oraz 3 Szkołach Podstawowych i dotyczy ona zbyt małej ilości oczek i pisuarów oraz umywalk dla chłopców i dziewcząt.

Nadzór nad warunkami higieny pracy ucznia:

W 2023 roku dokonano analizy rozkładów zajęć we wszystkich skontrolowanych placówkach.

Pomiary dostosowania mebli do warunków antropometrycznych uczniów i przedszkolaków były wykonane w dwóch przedszkolach, czterech szkołach podstawowych i jednym zespole.

Wszyscy uczniowie z 47 skontrolowanych szkół podstawowych i ponadpodstawowych mają możliwość pozostawiania w szkole podręczników i przyborów szkolnych (zgodnie z rozporządzeniem MEN). 10 placówek zapewniło uczniom indywidualne szafki ze skrytkami, w pozostałych placówkach są to wydzielone miejsca w salach lekcyjnych.

W 2023 r. wykonano analizę posiadania przez szkoły i placówki certyfikatów na meble, urządzenia i sprzęt sportowy zakupione po 1997 r. **na podstawie 86 skontrolowanych placówek** (37 szkół podstawowych, 39 przedszkoli, 9 zespołów szkół, 1 liceum)

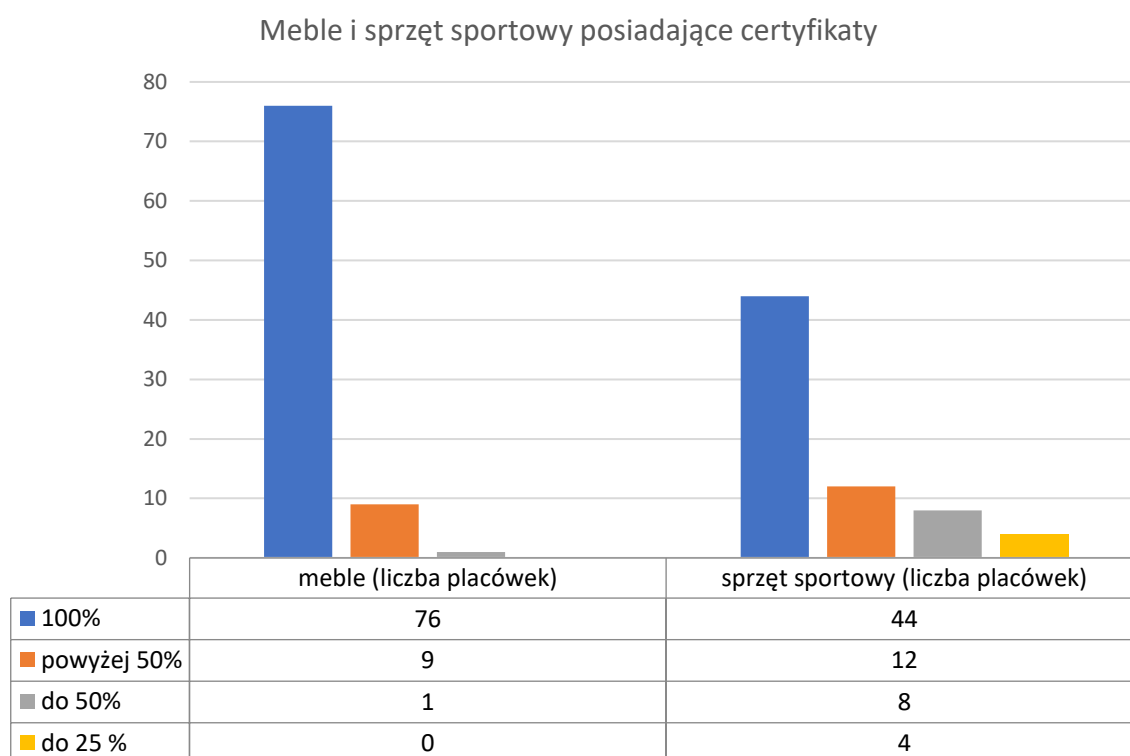
Wszystkie skontrolowane przedszkola, punkty przedszkolne i zespoły wychowania przedszkolnego oraz szkoły podstawowe posiadają 100% mebli zakupionych po 1997 r. i są one z certyfikatami.

Wśród 37 szkół podstawowych 30 posiada wszystkie meble z certyfikatami. Ławkami i krzesłami, które w 50 % posiadają wymaganą dokumentację dysponuje 6 placówek oraz do 50% 1 placówka, która sukcesywnie wymienia stare wyposażenie na nowe.

Wśród 9 zespołów szkół 7 posiada wszystkie meble z certyfikatami. Ławkami i krzesłami, które w 50 % posiadają wymaganą dokumentację dysponują 2 placówki oraz 1 liceum.

Wszystkie skontrolowane przedszkola (39) posiadają meble z atestami. Sprzęt sportowy zlokalizowany na placach zabaw zakupiony jest po 1997 roku i posiada on wymagane atesty i certyfikaty (22 placówki).

100 % sprzętu sportowego z wymaganymi atestami i certyfikatami posiada 15 szkół podstawowych i 7 zespołów. Powyżej 50% sprzętu sportowego z wymaganą dokumentacją posiada 10 szkół podstawowych, 1 zespół szkół oraz 1 liceum, do 50% 7 szkół podstawowych oraz 1 zespół, do 25% 4 szkoły podstawowe.

Ryc.: Liczba placówek oświatowych posiadających certyfikaty na meble.

Wszystkie placówki starają się sukcesywnie wymieniać, bądź uzupełniać istniejącą bazę sprzętu sportowego o nowe urządzenia posiadające wymaganą dokumentację.

Wszystkie placówki oświatowe, opiekuńcze, wychowawcze i pomocy społecznej umożliwiają swoim podopiecznym spędzanie czasu wolnego na świeżym powietrzu. Tereny rekreacyjne i sportowe są ogrodzone, a piaskownice na placach zabaw prawidłowo zabezpieczone przed zanieczyszczeniami.

Posiadanie infrastruktury do prowadzenia zajęć wychowania fizycznego analizowano w 47 placówkach oświaty i stwierdzono, że 25 szkół podstawowych i 5 zespołów szkół posiadają wystarczające warunki do prowadzenia tego typu zajęć – tzn. mają one sale gimnastyczne i boisko szkolne, 1 liceum posiada salę gimnastyczną i salę zastępczą bez boiska. W 13 są niewystarczające i to są te placówki, które posiadają albo salę gimnastyczną/rekreacyjną zastępczą albo boisko szkolne. Jedna placówka zespołu szkół do października nie posiadała warunków do prowadzenia zajęć wychowania fizycznego w związku z decyzją wykonawczą.

Uczniowie z 12 szkół korzystają również z infrastruktury do WF poza placówką w pobliskich halach sportowych, szkolnych lub gminnych salach gimnastycznych oraz na basenie. „ORLIKI” w godzinach zajęć szkolnych zawsze są do dyspozycji szkół na terenie.

Placówki wypoczynku zimowego i letniego dla dzieci i młodzieży

W okresie wypoczynku zimowego podobnie jak w latach poprzednich dominowały formy wypoczynku w miejscu zamieszkania – głównie w szkołach będących pod stałym nadzorem Państwowej Inspekcji Sanitarnej.

Łącznie zorganizowano 43 turnusy wypoczynkowe. Nie skontrolowano tylko jednego organizatora, wszystkich pozostałych i każdy obiekt skontrolowano.

Wykonano 24 kontrole. Zachorowań i zatruc pokarmowych nie odnotowano. W żadnej z placówek nie stwierdzono zaniedbań w zakresie porządku i czystości.

Informacje o liczbie i formie organizacyjnej pozyskiwano z bazy internetowej Ministerstwa Edukacji Narodowej.

Zmiany w infrastrukturze nadzorowanych placówek:

W 2023 roku otwarto Niepubliczną Placówkę Oświatowo-Wychowawczą „Giganci Oprogramowania” w Skierniewicach w obiekcie już istniejącym. Zlikwidowano Świetlicę Romską w Skierniewicach, zmodernizowano blok żywieniowy w Przedszkolu Nr 1 w Skierniewicach. W Szkole Podstawowej w Kęszycach została oddana do użytku nowoczesna hala sportowa, która będą służyć m.in. uczniom i nauczycielom ww. szkoły.

Ryc. Szkoła Podstawowa w Kęszycach

VIII. ZAPOBIEGAWCZY NADZÓR SANITARNY

Zapobiegawczy Nadzór Sanitarny w strukturze Państwowej Inspekcji Sanitarnej ma za zadanie prowadzenie działań zmierzających do zapobiegania możliwości powstania zagrożeń dla bezpieczeństwa sanitarnego i zdrowia ludzi na etapie sporządzania dokumentacji nowych i modernizowanych obiektów, służących pracy i przebywaniu ludzi, oraz na etapie dopuszczania tych obiektów do użytkowania. Zadania te zostały określone w art. 3 ustawy z dnia 14 marca 1985 r. o *Państwowej Inspekcji Sanitarnej*, a oprócz tego są realizowane również w oparciu o szereg innych ustaw i rozporządzeń.

Do merytorycznych zadań zapobiegawczego nadzoru sanitarnego należy:

- uzgadnianie planów zagospodarowania przestrzennego w ramach strategicznej oceny oddziaływania na środowisko,
- uzgadnianie zakresu i stopnia szczegółowości prognozy do planów zagospodarowania przestrzennego,
- zgłaszanie wniosków do planów, na etapie zawiadomienia o przystąpieniu do sporządzania planu zagospodarowania przestrzennego,
- opiniowanie warunków realizacji przedsięwzięć w ramach decyzji środowiskowej, zgodnie z ustawą *Prawo ochrony środowiska* oraz *Ustawą o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko*,
- wydawanie opinii dotyczących zapytania o potrzebę sporządzania raportu oddziaływania na środowisko,
- opiniowanie warunków realizacji przedsięwzięcia przed uzyskaniem pozwolenia na budowę,
- wydawanie opinii dotyczących zamierzonych inwestycji na etapie projektowania,
- wydawanie opinii dotyczących zrealizowanych inwestycji rolniczych, w gospodarstwach rolnych, które skorzystały z funduszy unijnych, w ramach Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa,
- dokonywanie kontroli w związku z dopuszczeniem obiektów do użytkowania.

W związku z powyższym niniejsza ocena dokonywana jest w kontekście otrzymywanych dokumentów planistycznych, dokumentacji projektowych, dokumentacji o przedsięwzięciach przed wydaniem decyzji środowiskowych otrzymywanych do opiniowania przeznaczenia odbieranych i przekazywanych do użytkowania obiektów użyteczności publicznej, komunalnych i usługowych, produkcyjnych, żywieniowych, ochrony zdrowia, oświaty i innych.

W roku 2023 w ramach działania Zapobiegawczego Nadzoru Sanitarnego wykonano między innymi następujący zakres prac:

1. Wydano opinie dla inwestycji należących do kategorii mogących znacząco oddziaływać na środowisko, dla których sporządzenie raportu może być wymagane, uzgodniono warunki realizacji w 2 przypadkach. Opinie zawierały uwagi dotyczące warunków realizacji danego przedsięwzięcia, których celem było określenie odpowiednich standardów dotyczących np. użycia sprzętu budowlanego na etapie realizacji inwestycji oraz zastosowania rozwiązań minimalizujących wpływ inwestycji na otoczenie oraz zdrowie i życie ludzi. Opinie te dotyczyły następujących przedsięwzięć:

- Redukcja emisji amoniaku oraz odorów powstających w Fazie 1 oraz filtrowanie powietrza z emitowanymi gazami i odorami na płuczce amoniakalnej (redukcja amoniaku), budowie bioliltra (redukcja odorów), budowie nowych 5 bunkrów z filtracją powietrza, na terenie zakładu Agaris Myco Poland Sp. z o.o., w miejscowości Wola Makowska, gm. Maków,

- Budowa budynku inwentarskiego obory dla krów mlecznych o obsadzie 280 DJP wraz ze zbiornikiem na gnojovicę o poj. 100 m³ w zabudowie zagrodowej wraz z infrastrukturą towarzyszącą położonej w miejscowości Białynin Krasówka, gm. Głuchów.

2. Wydano 36 opinii w których odstąpiono od potrzeby przeprowadzania oceny oddziaływania na środowisko. W głównej mierze opinie te dotyczyły inwestycji polegających na budowie i rozbudowie dróg gminnych i powiatowych, rozbudowie obiektów przemysłowych, budowie farm fotowoltaicznych, budowie studni głębinowych. W opiniach zwracano uwagę zwłaszcza na ochronę ludzi i miejsc ich przebywania, ograniczenie uciążliwości hałasowej oraz emisji zanieczyszczeń pyłowych i gazowych do powietrza. Opinie wydano między innymi dla następujących przedsięwzięć:

- Przebudowa drogi gminnej nr 115311E w miejscowości Suliszew gm. Nowy Kawęczyn,
- Budowa farmy fotowoltaicznej o mocy 7,0 kW w miejscowości Zawady, gm. Kowiesy,

- Przebudowa drogi gminnej nr 115209E w miejscowości Drzewce gm. Lipce Reymontowskie,
- Budowa instalacji fotowoltaicznej „Bolimów” o mocy do 100 MW wraz z infrastrukturą techniczną,
- Budowa budynku inwentarskiego obory o obsadzie 160 DJP, wraz z podziemnym zbiornikiem na gnojowicę o poj. $V=1500\text{ m}^3$ oraz zbiornika na ścieki technologiczne o poj. $V=9,5\text{ m}^3$ na działkach nr ew. 82 i 83 położonych w miejscowości Jacochów, gm. Maków,
- Budowa elektrowni fotowoltaicznej o mocy do 35 MW ze stacjami nn/SN oraz infrastrukturą towarzyszącą i magazynem energii w miejscowości Ziemiary gm. Bolimów,
- Budowa sieci kanalizacji sanitarnej w miejscowości Winna Góra, gm. Słupia,
- Budowa magazynu wysokiego składowania wraz z infrastrukturą towarzyszącą oraz montaż kotłowni kontenerowej o mocy do 1400 kW, w Zakładzie UDS S.A. miejscowości Nowy Kawęczyn Parcela gmina Nowy Kawęczyn,
- Przebudowie drogi powiatowej nr 1316E od miejscowości Raducz gm. Nowy Kawęczyn,
- Przebudowa drogi nr 1316E w miejscowości Winna Góra, gm. Nowy Kawęczyn,
- Przebudowa stacji uzdatniania wody oraz budowa studni głębinowej nr 2 w miejscowości Wola Makowska gm. Maków,
- Budowa zespołu hal magazynowych wysokiego składowania z dwoma budynkami socjalno-biurowymi oraz budowa obiektów towarzyszących, tj: zbiorników pożarowych wraz z pompownią, otwartych zbiorników retencyjnych na wody opadowe, zbiorników bezodpływowych na nieczystości ciekłe, budynku sanitarnego, wiat, trafostacji, budynku portierni wraz z drogami wewnętrznymi, ciągami pieszymi, parkingami, ogrodzeniem, infrastrukturą oraz z instalacją fotowoltaiczną powyżej 50 kW w miejscowości Zawady, gmina Kowiesy,
- Budowa instalacji do neutralizacji uciążliwości zapachowej na terenie zakładu Agarix Myco Poland Sp. z o.o. w Woli Makowskiej, gm. Maków,
- Budowa instalacji fotowoltaicznej o mocy do 15 MW wraz z drogą dojazdową oraz przyłączem do krajowej sieci energetycznej i elementami infrastruktury technicznej,

niezbędnymi do prawidłowego funkcjonowania przedsięwzięcia w miejscowości Michałowice, gm. Kowiesy,

- Przebudowa drogi gminnej nr 115171E w miejscowości Chrzczonowice i Paplin, gm. Kowiesy,
- Wykonanie otworu rozpoznawczo – eksploatacyjnego nr 6 w celu budowy ujęcia wód podziemnych na terenie miasta Skierniewice,
- Budowa sieci kanalizacji sanitarnej w Gminie Maków,
- Przebudowa drogi gminnej nr 105308E w miejscowości Maków gm. Maków,
- Rozbudowa ulicy Młynarskiej oraz ulicy Feliksów w Skierniewicach,
- Przebudowa drogi powiatowej nr 1319E na odcinku Słupia – Słupia Zagórze, gm. Słupia.

3. W roku 2023 nie wydano opinii co do konieczności potrzeby przeprowadzenia oceny oddziaływania na środowisko, w których uznano za zasadne sporządzenie raportu o oddziaływaniu na środowisko.

4. Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Skierniewicach w 2023 r. wydał 21 opinii dla miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego w ramach strategicznej oceny oddziaływania na środowisko dotyczących uzgodnienia stopnia szczegółowości informacji wymaganych w prognozie oddziaływania na środowisko. 2 stanowiska dotyczyły odstąpienia od przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko.

5. W ramach strategicznej oceny oddziaływania na środowisko zostały wydane 24 opinie dotyczące projektów planów zagospodarowania przestrzennego, z czego 1 opinia dotyczyła projektu studium zagospodarowania przestrzennego, wraz z prognozą oddziaływania na środowisko.

Planowanie przestrzenne jest ważnym czynnikiem mającym wpływ na jakość życia mieszkańców. Umożliwia ono właściwe lokalizowanie obszarów dla rozwoju przemysłu i usług uciążliwych w stosunku do terenów tzw. chronionych, przeznaczonych na tereny zabudowy mieszkaniowej, tereny o funkcjach rekreacyjnych, usługi zdrowia, usługi oświaty itp. Istotne znaczenie ma również lokalizacja dróg komunikacyjnych związanych z w/w funkcjami. W chwili obecnej często zagospodarowanie terenów odbywa się zgodnie z wolą potencjalnych inwestorów. W wydawanych opiniach kładzie się szczególny nacisk na to, by uciążliwości wynikające z charakteru prowadzonej działalności nie wykraczały poza teren, do którego właściciel posiada tytuł prawny. Zapisy planów określają dla poszczególnych obszarów sposoby

ich zagospodarowania, warunki ich zabudowy, zasady obsługi technicznej i komunikacyjnej, ustalają zakazy i nakazy gwarantujące ich prawidłowe funkcjonowanie w celu ochrony i zabezpieczenia środowiska naturalnego w którym żyją ludzie. Sprawdzeniem prawidłowości zapisów planu jest sporządzanie prognozy, która ma za zadanie określenie skutków wpływu ustaleń planu na środowisko, zdrowie i życie ludzi.

6. W 2023 r. w ramach Zapobiegawczego Nadzoru Sanitarnego wydanych zostało 6 opinii, dotyczących dokumentacji projektowych. Przy opiniowaniu dokumentacji projektowych szczególną uwagę zwracano na warunki techniczno-użytkowe, między innymi: prawidłowy układ funkcjonalny, właściwą technologię, właściwe wyposażenie zgodne z charakterem obiektu, prawidłowo zaprojektowaną wentylację, klimatyzację, ogrzewanie pomieszczeń, instalację wodno-kanalizacyjną, rozwiązania likwidujące bariery architektoniczne dla osób niepełnosprawnych, zgodność z wymaganiami przepisów bezpieczeństwa i higieny pracy.

7. W roku sprawozdawczym przeprowadzono 18 kontroli, w związku z dopuszczeniem do użytkowania obiektów budowlanych. W 15 przypadkach były to dopuszczenia do użytkowania obiektów budowlanych wynikające z art. 56 ustawy *Prawo budowlane*. W ramach czynności kontrolnych dokonywano szczegółowego przeglądu obiektu i jego otoczenia celem weryfikacji zgodności z dokumentacją projektową pod względem wymagań higieniczno-zdrowotnych. Ponadto sprawdzane było również, czy zastosowane materiały budowlane i wykończeniowe posiadają właściwe dla danego rodzaju pomieszczeń atesty higieniczne oraz czy posiadają protokoły sprawdzeń prawidłowego działania wentylacji (grawitacyjnej, mechanicznej), a także wyniki właściwej jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi.

8. Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Skierniewicach wydał w roku 2023r. 42 postanowienia uzgadniające warunki zabudowy dla realizacji planowanych inwestycji na terenie Miasta Skierniewice oraz powiatu skierniewickiego.

Nowe obiekty użyteczności publicznej dostosowane są do potrzeb osób niepełnosprawnych poprzez wykonywanie wind, podjazdów i odpowiednich toalet. Wykończenie oraz wyposażenie specjalistyczne w urządzenia nowych obiektów przedstawia coraz wyższy standard.

Do użytkowania dopuszczono ważne dla samorządów miejskiego i gminnych obiekty, min. takie jak:

- Oddział ginekologiczno-położniczy WSZ w Skierniewicach,

Ryc. Sala porodowa na przebudowanym oddziale ginekologiczno-położniczym WSZ w Skierniewicach

Źródło: <https://www.szpitalskierniewice.pl/oddzial-polozniczo-ginekologiczny.html>

- Rozbudowana i przebudowana Szkoła Podstawowa w Kęszycach, gm. Bolimów,

Ryc. Sala gimnastyczna przy Szkole Podstawowej w Kęszycach

Źródło: https://lowiczain.info/fotorelacje/2023/1110/193635_b.jpg

- Budowa posterunku policji w Bolimowie wraz z masztem antenowym,

Ryc. Posterunek policji Bolimów

Źródło: <https://esk24.net/wiadomosci/lodzkie/nowoczesny-posterunek-policji-w-bolimowie-oficjalnie-otwarty>

- Stadion Miejski w Skierniewicach wraz z budynkiem klubowym, garażowo-magazynowym oraz zadaszeniem trybun,

Ryc. Stadion Miejski w Skierniewicach

Źródło: <http://stadiony.net/img/news/2023/10/21Skie02.jpg>

- Centrum Innowacyjnych i Zrównoważonych Technologii Ogrodniczych przy Instytucie Ogrodnictwa – Państwowym Instytucie Badawczym, Skierniewice,

Ryc. Budynek Centrum Innowacyjnych i Zrównoważonych Technologii Ogrodniczych
Źródło: https://radiolodz.pl/wp-content/uploads/2024/02/20240206_135108-scaled.jpg

- Budowa świetlicy wiejskiej w miejscowości Płyćwia, gm. Godzianów

Ryc. Wizualizacja budynku Nadleśnictwa Skierniewice
Źródło: https://eglos.pl/img/artykuly/warto-bylo-czekac-czyli-nowa-swietlica-w-p_630082_3.jpg?

- Budynek dworca tymczasowego PKP Skierniewice otwarty na potrzeby gruntownej modernizacji dworca w Skierniewicach polegającej m.in. na wykonaniu udogodnień zapewniających kompleksową obsługę osób o ograniczonej sprawności poruszania się zgodnie z wytycznymi TSI — PRM,

- Przebudowany i rozbudowany budynek stacji uzdatniania wody Skierniewice.

9. Wydano 1 opinię dotyczącą warunków bezpieczeństwa i higieny w placówkach oświatowych, szkołach, przedszkolach, punktach przedszkolnych, żłobkach.

10. W 2023 r. do Zapobiegawczego Nadzoru Sanitarnego nie wpłynął żaden wniosek dotyczący zrealizowanej inwestycji rolniczej w ramach wsparcia dla młodych rolników, finansowanego przez Agencję Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa.

11. W ramach działalności Zapobiegawczego Nadzoru Sanitarnego, w miarę możliwości eliminuje się nieprawidłowości, które mogą mieć niekorzystny wpływ oraz mogą stwarzać zagrożenie dla zdrowia i życia ludzi na różnych etapach inwestycyjnych.

Podsumowując należy stwierdzić, że stan sanitarno-higieniczny i rozwój infrastruktury miasta Skierniewice i powiatu skierniewickiego ulega z każdym rokiem poprawie. Dowodem tego są planowane przedsięwzięcia wpływające na ich rozwój, a Inspekcja Sanitarna odgrywa istotną rolę w sprawowaniu kontroli nad prawidłowością funkcjonowania tych inwestycji na nadzorowanym terenie.

IX. OŚWIATA ZDROWOTNA I PROMOCJA ZDROWIA

Działalność w zakresie **Oświaty Zdrowotnej i Promocji Zdrowia (OZiPZ)** prowadzona była w oparciu o zapisy Art. 6 ustawy o Państwowej Inspekcji Sanitarnej i polegała w znacznej mierze na aktywizacji środowisk przedszkolnych/szkolnych oraz społeczności lokalnej mającej na celu kształtowanie odpowiednich postaw i zachowań zdrowotnych (m.in.: upowszechnianie wiedzy wpływającej na ograniczanie bądź eliminację czynników szkodliwych dla zdrowia, modelowanie postaw zdrowotnych, promowanie zdrowego stylu życia oraz kształtowanie odpowiedzialności za zdrowie własne i zdrowie innych).

W 2023 r. w ramach działań programowych, pracownicy OZiPZ koordynowali 11 programów edukacyjnych Państwowej Inspekcji Sanitarnej, skierowanych do przedszkoli, szkół podstawowych i ponadpodstawowych. Programy te obejmowały w zależności od rodzaju placówki oświatowej m.in.: zakres profilaktyki palenia tytoniu, zażywania narkotyków, dopalaczy, promocji prawidłowego odżywiania i zdrowego stylu życia jak również profilaktykę zakażeń wirusami HBV i HCV odpowiedzialnymi za choroby tj. wirusowe zapalenie wątroby typu B (WZW B) i wirusowe zapalenie wątroby typu C (WZW C). Zakres części programów obejmował też profilaktykę czerniaka (nowotworu złośliwego skóry) i profilaktykę raka szyjki macicy.

Ponadto do działań programowych OZiPZ w roku 2023 należała również realizacja celów Krajowego Programu Zapobiegania Zakażeniom HIV i Zwalczenia AIDS, skierowanego do ogółu społeczeństwa.

W poniższej tabeli przedstawiono szczegółowy wykaz działań programowych i nieprogramowych realizowanych w roku 2023 przez OZiPZ.

1. Zestawienie działań programowych za rok 2023:

Program	Opis programu	Adresaci	Liczba odbiorców
„Czyste ręce mamy i o zdrowie dbamy”	Lokalny program edukacyjny z zakresu właściwej higieny rąk, skierowany do dzieci w wieku przedszkolnym i wczesnoszkolnym (klasy 1-3). Program miał na celu zwrócenie uwagi na to jak duże znaczenie ma higiena rąk w działaniach zapobiegawczych rozprzestrzenianiu się zakażeń wywołanych przez bakterie/wirusy oraz chorób pasożytniczych.	Dzieci w wieku przedszkolnym i wczesnoszkolnym (klasy 1-3)	13 przedszkoli i 20 szkół podstawowych (2309 dzieci)
„Czyste powietrze wokół nas”	Program skierowany do dzieci w wieku 5-6 lat i ich rodziców. Głównym celem programu jest zwiększenie wiedzy rodziców w zakresie ochrony dzieci przed narażeniem na działanie dymu tytoniowego oraz kształtowanie świadomych, asertywnych postaw wśród dzieci dotyczących ochrony własnego zdrowia, w przypadku bezpośredniego kontaktu z osobami palącymi.	Dzieci w wieku 5 - 6 lat	16 przedszkoli (669 dzieci)
„Skąd się biorą produkty ekologiczne”	Program skierowany do dzieci w wieku 5-6 lat, poruszający zagadnienia dotyczące zdrowego żywienia i żywności ekologicznej. Dzieci mają szansę nauczyć się skąd się biorą produkty ekologiczne dlaczego warto je wybierać, jakie są zalecenia zdrowego stylu życia oraz jak przestrzegać zasad higieny.	Dzieci w wieku 5 - 6 lat	19 przedszkoli (791 dzieci)
„Bieg po zdrowie”	Program edukacji antynikotynowej realizowany w klasach 4 szkół podstawowych.	Uczniowie szkół podstawowych	13 szkół (233 uczniów)
„Trzymaj Formę”	Program skierowany do uczniów klas 5 - 8 szkół podstawowych, którego celem jest kształtowanie prozdrowotnych nawyków wśród młodzieży szkolnej, poprzez promocję zasad aktywnego stylu życia, zbilansowanej diety oraz kształtowanie wiedzy konsumenckiej.	Uczniowie szkół podstawowych i ich opiekunowie	14 szkół (1384 uczniów)

Program	Opis programu	Adresaci	Liczba odbiorców
„Dopalaczom mówimy STOP- wybieramy zdrowie!”	Program skierowany do uczniów klas 7 - 8 szkół podstawowych i ich rodziców, którego głównym celem jest zapobieganie używaniu środków psychoaktywnych oraz kształtowanie odpowiednich zachowań zdrowotnych .	Uczniowie szkół podstawowych i ich opiekunowie	14 szkół (871 uczniów)
„ARS, czyli jak dbać o miłość?”	Program edukacyjny realizowany w szkołach ponadpodstawowych. Celem programu jest ograniczenie niekorzystnych następstw zdrowotnych, prokreacyjnych i społecznych, związanych z używaniem i nadużywaniem substancji psychoaktywnych przez młodzież wchodzącą w dorosłe życie .	Młodzież szkół średnich	5 szkół (456 uczniów)
„Podstępne WZW”	Program edukacyjny przeznaczony dla uczniów szkół ponadpodstawowych. Jest on odpowiedzią na wciąż pojawiające się przypadki zakażeń wirusowym zapaleniem wątroby typu B (HBV) i wirusowym zapaleniem wątroby typu C (HCV).	Młodzież szkół średnich	4 szkoły (338 uczniów)
„Znamię! Znam je?”	Program skierowany do uczniów szkół ponadpodstawowych, obejmujący tematykę profilaktyki raka skóry – czerniaka.	Uczniowie szkół średnich	6 szkół (510 uczniów)
„Wybierz życie. Pierwszy krok”	Program skierowany do uczniów szkół ponadpodstawowych, obejmujący tematykę profilaktyki raka szyjki macicy i zakażeń wirusem HPV.	Uczniowie szkół średnich	4 szkoły (222 uczniów)

Program	Opis programu	Adresaci	Liczba odbiorców
<p>Krajowy Program Zapobiegania Zakażeniom HIV i Zwalczenia AIDS</p>	<p>Podejmowane działania w ramach programu mają na celu podniesienie poziomu wiedzy na temat HIV/AIDS u ogółu społeczeństwa oraz zmiany postaw, ze szczególnym uwzględnieniem odpowiedzialności za zdrowie i życie swoje oraz innych osób.</p> <p><u>Działania zrealizowano poprzez:</u></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Koordynację i wsparcie merytoryczne na poziomie lokalnym działań związanych z organizacją Olimpiady Wiedzy nt. HIV/AIDS. 2. Organizacja akcji nt. profilaktyki HIV/AIDS na Rynku Miasta Skierniewice skierowanej do ogółu społeczeństwa. Przygotowano i rozdano około 100 pakietów edukacyjnych (ulotki, broszury informacyjne). 3. Wywiad na temat HIV/AIDS w ramach Światowego Dnia AIDS udzielony w radiu RSC przez PPIS w Skierniewicach. 4. Promocja i upowszechnianie w nadzorowanych podmiotach leczniczych (poradnie POZ, szpital) informacji na temat Kampanii z okazji Europejskiego Tygodnia Testowania pn. „<i>Testuj, lecz, zapobiegaj</i>”. 5. Podnoszenie świadomości ogółu społeczeństwa nt. HIV/AIDS poprzez zamieszczanie informacji w mediach społecznościowych (Facebook, Instagram) oraz stronie internetowej PSSE w Skierniewicach . 6. Dystrybucja ulotek/materiałów edukacyjnych oraz poradnictwo na temat HIV i AIDS podczas lokalnych wydarzeń. 	<p>Osoby dorosłe, młodzież, poradnie POZ, ogół społeczeństwa.</p>	<p>1172</p>

2. Zestawienie działań nieprogramowych za rok 2023:			
Tematyka realizowanych działań	Opis zrealizowanych działań nieprogramowych	Adresaci działań	Liczba odbiorców
Bezpieczny wypoczynek letni dzieci i młodzieży	<ol style="list-style-type: none"> Opracowanie, wydruk i dystrybucja podczas spotkań i wydarzeń lokalnych materiałów edukacyjnych w formie ulotek dotyczących picia wody, a także dystrybucja materiałów edukacyjnych i kolorowanek nt. bezpiecznego przebywania na słońcu, zasad bezpiecznego zachowania w lesie, jakości wody w fontannach, pierwszej pomocy w czasie upałów. Współuczestnictwo w wydarzeniu pn. „Super Dzień Dziecka” organizowanym przez UM Skierniewice - wystawienie stoiska PSSE: dystrybucja ulotek, poradnictwo, kolorowanki oraz quiz dla dzieci, instruktaż mycia zębów, 3 spotkania z dziećmi uczestniczącymi w półkoloniach letnich - pogadanki nt. bezpieczeństwa podczas wakacji, przekazanie dzieciom wiedzy na temat negatywnych skutków jakie niosą dopalacze i tzw. „nowe dopalacze” czyli napoje energetyczne, dystrybucja kolorowanek oraz mydełek promujących prawidłowe nawyki higieniczne, 2 spotkania z uczestnikami obozów harcerskich pogadanki nt. bezpieczeństwa podczas wakacji, bezpiecznego przebywania na słońcu, zagadnienia związane z kleszczami oraz barszczem Sosnowskiego, Organizacja stoiska oświatowego podczas Pikniku Rodzinnego z Okazji Święta Policji pn. „Razem Tworzymy Bezpieczne Skierniewice”. Quiz dla dzieci, dystrybucja ulotek i materiałów informacyjnych, Cykliczne tworzenie oraz zamieszczenie grafik i informacji tekstowych dot. bezpieczeństwa podczas wakacji na stronie internetowej oraz w mediach społecznościowych PSSE Skierniewice. 	Dzieci przedszkolne, uczniowie szkoły podstawowej, dzieci na półkoloniach i obozach harcerskich. Ogół społeczeństwa.	1678

<p>Bezpieczny wypoczynek zimowy dzieci i młodzieży</p>	<ol style="list-style-type: none">1. Opracowanie plakatu dotyczącego bezpieczeństwa w czasie ferii zimowych, wydruk plakatów i dystrybucja ich podczas spotkań z dziećmi i młodzieżą.2. Przygotowanie grafiki edukacyjnej dotyczącej bezpieczeństwa podczas ferii zimowych, a także publikacja jej na portalu społecznościowym Facebook i stronie internetowej.3. 7 spotkań z dziećmi uczestniczącymi w półkoloniach zimowych - pogadanki nt. bezpieczeństwa podczas ferii zimowych, higieny, zdrowego odżywiania i aktywności fizycznej, omówienie zasad bezpieczeństwa w domu, na drodze oraz w trakcie zabaw na świeżym powietrzu, przypomnienie dzieciom numerów alarmowych, a także międzynarodowego znaku „Pomóż mi”.4. Udzielenie przez Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Skierniewicach wywiadu w Radiu RSC, dotyczącego bezpieczeństwa podczas ferii zimowych. Rozmowa obejmowała m.in. tematykę przygotowania do ferii zimowych, możliwości sprawdzania przez rodziców/opiekunów ośrodków wypoczynkowych na witrynie „BAZA wypoczynku”, a także bezpieczeństwa dzieci i młodzieży.	<p>Dzieci przedszkolne, uczniowie szkoły podstawowej, dzieci na półkoloniach zimowych. Ogół społeczeństwa.</p>	<p>2636</p>
--	--	--	-------------

<p>Działania w ramach profilaktyki uzależnień</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Udział PPIS w Skierniewicach w rozstrzygnięciu i wręczeniu nagród w ramach konkursu plastycznego pn. „<i>Młodość bez uzależnień</i>”. 2. Stoisko oświatowe PSSE podczas wydarzenia pn.: „<i>Zdrowe życie</i>”: pomiar tlenu węgla we krwi u osób palących, alkogole, narkogole, dystrybucja ulotek i materiałów edukacyjnych, poradnictwo zdrowotne w zakresie profilaktyki uzależnień. 3. Udział w wydarzeniu pn.: „<i>Dorosły, odpowiedzialny za szkody wynikające z uzależnień dzieci i młodzieży</i>” zorganizowanym przez Zespół Szkół nr 3 w Skierniewicach: stoisko oświatowe PSSE. 4. Upowszechnianie informacji na temat profilaktyki uzależnień od alkoholu, nikotyny (Światowy Dzień Rzucenia Palenia, Światowy Dzień Bez Papierosa), dopalaczy, napoi energetycznych oraz uzależnień behawioralnych (Internet, TV, media społecznościowe) na stronie internetowej stacji oraz w mediach społecznościowych w tym opracowywanie grafiki i treści zamieszczanych postów. 	<p>Uczniowie szkół podstawowych/ponadpodstawowych z terenu miasta Skierniewice. Ogół społeczeństwa.</p>	<p>3916</p>
---	---	---	-------------

<p>Profilaktyka chorób zakaźnych, odzwierzęcych i pasożytniczych.</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Profilaktyka zakażeń wywołanych bakterią <i>Legionella</i>: opracowanie ulotki informacyjnej pn. „Jak zmniejszyć ryzyko zakażenia bakterią <i>Legionella</i>” – dystrybucja ulotki do publicznych/niepublicznych placówek oświatowych oraz na stoiskach PSSE. 2. Profilaktyka zakażeń wywołanych przez bakterie wielolekooporne (udział 2 pracowników PSSE w corocznym Sympozjum zorganizowanym w Warszawie z okazji Europejskiego Dnia Wiedzy o Antybiotykach oraz Światowego Tygodnia Wiedzy o Antybiotykach, wywiad PPIS w Skierniewicach w Radiu RSC, upowszechnianie informacji nt. profilaktyki lekooporności w poradniach POZ, szpitalu, placówkach oświatowych). 3. Profilaktyka grypy: promocja Kampanii „Zdrowa jesień- nie daj się grypie!”, promocja szczepień ochronnych. 4. Profilaktyka i zwalczanie wszawicy u dzieci i młodzieży: opracowanie ulotki informacyjnej nt. wszawicy oraz wystosowanie apelu i listu intencyjnego PPIS do placówek oświatowych i rodziców. Upowszechnienie informacji profilaktycznej w poradniach POZ, Miejskich Ośrodkach Pomocy Społecznej, nawiązanie współpracy z pielęgniarkami szkolnymi. 5. Profilaktyka chorób odzwierzęcych (wścieklizna, borelioza, kleszczowe zapalenie mózgu). 6. Profilaktyka innych chorób zakaźnych i pasożytniczych: WZW typu B i C, Salmonella, gruźlica, owsica (promocja odpowiednich nawyków higienicznych tj. higiena rąk, higiena kaszlu i kichania, mycie warzyw i owoców, organizacja i przeprowadzenie spotkań w placówkach oświatowych. 	<p>Ogół społeczeństwa, placówki oświatowe, poradnie POZ, szpital</p>	<p>7471</p>
---	--	--	-------------

<p>Promocja szczepień ochronnych</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Promocja szczepień ochronnych obowiązkowych oraz zalecanych, w tym szczepień przeciwko wirusowi brodawczaka ludzkiego (HPV) oraz szczepień przeciwko grypie. 2. Wywiad PPIS w Skierniewicach w radiu RSC na temat znaczenia szczepień ochronnych. 3. Upowszechnianie informacji na temat szczepień ochronnych na stronie internetowej oraz w mediach społecznościowych (m.in. obchodów Europejskiego Tygodnia Szczepień). 	<p>Ogół społeczeństwa</p>	<p>868</p>
<p>Promocja idei krwiodawstwa, transplantologii szpiku oraz narządów.</p>	<p>Organizacja Konferencji dla młodzieży szkół średnich z terenu miasta Skierniewice pn. „<i>Drugie Życie</i>” Konferencja została połączona z akcją poboru krwi oraz szpiku kostnego. Wywiad Zastępcy PPIS oraz pracownika OZiPZ w radiu RSC na temat przedmiotowego zagadnienia.</p>	<p>Młodzież szkół średnich. Ogół społeczeństwa</p>	<p>350</p>
<p>Profilaktyka chorób nowotworowych</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Profilaktyka raka szyjki macicy: promocja bezpłatnych badań cytologicznych oraz szczepień przeciwko HPV. 2. Profilaktyka raka piersi: udział w Kampanii Społecznej Urzędu Miasta Skierniewice pn. „<i>Jak dbam, tak mam</i>” stoisko oświatowe – udzielanie porad, nauka samobadania piersi, dystrybucja ulotek) 3. Profilaktyka męskich nowotworów (rak prostaty, rak jądra): udział i promocja Kampanii UM Skierniewice pn.: „<i>Interesuj się Movember</i>”. 4. Profilaktyka nowotworów: upowszechnianie informacji na temat szybkiej terapii onkologicznej i karty DILO, Światowego Dnia Walki z Rakiem i Światowego Dnia Onkologii oraz innych nowotworów (rak jelita grubego itp.) 5. Profilaktyka czerniaka: Szkolenie wewnętrzna dla pracowników Oddziału Nadzoru PSSE Skierniewice. Dystrybucja ulotek/materiałów edukacyjnych, zamieszczanie informacji tematycznych na stronie internetowej oraz w mediach społecznościowych. 	<p>Ogół społeczeństwa. Pracownicy PSSE Skierniewice</p>	<p>11936</p>

<p>Promocja aktywności fizycznej i zdrowego odżywiania</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Zapoczątkowanie akcji pn. „<i>Czwartek owocowo-warzywny</i>” mającej na celu promocję zdrowego odżywiania oraz wymianę doświadczeń na ten temat innymi pomiędzy pracownikami/instytucjami. Nominowanie kolejnych instytucji. 2. Prezentacja pn. „<i>Zdrowy styl życia, zdrowe odżywianie</i>” skierowana do dwóch grup uczniów klas II LO im. Bolesława Prusa w Skierniewicach. 3. Warsztaty nt. zdrowego odżywiania skierowane do uczniów 5 klasy Szkoły Podstawowa w Dąbrowicach. 4. Zapoczątkowanie akcji pn. „<i>Owocowo - warzywny czwartek</i>” mającej na celu promocję zdrowego odżywiania oraz wymianę doświadczeń na ten temat innymi pomiędzy pracownikami/instytucjami. Nominowanie kolejnych instytucji. 5. Promocja i upowszechnianie materiałów edukacyjnych nt. kampanii Europejskiego Urzędu ds. Bezpieczeństwa Żywności (EFSA) „Wybieraj bezpieczną żywność”. 6. - Przygotowanie wystawy dotyczącej zdrowego i świadomego odżywiania. Wystawienie wystawy w siedzibie PSSE Skierniewice. 7. - Zamieszczenie materiałów dotyczących Kampanii na stronie internetowej i w mediach społecznościowych PSSE Skierniewice. 	<p>Dzieci i młodzież z placówek oświatowych. Pracownicy PSSE Skierniewice. Ogół społeczeństwa.</p>	<p>10544</p>
<p>Profilaktyka zatruc grzybami</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Promocja wystawy WSSE w Łodzi pn.: „Poznaj grzyby, unikniesz zatrucia” podczas 46 Święta Kwiatów Owoców i Warzyw w Skierniewicach. 2. Upowszechnianie informacji na temat bezpiecznego grzybobrania na stronie internetowej oraz w mediach społecznościowych. 3. Dystrybucja ulotek/materiałów informacyjnych podczas lokalnych wydarzeń. 	<p>Ogół społeczeństwa</p>	<p>1716</p>

Działania Oświaty Zdrowotnej i Promocji Zdrowia PSSE Skierniewice w 2023r. obejmowały również propagowanie wiedzy dotyczącej czynników wpływających na zdrowie psychiczne dzieci, osób dorosłych i osób starszych (higiena snu i odpoczynku), profilaktykę urazów i upadków, pierwszej pomocy oraz wiele innych zagadnień wchodzących w zakres objęty szeroko rozumianym pojęciem zdrowia publicznego.

Oświata Zdrowotna i Promocja Zdrowia podejmowała też współpracę w innych działaniach PSSE w Skierniewicach w szczególności z Higieną Dzieci i Młodzieży, Sekcją Żywności i Żywienia, Nadzorem Epidemiologicznym, Higieną Pracy i Higieną Środowiska.

W ramach działalności prowadzono współpracę z jednostkami zewnętrznymi m.in. Urzędem Miasta Skierniewice, Komendą Miejską Policji w Skierniewicach, radiem RSC, Ośrodkiem Sportu i Rekreacji w Skierniewicach.

Prowadzono również działania związane z trwającym konfliktem zbrojnym na Ukrainie i zwiększoną liczbą uchodźców napływających do naszego kraju. Były to min.: opracowanie ulotki informacyjnej nt. ptasiej grypy w języku polskim i ukraińskim, poradnictwo/dystrybucja ulotek, a także pogadanki tematyczne podczas lokalnych wydarzeń o charakterze prozdrowotnym. Udzielanie indywidualnego poradnictwa w zakresie profilaktyki zdrowotnej. Realizacja lokalnych programów edukacyjnych w placówkach oświatowych z uwzględnieniem dzieci i młodzieży pochodzenia ukraińskiego

3. Dokumentacja fotograficzna przykładowych działań prowadzonych w 2023 r. przez Oświatę Zdrowotną i Promocję Zdrowia PSSE Skierniewice.

Ryc. Konferencja dla młodzieży pn. „Drugie życie” połączona z akcją poboru krwi i szpiku kostnego.

Ryc. „Super Dzień Dziecka”- Park Miejski Skierniewice

Ryc. „Nasza Planeta-nasze zdrowie”- stoisko oświatowe PSSE Skierniewice podczas Święta Rodziny w Strobwie.

Ryc. Stoisko oświatowe PSSE Skierniewice podczas wydarzenia „Zdrowe Życie”.

Ryc. Warsztaty kulinarne pn.: „Czwartek owocowo - warzywny” w PSSE Skierniewice

Ryc. „Czyste ręce mamy i o zdrowie dbamy” – spotkania z dziećmi i instruktarz mycia rąk w Szkole Podstawowej nr 2 w Skierniewicach

Ryc. Stoisko oświatowe PSSE Skierniewice podczas wydarzenia pn. „Dorosły odpowiedzialny za szkody wynikające z uzależnień dzieci i młodzieży i Zespół Szkół Nr 3 w Skierniewicach.

Ryc. Stoisko oświatowe PSSE Skierniewice podczas wydarzenia „Jak dbam, tak mam” – UM Skierniewice promującego profilaktykę raka piersi.

Ryc. Obchody Światowego Dnia AIDS – akcja profilaktyczna na Rynku Skierniewice.

X. DZIAŁALNOŚĆ PIONU ODDZIAŁU LABORATORYJNEGO

Oddział Laboratoryjny jest komórką organizacyjną wyodrębnioną w strukturze Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Skierniewicach. Ma za zadanie wspomagać wykonywanymi badaniami i pomiarami działalność kontrolną Państwowej Inspekcji Sanitarnej. Działa na podstawie Statutu nadanego przez Wojewodę Łódzkiego, regulaminów oraz powszechnie obowiązujących przepisów prawa.

Działa w ramach zintegrowanej bazy laboratoryjnej woj. łódzkiego i wykonuje badania i pomiary dla potrzeb woj. łódzkiego, a głównie dla potrzeb miasta Skierniewice i powiatów: skierniewickiego, łowickiego, łęczyckiego, kutnowskiego, rawskiego, a także dla Klientów zewnętrznych.

Są to badania i pomiary:

- w środowisku pracy,
- wody, wody do spożycia,
- żywności,
- produktów kosmetycznych,
- epidemiologiczne.

Zadania Oddziału Laboratoryjnego realizowane są w czterech Pracowniach:

- Pracownia Badań Środowiskowych i Środowiska Pracy
- Pracownia Badań Żywności i Produktów Kosmetycznych
- Pracownia Analiz Instrumentalnych
- Pracownia Badań Epidemiologicznych i Przygotowania Podłoży

W Oddziale Laboratoryjnym zapewniony jest wysoki poziom usług poprzez realizację badań i pomiarów zgodnie z ustalonymi metodami, wynikającymi z obszarów regulowanych prawnie i wymaganiami Klienta oraz zatrudnianie fachowego personelu, który wykonuje powierzone zadania sumiennie i terminowo, stosując aktualne przepisy prawa i zachowując obiektywność, bezstronność oraz jawność działań oraz równe traktowanie wszystkich Klientów. Wyniki badań i pomiarów są rzetelne, wiarygodne i odpowiednio zamierzonego wykorzystania.

Oddział Laboratoryjny Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Skierniewicach, posiada akredytację Polskiego Centrum Akredytacji od **25 października 2004 roku.**

Ryc. -Certyfikat Akredytacji Laboratorium Badawczego Nr AB 540

Oceny PCA w 2023 roku odbyły się w dniach:

- 6 kwietnia 2023 r.
- 27 kwietnia 2023 r.
- 1-2 czerwca 2023 r.

Potwierdziły one kompetencje Oddziału Laboratoryjnego PSSE w Skierniewicach do wykonywania badań i pomiarów.

Szczegółowy zakres badań akredytowanych znajduje się w Zakresie Akredytacji Laboratorium Badawczego *AB-540* dostępnym w siedzibie stacji oraz na stronie www.pca.gov.pl

Oddział Laboratoryjny Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Skierniewicach jest członkiem KLUBU POLSKICH LABORATORIÓW BADAWCZYCH POLLAB zarejestrowanym pod numerem **634** oraz posiada wpis do ewidencji laboratoriów Krajowej Izby Diagnostów Laboratoryjnych woj. łódzkiego pod numerem **1280**.

Uwzględniając specyfikę realizowanych działań poszczególnych Pracowni Oddział Laboratoryjny wykonuje niżej wymienione badania/pomiary oraz pobieranie próbek:

PRACOWNIA BADAŃ ŚRODOWISKOWYCH I ŚRODOWISKA PRACY

- badania fizyczne wody do spożycia i wody na pływalniach,
- badania chemiczne wody do spożycia i wody na pływalniach,
- badania mikrobiologiczne wody do spożycia, wody mineralnej, wody na pływalniach i z kąpielisk,
- badania organoleptyczne wody do spożycia i wody mineralnej,
- pobieranie próbek wody do badań mikrobiologicznych,
- badania pyłowych czynników szkodliwych dla zdrowia w środowisku pracy,
- pomiary hałasu w środowisku pracy,
- pomiary drgań działających na organizm człowieka przez kończyny górne i drgań o ogólnym działaniu na organizm człowieka w środowisku pracy,
- pomiary mikroklimatu w środowisku pracy,
- pomiary natężenia oświetlenia w środowisku pracy,
- pobieranie próbek do oceny narażenia zawodowego na pyłowe czynniki szkodliwe dla zdrowia,
- ocena narażenia pracowników w zakresie badanych czynników szkodliwych dla zdrowia.

Badania wody

- Klient zewnętrzny

Zrealizowano 117 zleceń - przebadano **186** próbek, w tym mikrobiologicznie **162** próbki (145 próbek wody do spożycia, 8 próbek wody ciepłej, 9 próbek wody z kąpieliska). Parametry chemiczne oznaczono w **33** próbkach, parametry fizyczne oznaczono w **57** próbkach, w tym analizie sensorycznej poddano **35** próbek. Wykonano łącznie **885** oznaczeń: **502** mikrobiologiczne, **178** chemicznych, **205** fizycznych, w tym wykonano **60** oznaczeń sensorycznych. Pracownicy OL pobrali **147** próbek mikrobiologicznych wody (136 próbek wody do spożycia, 3 próbki wody z kąpieliska, 8 próbek wody ciepłej).

49 próbek (48 próbek wody do spożycia i 1 próbka wody z kąpieliska) zostało zakwestionowanych, z uwagi na fakt, iż nie odpowiadały wymaganiom Rozporządzenia Ministra Zdrowia z 7 grudnia 2017 roku w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi (Dz.U.2017 poz. 2294) lub Rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 17 stycznia 2019 roku w sprawie nadzoru nad jakością wody w kąpielisku i miejscu okazjonalnie wykorzystywanym do kąpielii (Dz.U.2019 poz. 255).

Zestawienie prowadzonej działalności laboratoryjnej w ramach współpracy z Klientem zewnętrznym w Pracowni Badań Środowiskowych i Środowiska Pracy (badania wody) w 2023 r.

Rodzaj badania	Próbki/Stano­wiska zakwestionowane	Próbki pobrane	Próbki zbadane		Badania					Oznaczenia				
			Ogółem	W tym mikrobiologiczne	Chemiczne	Mikrobiologiczne	Fizyczne/sensoryczne /oznakowanie	W tym sensoryczne	Ogółem	Chemiczne	Mikrobiologiczne	Fizyczne/Sensoryczne	W tym sensoryczne	Ogółem
Woda do spożycia	48	136	169	145	33	145	57	35	235	178	476	205	60	859
Woda ciepła	0	8	8	8	-	8	-	-	8	-	8	-	-	8
Kąpieliska	1	3	9	9	0	9	0	0	9	0	18	0	0	18
Razem	49	147	186	162	33	162	57	35	252	178	502	205	60	885

- Klient wewnętrzny - komórki organizacyjne pionu nadzoru sanitarnego Państwowej Inspekcji Sanitarnej woj. łódzkiego realizujące działalność kontrolną i współpracujące z Oddziałem Laboratoryjnym PSSE w Skierniewicach.

Liczba próbek wody zaplanowana w rocznych:

- harmonogramach pobierania próbek wody z pływalni: 37 próbek (**36 próbek zbadanych**),
- harmonogramach pobierania próbek wody ciepłej w kierunku bakterii z rodzaju *Legionella*: woda do spożycia – 101 próbek (**101 próbek zbadano**), woda z pływalni – 28 próbek (**23 próbki zbadano**),
- harmonogramach pobierania próbek wody z kąpielisk i miejsc okazjonalnie wykorzystywanych do kąpieli: 3 (**liczba próbek zbadanych – 4**),

- planach działania w zakresie poboru próbek wody do spożycia:
- monitoring kontrolny (parametry grupy A): 570 próbek (**569 próbek zbadanych**)
- monitoring przeglądowy (parametry grupy B): 146 próbek (**146 próbek zbadanych**)

W 2023 r. w ramach bieżącego nadzoru sanitarnego zbadano łącznie **1079** próbek, z czego mikrobiologicznie **1068** próbek, parametry fizyczne oznaczono w **802** próbkach, parametry chemiczne oznaczono w **199** próbkach, oceniono sensorycznie **719** próbek.

Wykonano łącznie **11390** oznaczeń: **2988** mikrobiologicznych, **3989** chemicznych, **4413** fizycznych, w tym wykonano **1339** oznaczeń sensorycznych. **139** próbek wody (134 próbki wody do spożycia, 2 próbki wody ciepłej do spożycia, 1 próbkę wody ciepłej z pływalni, 2 próbki wody z pływalni) zostały zakwestionowane, gdyż nie odpowiadały wymaganiom Rozporządzenia Ministra Zdrowia z 7 grudnia 2017 roku w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi (Dz.U.2017 poz. 2294) oraz wymaganiom Rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 9 listopada 2015 roku w sprawie wymagań jakim powinna odpowiadać woda na pływalniach (Dz.U.2015 poz. 2016 z późniejszymi zmianami).

Zestawienie prowadzonej działalności laboratoryjnej w ramach współpracy z Klientem wewnętrznym w Pracowni Badań Środowiskowych i Środowiska Pracy (badania wody) w 2023 r.

Rodzaj badania	Próbki/Stanowiska zakwestionowane	Próbki zbadane		Badania					Oznaczenia				
		Ogółem	W tym mikrobiologiczne	Chemiczne	Mikrobiologiczne	Fizyczne / sensoryczne	W tym sensoryczne	Ogółem	Chemiczne	Mikrobiologiczne	Fizyczne / Sensoryczne	W tym sensoryczne	Ogółem
Woda do spożycia	134	905	891	167	891	770	719	1828	3731	2735	4365	1339	10831
Woda ciepła	3	134	134	0	137	0	0	137	0	137	0	0	137
Baseny	2	36	36	32	36	32	0	100	258	110	48	0	416
Kąpieliska	0	4	4	0	4	0	0	4	0	6	0	0	6
Razem	139	1079	1065	199	1068	802	719	2069	3989	2988	4413	1339	11390

Wykonano pomiary hałasu komunalnego w ramach skargi w domu prywatnym - pomiary wykonane w **3** punktach (**18** pomiarów).

Badania środowiska pracy

- Klient zewnętrzny

Zrealizowano **15 zleceń** – przeprowadzono pomiary na **108** stanowiskach, zbadano 1104 próbki, wykonano **253** oznaczenia. **14** próbek/stanowisk zakwestionowano z uwagi na przekroczenia wartości dopuszczalnych: hałasu - 10 stanowisk, drgań – 1 stanowisko, pyłowych czynników szkodliwych dla zdrowia – 1 stanowisko, oświetlenia 2 – stanowiska.

Zestawienie prowadzonej działalności laboratoryjnej w ramach współpracy z Klientem zewnętrznym w Pracowni Badań Środowiskowych i Środowiska Pracy (środowisko pracy) w 2023 r.

Rodzaj badania	Próbki /Stanowiska zakwestionowane	Ilość zakładów	Ilość stanowisk	Próbki pobrane	Próbki zbadane	Badania	Oznaczenia
Fizyczne	14	15	108	1104	1104	108	253

- Klient wewnętrzny

Zgodnie z rocznymi harmonogramami:

- ✓ liczba zakładów zaplanowana: **11** (w **10** przeprowadzono pomiary)
- ✓ liczba zaplanowanych stanowisk: **36** (pomiary zrealizowano na **35**)
- ✓ liczba pobranych próbek: **273**
- ✓ liczba wykonanych oznaczeń fizycznych: **97**

Zestawienie prowadzonej działalności laboratoryjnej w ramach współpracy z Klientem wewnętrznym w Pracowni Badań Środowiskowych i Środowiska Pracy (środowisko pracy) w 2023 r.

Rodzaj badania	Próbki /Stanowiska zakwestionowane	Ilość zakładów	Ilość stanowisk	Próbki pobrane	Próbki zbadane	Badania	Oznaczenia
Fizyczne	0	10	35	273	273	35	97

PRACOWNIA BADAŃ EPIDEMIOLOGICZNYCH I PRZYGOTOWANIA

PODŁOŻY

- badania wirusologiczne,
- badania bakteriologiczne w kierunku schorzeń jelitowych i pozajelitowych,
- badania w kierunku pasożytów przewodu pokarmowego,
- badania lekowrażliwości bakterii chorobotwórczych,
- badania biologicznych wskaźników skuteczności sterylizacji,
- wykonywanie badań czystościowych,
- sporządzanie podłoży i odczynników,
- przygotowywanie szkła laboratoryjnego do badań mikrobiologicznych i chemicznych.

- Klient wewnętrzny:

Wykonano **3171** badań, **6350** oznaczeń (ogniska zatruc pokarmowych, styczność z chorym, ozdrowieńcy, nosiciele, nosicielstwo SS uczniów i studentów). W 166 badanych próbkach wykryto pałeczki *Salmonella*.

Zestawienie prowadzonej działalności laboratoryjnej w ramach współpracy z Klientem wewnętrznym w Pracowni Badań Epidemiologicznych i Przygotowania Podłoży w 2023 r.

Kategoria	Liczba przebadanych próbek	Wykryto
Ogniska zatruc pokarmowych	4	Nie wykryto czynnika etiologicznego
Ozdrowieńcy	225	W 72 próbkach wykryto pałeczki <i>Salmonella</i>
Nosiciele	206	W 54 próbkach wykryto pałeczki <i>Salmonella</i>
Styczność z chorym	446	W 31 próbkach wykryto pałeczki <i>Salmonella</i>
Nosicielstwo SS uczniów i studentów	2289	W 9 próbkach wykryto pałeczki <i>Salmonella</i>
Rotawirusy i adenowirusy ognisko zatrucia	1	Nie wykryto rotawirusów i adenowirusów

- Klient zewnętrzny:

Wykonano **5569** badań, **11135** oznaczeń (badania na nosicielstwo SS, chorych z biegunką, badania w zakresie bakteriologii ogólnej, badania biologicznych wskaźników sterylizacji -Sporali S i A, wirusologiczne i parazytologiczne).

W zakresie badań od Klientów zewnętrznych od osób chorych z biegunką - w próbkach wykryto pałeczki *Salmonella*. W zakresie badań biologicznych wskaźników sterylizacji - Sporal S i A – nie było próbek zakwestionowanych.

W zakresie badań zleconych na nosicielstwo pałeczek *Salmonella*, *Shigella* (badania laboratoryjne do celów sanitarno-epidemiologicznych) wykonywanych w związku z podejmowaniem pracy przebadano łącznie **4857** próbek od **1619** osób. W **6** próbkach od 2 osób wykryto pałeczki *Salmonella* Enteritidis.

Zestawienie prowadzonej działalności laboratoryjnej w ramach współpracy z Klientem zewnętrznym w Pracowni Badań Epidemiologicznych i Przygotowania Podłoży w 2023 r.

Rodzaj badania	Próbki zakwestionowane	Próbki zbadane	Badania	Oznaczenia
Nosicielstwo SS	6	4857	4857	9714
Bakteriologia schorzeń jelitowych	6	62	62	270
Bakteriologia ogólna	0	709	563	1049
Wirusologia	0	15	15	30
Parazytologia	2	72	72	72
Razem	14	5715	5569	11135

PRACOWNIA BADAŃ ŻYWNOŚCI I PRODUKTÓW KOSMETYCZNYCH

- badania chemiczne i fizyczne żywności,
- badania biologiczne i mikrobiologiczne żywności,
- badania organoleptyczne żywności,
- badania mikrobiologiczne i chemiczne produktów kosmetycznych.

- Klient wewnętrzny:

W 2023 r. w ramach bieżącego nadzoru sanitarnego zbadano **850** próbek żywności, z czego mikrobiologicznie **610** próbek, parametry fizyczne oznaczono w **97** próbkach, parametry chemiczne oznaczono w **203** próbkach, organoleptycznie oceniono **822** próbki.

W próbkach żywności wykonano łącznie **5957** oznaczeń: **4353** mikrobiologiczne, **342** chemiczne, **1262** fizyczne, w tym **988** oznaczeń sensorycznych.

Zakwestionowano **29** próbek żywności: **22** próbki pod kątem mikrobiologicznym, **3** próbki pod kątem chemicznym, **2** próbki z uwagi na zanieczyszczenia fizyczne, **2** próbki z uwagi na niewłaściwe cechy organoleptyczne.

Zbadano **47** próbek produktów kosmetycznych, w tym dokonano analizy pod kątem mikrobiologicznym w **34** próbkach, chemicznym w **47** próbkach.

W próbkach produktów kosmetycznych wykonano łącznie **578** oznaczeń: **408** mikrobiologicznych oraz **170** chemicznych.

Zestawienie prowadzonej działalności laboratoryjnej w ramach współpracy z Klientem wewnętrznym w Pracowni Badań Żywności i Produktów Kosmetycznych w 2023 r.

Rodzaj badania	Próbki /Stanowiska zakwestionowane	Próbki zbadane		Badania						Oznaczenia				
		Ogółem	W tym mikrobiologiczne	Chemiczne	Mikrobiologiczne / biologiczne	Fizyczne / sensoryczne/ oznakowanie	W tym oznakowanie	W tym sensoryczne	Ogółem	Chemiczne	Mikrobiologiczne	Fizyczne / Sensoryczne	W tym sensoryczne	Ogółem
Żywność	29	850	610	203	1220	1566	634	822	2989	342	4353	1262	988	5957
Produkty Kosmetyczne	0	47	34	65	204	47	47	0	316	170	408	0	0	578
Razem	29	897	644	268	1424	1613	681	822	3305	512	4761	1262	988	6535

- Klient zewnętrzny:

W ramach współpracy z Klientem zewnętrznym Pracownia Badań Żywności i Produktów Kosmetycznych wykonywała badania mikrobiologiczne i chemiczne żywności oraz badania mikrobiologiczne produktów kosmetycznych.

Zrealizowano **25** zleceń, w ramach których zbadano **40** próbek:

- **21** próbek żywności,
- **19** próbek produktów kosmetycznych.

W próbkach żywności wykonano łącznie **140** oznaczeń: **139** mikrobiologicznych oraz **1** chemiczne.

W próbkach produktów kosmetycznych wykonano **228** oznaczeń mikrobiologicznych.

Zestawienie prowadzonej działalności laboratoryjnej w ramach współpracy z Klientem zewnętrznym w Pracowni Badań Żywności i Produktów Kosmetycznych w 2023r.

Rodzaj badania	Próbki /Stanowiska zakwestionowane	Próbki zbadane		Badania						Oznaczenia				
		Ogółem	W tym mikrobiologiczne	Chemiczne	Mikrobiologiczne / biologiczne	Fizyczne / sensoryczne / oznakowanie	W tym oznakowanie	W tym sensoryczne	Ogółem	Chemiczne	Mikrobiologiczne	Fizyczne / Sensoryczne	W tym sensoryczne	Ogółem
Żywność	0	21	20	1	48	5	2	0	54	1	139	0	0	140
Produkty kosmetyczne	0	19	19	0	114	19	19	0	133	0	228	0	0	228
Razem	0	40	39	1	162	24	21	0	187	1	367	0	0	368

PRACOWNIA ANALIZ INSTRUMENTALNYCH

- badania metali w próbkach środowiskowych techniką ETAAS, FAAS, FAES, HGAAS,
- badania związków chemicznych w próbkach środowiskowych techniką GC,
- badania związków chemicznych w próbkach żywności i produktów kosmetycznych techniką HPLC.

- Klient wewnętrzny

Wykonano **2471** oznaczeń w ramach **486** próbek, w tym:

- metodą GC – **179**
- metodą ASA - **123**
- metodą HPLC – **184**

Zestawienie prowadzonej działalności laboratoryjnej w ramach współpracy z Klientem wewnętrznym w Pracowni Analiz Instrumentalnych w 2023 r.

Rodzaj badania	Próbki zbadane	Badania	Oznaczenia
GC	179	179	918
ASA	123	123	1060
HPLC	184	184	493
Razem	486	486	2471

- Klient zewnętrzny

Wykonano **96** oznaczeń w ramach **31** próbek, w tym:

- metodą GC – **1**
- metodą ASA – **30**
- metodą HPLC – **0**

Zestawienie prowadzonej działalności laboratoryjnej w ramach współpracy z Klientem zewnętrznym w Pracowni Analiz Instrumentalnych w 2023 r.

Rodzaj badania	Próbki zbadane	Badania	Oznaczenia
GC	1	1	7
ASA	30	30	89
HPLC	0	0	0
Razem	31	31	96

**Zestawienie prowadzonej działalności laboratoryjnej PSSE w Skierniewicach
w 2023 r. (01.01.2023 – 31.12.2023)**

w zakresie wykonywanych badań na rzecz miasta Skierniewic, powiatu skierniewickiego oraz innych powiatowych stacji sanitarno-epidemiologicznych woj. łódzkiego.

Rodzaj działalności	Liczba zbadanych próbek	Liczba wykonanych badań	Liczba wykonanych oznaczeń		
			chemicznych	fizycznych	mikrobiologicznych
Pracownia Badań Środowiskowych	1283	2063		4621	
i Środowiska Pracy	(woda)	(woda)	4167	(woda)	3490
	1377 (środowisko pracy)	143 (środowisko pracy)		351 (środowisko pracy)	
Pracownia Badań Żywności i Produktów Kosmetycznych	937	3492	513	1262	5128
Pracownia Badań Epidemiologicznych i Przygotowania Podłoży	8886	8740	-	-	17485
Pracownia Analiz Instrumentalnych	517	517	2567	-	-
RAZEM ODDZIAŁ LABORATORYJNY	13000	14955	7247	6234	26103

PODSUMOWANIE

W 2023 r. w **Oddziale Laboratoryjnym** przebadano w ramach bieżącego nadzoru sanitarnego ogółem **5438** próbki, z czego **331** było zakwestionowanych (6,09% zbadanych próbek).

W ramach współpracy z Klientem zewnętrznym przebadano ogółem **7045** próbek, z czego **77** było zakwestionowanych (1,01% zbadanych próbek).

Podczas ocen przeprowadzonych przez Polskie Centrum Akredytacji w 2023 roku **Oddział Laboratoryjny** PSSE w Skierniewicach potwierdził kompetencje do wykonywania działalności laboratoryjnej zawartej w zakresie akredytacji.

Z pozyskanych środków unijnych zakupiono dla Oddziału Laboratoryjnego sprzęt:

- 6 dygestoriów
- Spektrometr Absorpcji Atomowej
- Autoklaw
- Dilutor
- Chromatograf jonowy
- Mętnościomierz.